

Výroční zpráva o plnění regionálních funkcí krajských knihoven na území ČR za rok 2008

Zpracováno na základě Ročních zpráv o výkonu regionálních funkcí v roce 2008 v jednotlivých krajích ČR,
poskytnutých krajskými knihovnami.

Praha, Knihovnický institut Národní knihovny ČR. Červen 2009.

OBSAH

Úvod.....	3
I. Cíle regionálních funkcí.....	3
V Metodickém pokynu RF ² jsou formulovány cíle, které mají trvalý charakter. Jsou jimi:.....	3
II. Stručná charakteristika roku 2008 a podmínky pro výkon RF.....	5
III. Druhy činností v rámci regionálních funkcí.....	9
Počet pracovníků.....	11
Počet obsluhovaných knihoven.....	13
1. Poradenská a konzultační činnost.....	15
2. Statistika knihovnických činností.....	19
3. Vzdělávání knihovníků, semináře, porady.....	21
4. Tvorba výměnných fondů, jejich cirkulace a distribuce.....	26
5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovnických fondů.....	32
6. Nákup a zpracování knihovnických fondů z prostředků obcí.....	34
7. Servis výpočetní techniky.....	38
Doprava v rámci výkonu RF.....	40
Intenzita zájmu o jednotlivé služby RF.....	40
IV. Hodnocení financování regionálních funkcí, hospodaření.....	42
V. Závěr.....	49
Seznam zkratk.....	53
Webové adresy krajských knihoven a Národní knihovny ČR s informacemi o RF.....	54
Příloha č. 2.....	57
Příloha č. 3.....	59
Příloha č. 5.....	60
Příloha č. 6.....	61
Příloha č. 7.....	62
Příloha č. 5.....	88

Úvod

Výroční zpráva je vyhotovena v rámci úkolů Národní knihovny ČR, v souladu s v § 9, odst. 2, písm. g) zák.č. 257/2001 Sb.¹ a v intencích Metodického pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky² (dále Metodický pokyn RF), který ukládá Národní knihovně vypracovat na základě výročních zpráv a výkazů za jednotlivé kraje celkovou výroční zprávu o regionálních funkcích (dále RF) na území ČR. Údaje v ní jsou přejaty z krajských zpráv o výkonu RF v roce 2008 a krajských výkazů výkonů a financování RF, které krajské knihovny (dále KK) k tomuto účelu každoročně poskytují Knihovnickému institutu Národní knihovny ČR (dále KI NK ČR). Výroční zpráva je strukturována v souladu s doporučením Metodického pokynu RF:

1. Cíle regionálních funkcí
2. Stručná charakteristika roku
3. Hodnocení jednotlivých regionálních funkcí (poradenská a konzultační činnost, statistika, vzdělávání a porady, tvorba výměnného fondu, jeho cirkulace, pomoc při revizích a aktualizacích KF, nákup knihovních fondů z prostředků obcí a zpracování knihovních fondů, servis výpočetní techniky a eventuální další činnosti vytčené jako cíle v jednotlivých krajích, porovnání se standardy, stanovenými cíli, zhodnocení podílu jednotlivých krajů na celkovém vývoji regionálních funkcí knihoven v ČR, zjištěné problémy výkonu jednotlivých regionálních funkcí, atd.
4. Hodnocení financování regionálních funkcí.

I. Cíle regionálních funkcí

V Metodickém pokynu RF² jsou formulovány cíle, které mají trvalý charakter. Jsou jimi:

1. Zajištění dostupnosti veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky
2. Vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí
3. Zajištění kvality a kontinuity veřejných knihovnických a informačních služeb v návaznosti na informační potřeby uživatelů
4. Odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony a kraji
5. Účelná dělba práce a koordinace odborných činností v kraji
6. Efektivní využití veřejných finančních prostředků
7. Garance průběžné aktualizace knihovního fondu knihoven provozovaných obcemi

¹ o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)

² METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonů regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2005. 16 s. Dostupné na WWW < <http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc> >

8. Udržení odborného standardu služeb v knihovnách regionu
9. Garance kvalifikačního růstu pracovníků knihoven (celoživotní vzdělávání).

Tyto cíle jsou konkretizovány a doplňovány aktuálními úkoly, které jsou uváděny v koncepcích, ročních plánech RF jednotlivých krajů nebo vyplynou z vývojových trendů oboru, aktuálních potřeb a konkrétních podmínek v krajích.

K dosažení cílů RF platných celorepublikově a eventuálně definovaných specifických cílů v rámci jednotlivých krajů vypracovaly krajské knihovny dokumenty v podobě krajských koncepcí RF. V některých krajích jsou tyto dokumenty schváleny příslušným krajským zastupitelstvem, jinde jsou cíle RF součástí koncepcí rozvoje knihovnictví v krajích nebo jde o dokumenty, které sice nebyly schváleny samosprávnými orgány krajů, avšak pro oblast knihoven jsou významným nástrojem řízení. Znamená to, že krajské koncepce RF mají různou váhu a závaznost. Koncepce stanovují vedle cílů RF i způsob a formu jejich financování, druhy a typy služeb a činností v rámci RF, jejich množství a kvalitu. V zásadě navazují na Metodický pokyn RF.² Základní dokumenty pro výkon RF jednotlivých krajů zveřejňují KK na svých webových stránkách ve speciálních sekcích³.

Pro zajištění rovnoměrného výkonu regionálních funkcí v systému knihoven byl Ministerstvem kultury doporučen standard jednotlivých druhů služeb, jimiž jsou regionální funkce naplňovány⁴. Standard upravuje kvalitativní a kvantitativní parametry výkonu těchto služeb. Při jeho aplikaci se přihlíží ke konkrétním podmínkám a specifickým jednotlivých krajů a jejich regionů. Standard představuje soubor nároků na způsob a úroveň poskytování služeb, jimiž jsou naplňovány regionální funkce krajskými a pověřenými knihovnami:

1. Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbory
2. Statistika knihovnických činností
3. Vzdělávání knihovníků, semináře a porady
4. Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce
5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů
6. Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce
7. Servis automatizovaného knihovního systému.

Kromě regionálních funkcí vymezených standardem vykonává krajská knihovna a jí pověřené knihovny další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb (dále VKIS), které si mnohé KK stanoví jako aktuální cíle.

Aktuálními cíli roku 2008 bylo pokračování v úsilí o bezproblémové fungování řízení, resp. financování RF KK krajskými samosprávami tak, aby nedocházelo k narušování výkonu RF a jejich kontinuálního vývoje, soustředění pozornosti na zkvalitnění celoživotního vzdělávání

---

³ Adresy dostupné na WWW < <http://knihovnam.nkp.cz/docs/RF/AdresarRF2008.xls> >

⁴ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonů regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2005. s. 5 – 12.

knihovníků, další zlepšování využití informačních a komunikačních technologií v knihovnách (webové stránky knihoven, elektronické služby, pomoc rozvoji školních knihoven, spolupráce s paměťovými institucemi a odbornými knihovnami v regionech atd.

II. Stručná charakteristika roku 2008 a podmínky pro výkon RF

V roce 2008 plnilo regionální funkce 14 krajských knihoven a 85 pověřených knihoven. 6 003 knihoven (obsluhované knihovny) bylo příjemci regionálních služeb, jimiž byly funkce naplňovány. Tyto funkce vykonávalo 242,61 pracovníků v celkovém přepočteném stavu na plně zaměstnané. Krajské samosprávy financovaly RF celkovou částkou 132 mil. Kč. Z dalších zdrojů bylo na RF vynaloženo cca 26 mil. Kč. Celkem 158 mil. Kč.

Rok 2008 byl již čtvrtým rokem od data, kdy řízení a financování regionálních funkcí přešlo zcela pod samosprávu krajů. Vlastní výkon RF a koordinaci na území krajů realizovaly krajské knihovny. Za koordinaci RF v celé České republice odpovídá Národní knihovna, která jako centrum systému knihoven vykonává koordinační, odborné, informační, analytické, výzkumné, standardizační, metodické a poradenské činnosti. V jejich rámci⁵ celostátně metodicky řídí výkon RF a vyhodnocuje jejich plnění. Tyto aktivity uskutečňuje ve spolupráci se sekci SDRUK⁶ pro regionální funkce. Koordinace je realizována individuálními konzultacemi, pravidelnými poradami s odpovědnými pracovníky krajských knihoven, aktivní účastí pracovníků KI NK ČR na seminářích a dalších vzdělávacích akcích pořádaných v rámci výkonu RF pro obsluhované knihovny, tvorbou pomůcek pro řídicí činnosti (Benchmarking, Standard VKIS,⁷ Kalkulátor pro vyhodnocení standardu VKIS atd.) a v neposlední řadě zpracováním a zveřejněním celorepublikových výročních zpráv výkonu regionálních funkcí knihoven. Důležitým nástrojem koordinace je již zmiňovaný standard RF, který zpracovala Národní knihovna ČR a který byl vydán jako metodický pokyn Ministerstva kultury pod názvem Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území ČR¹. Standard je užíván při zpracovávání krajských koncepcí regionálních funkcí, pravidel a plánů.

V jednotlivých krajích podle § 11 odst. 3 a 4 knihovního zákona plní a koordinuje plnění regionálních funkcí vybraných základních knihoven v kraji krajská knihovna⁸. Povinností krajů je zajistit z peněžních prostředků svých rozpočtů plnění těchto funkcí. Tato povinnost a

---

⁵ Podle § 9 odst. 2 písm. g) zák. č. 257/2001 Sb., knihovního zákona v platném znění

⁶ Sdružení knihoven ČR dostupné na WWW < <http://www.sdruk.cz/> >

⁷ Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. Dostupné na WWW < http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/MetodVKIS.htm&PHPSESSID=079ea6447148235ebd75633ea4dc355a >

⁸ Funkci krajské knihovny plní v Jihomoravském kraji Moravská zemská knihovna v Brně, zřízená Ministerstvem kultury, a na území hlavního města Prahy Městská knihovna v Praze, zřízená hlavním městem Prahou.

finanční prostředky přešly na kraje k 1. 1. 2005 novelou zákona o rozpočtovém určení daní⁹, a to s uvedením konkrétní výše peněžní částky pro každý kraj. Od tohoto data je zcela na rozhodnutí krajských zastupitelstev, jak finanční částku využijí. V roce 2005 dva kraje (Středočeský a Plzeňský) částku krátily a naopak, několik krajů ji navýšilo, v roce 2006 zkrátil významně částku na RF Ústecký kraj. Celý vývoj financování RF v krajích v letech 2005 až 2008 vyjadřuje tabulka níže. Pro rok 2008 bylo charakteristické určité ustálení financování RF, i když některé kraje dosud nedosáhly ani státem převedené částky¹⁰. Většina krajů však dotaci zvyšuje alespoň o inflační vývoj. Ve dvou krajích, kde došlo v předešlých letech ke krácení dotace na RF, došlo následně ke změnám koncepcí, resp. organizace a pravidel financování krajských systémů RF. V důsledku krácení financí a změn v organizaci výkonu RF došlo i ke změnám v některých výsledcích. Z hlediska celé ČR to prohlubuje mezikrajové rozdíly v podmínkách pro poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb (dále VKIS) a výsledky roku 2008 to potvrzují. Bude nutné porovnat rozdíly ve výsledcích s nově vytvořenými podmínkami pro výkon RF a zhodnotit, zda byly změny přínosem, nebo zda neohrožují dosažení základních cílů RF.

Finanční částky přidělené v roce 2008 na RF v krajích v porovnání s částkami, které přešly ze státu na kraje v roce 2005 a které byly skutečně na RF přiděleny v letech 2005 až 2008 (v tisících Kč)

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
2005 ze státního do krajského rozpočtu	2 881	19 283	11 773	8 583	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 196	13 598	9 877	8 550	12 612	133 495
2005 kraji na RF přiděleno	2 881	15 764	11 184	6 000	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 127	14 050	9 920	8 550	12 569	127 187
2006 kraji na RF přiděleno	3 031	15 832	13 512	6 500	4 006	7 500	4 500	8 823	8 250	10 127	14 360	10 200	8 734	12 812	128 187
2007 kraji na RF přiděleno	3 038	15 832	13 000	7 000	4 006	8 000	5 000	8 823	7 000	10 431	14 360	10 200	8 863	12 812	128 365
2008 kraji na RF přiděleno	2 886	15 992	13 000	7 500	4 049	8 000	5 300	10 122	7 200	10 744	14 405	10 200	9 543	13 194	132 135

RF, resp. příjemci regionálních služeb – města a obce, byly zkráceny již v roce 2005 celkem o 6 308 000,- Kč oproti předpokladu a státem vytvořeným možnostem. Tato částka nebyla dorovnána ani v roce 2008. Přes zvýšení krajských dotací v letech 2006 až 2007 a především v roce 2008 chybí stále ještě do výchozí částky roku 2005 celých 1 360 000,- Kč. Meziroční zvyšování celkových částek nepředstavuje pouze dorovnávání původně přidělených částek, ale zlepšování finančních podmínek v dalších krajích. Rozdíly ve výši částek v jednotlivých krajích se tak postupně vzdalují stejným finančním podmínkám, za nichž jsou RF v krajích realizovány. Ve Středočeském kraji byla částka 4 028 000,- Kč

⁹ Zákon č. 1/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Částka 1 Sbirky zákonů 2005, str. 1 – 6.

¹⁰ Konkrétní popis situace v jednotlivých letech viz VYROČNÍ zpráva plnění regionálních funkcí krajských knihoven na území ČR za rok 2007. s. 5 – 6. Dostupné na WWW < http://knihovnam.nkp.cz/docs/RF/VyrocnizpravaRF_2007.pdf >

i v roce 2008 ponechána jako částka na krajem vypisovaný grant určený knihovnám v souladu s novou krajskou koncepcí RF platnou od 1. 1. 2006.¹¹ Snížení financí v roce 2005 je v krajích Plzeňském a Libereckém postupně dorovnáváno a naopak, v Ústeckém kraji zbývá k dosažení původně přidělené částky téměř 2 mil. Kč. Další kraje pochopily přínos RF pro obce a původní částku buď navýšily do úrovně inflace, např. kraje Královéhradecký a Zlínský, nebo ji alespoň ponechaly na původní výši. Viz Přílohu č. 8. Podrobně o financování v kapitole IV. Hodnocení financování regionálních funkcí, hospodaření .

Celkově ze všech finančních zdrojů (kraj, vlastní a jiné zdroje, obce) bylo na výkon RF v roce 2008 v ČR vynaloženo 157 851 816 ,- Kč, v tom 131 701 474, - Kč představovalo čerpání z dotací krajů, 3 656 903,- Kč činily vlastní náklady knihoven, vklady obcí, sponzorské dary apod. a částkou 18 243 939, - Kč se podílely na dosažení cílů RF některé obce – provozovatelé obsluhovaných knihoven. Tyto obce poskytly finance na nákup a zpracování knihovních fondů (dále KF) vlastních knihoven. 4 249 500 Kč činila celková částka z grantových programů krajů. Pro srovnání - v roce 2007 činila celkově vynaložená částka 149 790 047, - Kč. Sumární údaje a meziroční srovnání viz Přílohy č. 1 až 3.

Ve všech krajích byly v průběhu roku 2008 realizovány RF právě s ohledem na jejich oficiálně formulované cíle. Ve většině krajů byla navíc řešena řada aktuálních úkolů konkretizujících obecně formulované cíle, např. zvýšit efektivitu využívání ICT, využívání webových stránek – zlepšování informační síly tohoto nástroje jako pomůcky pracovníků RF, webové stránky obsluhovaných knihoven, zavádění a zprovoznování automatizovaných regionálních knihovních systémů, vystavení knihovních katalogů obecních knihoven na webu a jejich zpřístupnění veřejnosti přes webové rozhraní, a další. Všechny krajské knihovny a všechny pověřené knihovny (dále PK) (s několika výjimkami v Plzeňském kraji a jednou PK v Ústeckém kraji) provozují pro své obsluhované knihovny na svých webových stránkách samostatnou sekci informací o RF, důležité odborné informace a materiály.¹² Zvýšil se počet krajů, které v rámci výkonu RF systematicky hodnotí výkony obsluhovaných knihoven a podmínky, za kterých poskytují VKIS. K hodnocení využívají Metodického pokynu MK k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb, kalkulátoru umístěném na stránkách zpracovatele statistiky NIPOS¹³ nebo kalkulátoru programu StatExcel.¹⁴ Další kraje se soustředily na zavádění webových stránek obecních knihoven, a to jak na získání licence na užívání Šablony webu,¹⁵ tak na dovednosti web naplnit a udržovat jej v aktuální podobě.

Výkon RF v roce 2008 pokračoval v intencích předešlých let. Regionální funkce vykonávalo **14 krajských knihoven¹⁶ a 85 pověřených knihoven,¹⁷ s přepočteným stavem pracovníků 242,61 úvazku,** v roce 2007 s 250,55 pracovního úvazku. Ve sledovaném roce využívalo

¹¹ Regionální funkce od roku 2006. [Kladno: Středočeská vědecká knihovna, 2006]. Dostupné na WWW < <http://www.svkl.cz/index.php?kodstr=regfce#a1> >

¹² Adresy dostupné na WWW < <http://knihovnam.nkp.cz/docs/RF/AdresarRF2009.xls> >

¹³ Dostupné na WWW < <http://www.nipos-mk.cz/vkis/> >

¹⁴ produkt SVK v Hradci Králové

¹⁵ <http://www.knihovnahk.cz>

¹⁶ Včetně Moravské zemské knihovny v Brně a Městské knihovny v Praze, obě knihovny plní m.j. i funkce krajských knihoven.

¹⁷ ubyla 1 PK v Moravskoslezském kraji na základě rozhodnutí zřizovatele

RF 6 003 knihoven (v roce 2007 6 030 knihoven), a to především knihoven v malých obcích. Znamená to, že **průměrně bylo v každém kraji obsluhováno 429 základních knihoven a každá knihovna plní RF (KK i PK) obsluhovala průměrně 61 knihoven. Každé z 6 003 obsluhovaných knihoven, především obecních, „pomáhal“ profesionální knihovník v rozsahu pracovního úvazku 0,04** (stejně jako v roce 2007).

Situaci v krajích v roce 2008 zachycuje tabulka:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
Počet PK + KK	0	4	9	14	2	7	3	6	3	4	8	7	3	15	85 + 14
Počet pracovníků zajišťujících RF	5,13	20,8	25,71	14,92	9,05	17,88	11,5	17,1	6,1	16	31,06	23,68	17,2	26,478	242,61
Počet obsluhovaných knihoven	39	834	628	501	121	299	223	395	421	575	708	457	401	401	6 003
Počet obsluhov. knihoven na 1 prac. úv.	8	40	24	34	13	17	19	23	69	36	23	19	23	15	25
Počet úvazků na jednu obsluh. knihovnu	0,13	0,02	0,04	0,03	0,07	0,06	0,05	0,04	0,01	0,03	0,04	0,05	0,04	0,07	0,04

* v každém kraji vykonává RF zároveň jedna krajská knihovna, celkově tedy 85 PK + 14 KK = 99 knihoven vykonávajících v ČR regionální funkce.

Počet knihoven, které vykonávají RF se v roce 2008 oproti roku 2007 snížil o 1 pověřenou knihovnu¹⁸ Počet knihoven v celé ČR, které byly obsluhovány, se snížil oproti roku 2007 o 27. Snížil se i počet pracovníků vykonávajících činnosti v rámci RF, a to o 8 celých pracovních úvazků. **Pokračoval tedy trend snižování personálního zajištění RF. Rozdíl činí od roku 2005 do roku 2008 včetně 26,69 pracovního úvazku, v rozmezí let 2004 až 2008 pak 37,09 pracovního úvazku.** Trend snižovat počty pracovníků určených na výkon RF by se měl zastavit, aby nároky na 1 pracovní úvazek nebyly nesplnitelné. Se snižováním počtu pracovních úvazků se zvyšuje průměrná hodnota výkonových ukazatelů, nebo naopak se některé výkonové ukazatele mohou snižovat, a to již znamená pokles intenzity a kvality poskytovaných služeb RF obsluhovaným knihovnám a v konečném důsledku snížení kvality a kvantity VKIS poskytovaných veřejnosti obsluhovanými knihovnami. Největší snížení počtu pracovníků vykazují kraje Středočeský, Pardubický a Ústecký. První dva případy reprezentují koncepční změny v organizaci či způsobu financování. V těchto případech se snížení musí hodnotit současně i s hodnotou výkonů RF. Ústecký kraj je krajem s výrazně sníženou dotací, kde k tomuto poklesu došlo v rámci úsporných opatření.

¹⁸ MěK Hnojník, Moravskoslezský kraj, z rozhodnutí městské samosprávy.

Počty pracovníků vykonávajících RF v krajích (přepočtený stav na plně zaměstnané)

kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR celkem
r. 2004	7,48	35,7	27,55	21,25	9,35	23,65	15	17,4	11,9	16,32	29,8	23	15,95	25,35	279,70
r. 2005	9,00	31,35	28,00	15,99	8,35	22,55	14,30	17,40	11,40	16,50	30,00	22,00	16,80	25,60	269,24
r. 2006	8,83	22,67	25,00	15,74	9,75	20,55	11,40	16,9	10,1	16,00	30,46	25,21	16,30	25,67	258,08
r. 2007	8,16	21,10	25,75	15,74	9,05	20,45	11,50	16,60	7,05	16,00	32,10	25,20	16,68	25,17	250,55
r. 2008	5,13	20,80	25,71	14,92	9,05	17,88	11,50	17,10	6,10	16,00	31,06	23,68	17,20	26,48	242,61
rozdíl (2008 a 2004)	-2,35	-14,90	-1,84	-6,33	-0,30	-5,77	-3,50	-0,30	-5,80	-0,32	1,26	0,68	1,25	1,13	-37,09

Další údaje a ukazatele, např. počty obsluhovaných knihoven, velikost pracovního úvazku na 1 obsluhovanou knihovnu, počet obsluhovaných knihoven na 1 knihovnu vykonávající RF, jsou uvedeny v grafické podobě v Příloze č.7

Vykazované hodnoty výkonů za rok 2008 přes mírná snížení některých ukazatelů neznamenaají žádné výrazné změny či výkyvy. Viz Přílohy č. 4 a 5. Mírné poklesy či nárůsty nelze označit jako vývojové trendy s výjimkou poskytnutých konzultací a práce s výměnnými fondy. O tyto dvě služby v rámci RF – poradenství a soubory výměnných fondů, se stále zvyšuje zájem knihoven i jejich zřizovatelů a jsou již celou dobu fungování programu RF jednoznačně nejžádanějšími. Naopak již několik let klesá, byť mírně, počet obcí, které mají zájem doplňovat knihovní fondy ze svých finančních prostředků. Obce upřednostňují soubory z výměnných fondů. I nadále pokračuje několikaletá odborná diskuze, zda je pro budoucnost vhodnější provozovat malé knihovny výhradně s fondy z výměnných souborů, či souběžně budovat i vlastní knihovní fondy obsluhovaných knihoven složené z dokumentů trvalejší hodnoty. Oba názory mají své přednosti, jak ekonomické a provozní, tak i etické. Je namístě, aby podle rozhodnutí a přání obcí byl uplatňován ten způsob, který si sami zvolí.

V roce 2008 bylo v zásadě dosaženo standardů všech 7 základních služeb RF a současně se významnou měrou projeví aktivity KK a PK směřující k modernizaci VKIS i v obsluhovaných knihovnách. Stále se nepodařilo vzbudit větší zájem malých profesionálních knihoven, které by se ve větším počtu měly i samy zajímat, jaké služby RF mohou využít a k jakému prospěchu vlastní knihovny, resp. uživatelů.

III. Druhy činností v rámci regionálních funkcí

RF jsou naplňovány řadou služeb obsluhovaným knihovnám, z nichž sedm níže vyjmenovaných tvoří obligatorní základ. Pro zajištění rovnoměrného výkonu regionálních funkcí v systému knihoven je využíván **Standard RF**.¹⁹ Standard upravuje kvalitativní a kvantitativní

¹⁹ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: MK ČR 1994. str. 5-12. Dostupné na WWW < <http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc> >

parametry výkonu těchto služeb, představuje soubor nároků na způsob a úroveň jejich poskytování. Při aplikaci Standardu RF se přihlíží ke konkrétním podmínkám a specifickým jednotlivých krajů a jejich regionů.

1. Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozborů
2. Statistika knihovnických činností
3. Vzdělávání knihovníků, semináře a porady
4. Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce
5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů
6. Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce
7. Servis automatizovaného knihovního systému (servis výpočetní techniky).

PK a KK vykázaly plnění RF, resp. 7 standardizovaných služeb ve “Statistickém výkazu výkonu regionálních funkcí za rok 2008“. Výkaz je povinnou přílohou ročních zpráv jednotlivých krajů zasílaných KI NK ČR. KK sumarizuje výkazy PK a přikládá je k roční zprávě o plnění regionálních funkcí v daném kraji. Z krajských sumářů je zpracován sumář za celou ČR, který je Přílohou č. 4. V Příloze č. 5 jsou výsledky roku 2008 srovnány s výsledky z let 2002, 2003, 2004, 2005, 2006 a 2007. V Příloze č. 6 jsou uvedeny rozdíly mezi rokem 2002 a 2008. Přestože rok 2008 znamenal mírný pokles v ukazatelích stavu a výkonů RF ve srovnání s rokem 2007, jsou RF v roce 2008 ve srovnání s rokem 2002²⁰ stále na vzestupu (s výjimkou služby č. 6 Nákup a zpracování KF pořízených z prostředků provozovatelů - obcí), resp. vyvíjí se dle potřeb současného systému knihoven a především dle potřeb a nároků jejich koncových zákazníků – uživatelů veřejných knihoven v obcích regionů.

Ve všech krajích byly ve sledovaném roce RF naplňovány výše uvedenými druhy činností, s výjimkou činnosti č. 6 a 7. V hlavním městě Praze, Středočeském a v Pardubickém kraji nebyl nakupován knihovní fond z prostředků obcí, tzv. kmenový (určený do vlastních fondů obsluhovaných knihoven), pouze knihovnamí nakoupený fond je knihovnický zpracováván (služba č. 6). V Ústeckém kraji, resp. v regionu Děčín je již dlouholetou tradicí, že výměnný fond (dále jen VF) je budován ze sdružených prostředků obcí (za smluvních podmínek), podobně je tomu i v okrese Karlovy Vary. V Libereckém kraji nebyl v roce 2008 v rámci RF poskytován servis výpočetní techniky (služba č. 7), naopak kraj Středočeský, který ještě v r. 2007 servis neposkytoval, jej již v roce 2008 realizoval.

Kromě RF vymezených standardem vykonávaly KK a PK další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven, resp. jimi poskytovaných veřejných knihovnických a informačních služeb v rozsahu, který konkretizovaly v krajských koncepcích RF nebo adekvátních dokumentech. Regiony pokračovaly v ještě větší míře než v roce 2007 se zaváděním a využíváním regionálních automatizovaných knihovních systémů, velmi úspěšně jsou např. v kraji Vysočina, v Jihočeském a Královéhradeckém kraji i v řadě regionů dalších krajů.

---

²⁰ Program RF byl poprvé v roce 2002 realizován na celém území ČR

Vedle toho si některé kraje i pro rok 2008 stanovily aktuální cíle, které nebyly oficiálně formulovány, avšak jejich řešení bylo naléhavé. Byly jimi např. dokončení internetizace knihoven v kraji²¹, pokračování v proškolení knihovníků knihoven obcí v dovednostech ovládat ICT a ve schopnosti účinně asistovat návštěvníkům knihoven při jejich využívání, zavádění vlastních webových stránek do malých knihoven, proškolení knihovníků ve schopnostech samostatně web spravovat, zkvalitňování webů profesionálních knihoven, rozšiřování elektronických služeb, pomoc školním knihovnám, muzejním knihovnám atd.

I čtvrtý rok plného financování a především řízení výkonu RF v krajích naznačuje, že bude třeba častěji společně komunikovat a vzájemně se i v průběhu roku informovat s cílem následné koordinace, která by směřovala k tomu, aby se z výkonu RF zcela nevytratily především cíle „Vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí“ a „Odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony a kraji“, jejichž dosažení se zaváděním nových koncepcí, neověřených pravidel apod. může opět vzdálit. Po dosažení kvantitativních ukazatelů Standardu RF se začínají prohlubovat kvalitativní rozdíly služeb v krajích resp. jednotlivých regionech. To se projevuje především na modernizaci vlastních VKIS poskytovaných obsluhovanými knihovnami. Větší pozornost si v následujících letech vyžádá působení na profesionální knihovny s malým počtem pracovních úvazků. Úroveň a kvalita VKIS obsluhovaných knihoven významnou měrou závisí na pracovnících, plnících RF.

Počet pracovníků

Mezi základní podmínky výkonu RF patří i počty pracovníků. Jak bylo uvedeno již na str. 8, počty pracovních úvazků se rok od roku snižují, viz tabulku:

Rok	2005	2006	2007	2008
pokles oproti předch. roku	-10,45	- 11,16	- 7,53	- 7,94

Snížení v roce 2008 vůči stavu pracovníků v roce 2004 činí **již 37,09** pracovního úvazku. Přes opakovaná upozornění na možná nebezpečí tento trend dále pokračuje. K výraznému snížení počtu pracovních úvazků na RF došlo v kraji Pardubickém a v kraji Středočeském (zavedena nová koncepce výkonu RF) dále pak v krajích Ústeckém a Plzeňském (jednorázové snížení dotace a dorovnávání pouze postupně). V těchto krajích se počet pracovníků snižuje každoročně. Argument o efektivitě výkonu RF, který tyto poklesy zdůvodňuje, však nelze doložit žádnými údaji. Ostatní kraje zaznamenaly jen nepatrná snížení, nebo naopak setrvaly na stejném počtu pracovních úvazků, či některý ze sledovaných let počet pracovních úvazků mírně navýšily. Ale ani počty pracovních úvazků, které jsou vykazovány, nemůžeme považovat za zcela vypovídající, a to zvláště v těch regionech, kde jsou ve větší míře uplatňovány fakturované služby bývalých střediskových knihoven. V těchto případech o

²¹ Program internetizace knihoven se, ne vinou KK a PK, na řadě míst zastavil a řešen byl až na konci, resp. přelomu let 2008 a 2009. Podrobněji ve VZ RF za rok 2007.

velikostech pracovních úvazků nelze zjistit přesné údaje o personální náročnosti. **Pohyb počtu pracovních úvazků určených pro výkon RF** v letech 2004 až 2008 zachycuje tabulka na str. 9 a graficky je vyjádřen na Příloze č. 7.

Stejně jako v předešlých výročních zprávách²² je třeba zdůraznit, že snižování pracovníků RF (metodiků) má negativní vliv nejen na objem prací a výkony v rámci RF, ale především na kvalitu služeb poskytovaných v rámci RF. Pokles pracovních úvazků metodiků by se měl zastavit, mají-li být naplněny vytčené cíle RF. Na straně jedné ubývá výkonných metodiků a zároveň, na straně druhé, je na tyto specialisty kladeno stále více náročnějších úkolů zasahujících do nejširšího spektra činností v knihovnách. Příkladem požadavků na schopnosti a dovednosti pracovníka RF jsou: dobrá znalost oboru a jeho nejnovějších trendů, schopnost koncepčně pracovat, analyzovat, plánovat, argumentovat, organizovat, instruovat knihovníky v širokém spektru činností v knihovnách vykonávaných, jednat s knihovníky i představiteli obcí, vystoupit na veřejnosti atd. Nároky na tyto pracovníky může přiblížit i příklad toho, jaké **průměrné výkony za rok podá jeden metodik s plným pracovním úvazkem**; konstruováno pouze z údajů o 7 standardizovaných činnostech, o kterých jsou k dispozici údaje z výkazů RF:

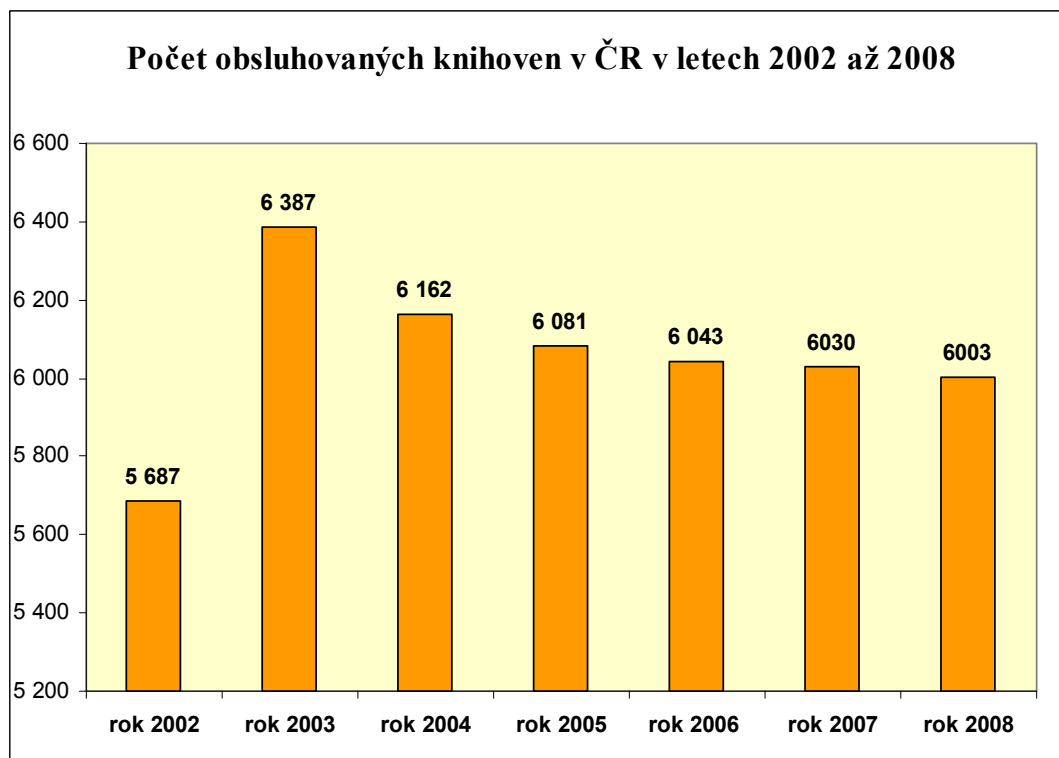
Průměrné výkony 1 metodika (plný pracovní úvazek)			
Co všechno vykoná metodik (na jeden pracovní úvazek) za rok a pro kolik knihoven?			
	2006	2007	2008
Průměrný počet obsluhovaných knihoven	23	24	25
Poskytnuté konzultace	79	83	87
Realizované metodické návštěvy	46	47	48
Zpracované statistické výkazy (včetně sumářů)	25	25	25
Organizace vzdělávacích akcí (včetně lektorování)	2	2	2
Pořádání a vedení porad	2	2	2
Pomoc při revizi KF (k. j.)	7 466	8 573	7 195
Nákup knih z prostředků obcí (k. j.)	389	372	375
Zpracování knih z prostředků obcí (k. j.)	492	543	602
Roční přírůstek VF v k. j. (nákup, zpracování, úprava)	1 034	1 036	1 017
Distribuce výměnných souborů (počet souborů)	74	78	83
Počet svazků ve výměnných souborech (k. j.)	3 760	4 104	4 526
Při rozvozech souborů a metodických návštěvách ujede (km)	1 319	1 418	1 518

²² Výroční zprávy RF dostupné na WWW < http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm >

Výčet neobsahuje administrativu, přípravu dokumentů pro knihovníky i obce, plánování, pomoc při realizaci nejrůznějších projektů knihoven, vlastní sebevzdělávání a řadu dalších činností, ale i osobnostních charakteristik, které nejsou nikde sledovány, ale jsou naprosto nezbytné pro úspěšný výkon RF.

Trend snižování počtu úvazků navíc není možné přesně vyjádřit. Problém např. představuje změna způsobu financování v Pardubickém kraji. Vykázané snížení úvazků představuje skrytou personální náročnost. Služby RF jsou knihovnami fakturovány a následně propláceny. Avšak personální nároky již nejsou pro účely výroční zprávy vykazovány. To se, ovšem v menší míře, týká i dalších krajů, avšak jen u proplácení služeb, které si PK objednají a uhradí u tzv. střediskových knihoven.

Počet obsluhovaných knihoven

I v roce 2008 mírně klesl počet obsluhovaných knihoven. Pokračuje tak trend od roku 2004. Pokles v roce 2004 byl způsoben především zpřesněním metod zpracování výkazů (odstranění tzv. zdvojení počtů, chybné výklady apod.) a vyjasněním problematiky vykazování poboček. Zpřesňována byla v regionech i resortní statistika. V následujících letech poklesy představují i rušení dlouhodobě nepracujících knihoven. V roce 2008 ubylo knihoven, které jejich zřizovatelé převedli při organizační změně na pobočky. Jednalo se o častý jev, kdy jedna obec zřizovala hned několik knihoven. Mnohé z nich nyní zřizují 1 knihovnu s pobočkami (uvádí např. kraj Jihočeský, Jihomoravský a další).²³ Některé knihovny vystoupily ze systému (uvádí např. Plzeňský a Jihomoravský kraj), několik obcí zrušilo knihovny bez náhrady (např. Ústecký kraj, Jihočeský kraj aj). Na druhé straně byly zřízeny a pro veřejnost otevřeny knihovny nové nebo byla jejich činnost obnovena (např. kraje Jihočeský, Ústecký, Liberecký, Královéhradecký, Plzeňský, Moravskoslezský a další). Vykázaný počet obsluhovaných knihoven v roce 2008 potvrzuje zájem o odbornou pomoc poskytovanou v rámci RF, a to jak ze strany knihovníků obecních knihoven, tak i ze strany obcí. Vlivem několikaleté pomoci knihovnám obcí dochází i k tomu, že další obce, které dosud neprovozovaly knihovnu, se k této povinnosti vůči svým občanům přihlásily a knihovnu zřídily. V některých obcích činnost knihovny natolik rozšířily, že byla z kategorie neprofesionální knihovny převedena do kategorie knihoven s profesionálními pracovníky (např. Jihomoravský a Jihočeský kraj). Roste i zájem odborných knihoven o vybrané služby RF, především o konzultační a poradenské a o vzdělávání. Mnohé kraje, např. Královéhradecký, Jihomoravský, Moravskoslezský, Jihočeský, Liberecký a další, si spolupráci s odbornými knihovnami zahrnuly do koncepcí a plánů výkonů RF. Zvýšená pozornost se týká především knihoven muzejních a školních.

Vývoj počtu obsluhovaných knihoven v jednotlivých krajích v letech 2002 až 2008 zachycuje tabulka:

Počet obsluhovaných knihoven v kraji	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR celkem
V roce 2002	37	982	733	407	127	323	169	453	330	587	419	331	406	383	5 687
V roce 2003	37	981	680	496	126	304	227	481	469	594	685	500	398	409	6 387
V roce 2004	37	861	677	505	127	306	223	394	422	600	710	508	394	398	6 162
V roce 2005	38	839	615	506	125	305	221	386	422	582	734	514	399	395	6 081
V roce 2006	39	825	620	502	127	305	222	386	420	575	724	501	399	398	6 043
V roce 2007	39	833	623	503	121	304	220	391	423	575	710	501	403	384	6 030
V roce 2008	39	834	628	501	121	299	223	395	421	575	708	457	401	401	6 003

Vedle údaje o finančním zajištění, mají údaje o počtu pracovních úvazků metodiků a počtu obsluhovaných knihoven velký význam při posuzování vykonávaných RF a při komparaci výkonů krajů. Lze z nich vypočítat různé ukazatele, např. počet obsluhovaných knihoven na 1 pracovní úvazek v kraji nebo velikost pracovního úvazku na 1 obsluhovanou knihovnu, příp. srovnat průměrné výkony v jednotlivých standardizovaných službách RF na 1 pracovní úvazek v kraji atd.

²³ V případech, kdy obec provozovala více samostatných knihoven (ve svých katastrálních částech), zřídila 1 knihovnu s pobočkami.

1. Poradenská a konzultační činnost

V rámci krajských i celorepublikových výsledků lze poradenskou a konzultační činnost hodnotit jako velmi úspěšnou a zásadně ovlivňující úroveň a dostupnost VKIS v knihovnách obcí. Ze sedmi standardizovaných služeb jsou tradičně službou nejvyhledávanější. O konzultace projevují zájem všechny typy základních knihoven od obecních s „dobrovolným“ knihovníkem až po knihovny profesionalizované a knihovny s odborným zaměřením. Vedle širokého spektra běžných odborných dotazů ovlivňuje výsledky i téma či úkol související s aktuálním celorepublikovým trendem či cílem. Obvykle se konkrétní úkol váže na jeden až dva kalendářní roky.

Nejčastěji uváděná témata konzultací a poradenských služeb:

rok	téma
2002 2003	evidence knihoven, § 5 a násl. zák. č. 257/2001 Sb., žádosti, přílohy
2004 až 2006	internetizace knihoven a PIK, poradenství k podávání projektů do VISK, Knihovny 21. století, dalších programů i strukturálních fondů
2006	zavádění a obsluha vlastních webových stránek knihoven, autorskoprávní vztahy, konzultace s knihovníky odborných knihoven, PIK
2007	dokončování internetizace dosud nepřipojených knihoven, PIK úsilí o zaevidování u MK dosud neevidovaných knihoven, dokončovací práce na projektu Benchmarking, seznamování s jeho využitím a metodikou sebehodnocení, další kultivace a sjednocování statistické evidence a vykazování automatizované regionální knihovní systémy, webové stránky knihoven, dálkový přístup do OPAC
2008	masivnější zavádění regionálních knihovních systémů, další zkvalitňování webů knihoven, nové statistická evidence a vykazování od 1.1.2009 PIK.

Po výrazném zvýšení zájmu o konzultace a metodické návštěvy ze strany obsluhovaných knihoven i samotných obcí v roce 2003, následném růstu v letech 2004, 2005 a 2006 se v roce 2007 dostavila očekávaná „stagnace“. V žádném případě se však nejedná o pokles kvality této služby nebo nezájem o ni, ale pouze o dosažení určitého maxima. **Počet knihoven, jimž byly poskytnuty konzultace, nebo v nichž PK a KK vykonaly metodickou návštěvu, se již druhým rokem a podle očekávání pohybuje na zhruba stejné výši.** V rámci ČR to představovalo za

rok 2008 pokles o 84 obslužených knihoven.²⁴ tj. o 1,3%. Naopak, meziroční nárůst byl zaznamenán v počtu konzultací, v roce 2008 se uskutečnilo **o 268 konzultací více než v roce předešlém. Metodických návštěv bylo uskutečněno o 73 méně.**

Vývoj v ČR během let 2002 až 2008 ilustruje tabulka, vývoj v jednotlivých krajích je v grafech uveden v Příloze č. 7.

Poradenská a konzultační činnost v roce	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet obslužených knihoven	5 389	6 001	6 270	6 395	6 687	6 522	6 438
Počet poskytnutých konzultací	13 162	18 231	19 890	19 988	20 308	20 745	21 013
Počet metodických návštěv	9 294	12 601	12 273	11 550	11 789	11 762	11 689

Průměrně byla v každém kraji ČR poskytnuta poradenská služba 460 knihovnám (v roce 2007 celkem 467 knihovnám). V každém kraji se uskutečnilo průměrně **1 501 konzultací** (v roce 2007 celkem 1 482 konzultací), tj. **každé obslužené knihovně byly poskytnuty v průměru 3,47 konzultace**. 9 ze 14 krajů vykazuje nárůst konzultací v roce 2008 vůči roku 2007, nejvyšší nárůsty vykazují kraje Vysočina, Jihočeský a Zlínský., Olomoucký a Jihomoravský.

Vývoj počtu konzultací v jednotlivých krajích v letech 2002 až 2008

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Počet poskytnutých konzultací															
v roce 2002	209	1959	1317	1025	392	799	204	1075	1089	684	557	1294	1545	1013	940
v roce 2003	181	1866	2560	1310	369	853	423	1337	2233	686	1380	2335	1724	954	1301
v roce 2004	157	1836	2724	1387	437	1008	558	1741	2198	1122	1589	1899	1741	1493	1421
v roce 2005	207	1873	3493	1225	319	885	327	2082	1912	1035	1421	2271	1683	1255	1428
v roce 2006	236	1567	3849	1211	376	951	364	2287	1932	973	1370	2009	1734	1449	1451
v roce 2007	216	2079	3066	1210	329	1150	426	2622	1927	1096	1578	1954	1589	1503	1482
v roce 2008	219	2117	3269	1134	368	961	344	2630	1583	1475	1721	2097	1757	1338	1501

²⁴ Obslužená knihovna = knihovna odebírající konkrétní službu

Obsluhovaná knihovna = knihovna zapojená do programu, může odebírat jednu nebo všechny služby.

Trend kontinuálního růstu počtu konzultací ve všech sedmi sledovaných letech je doložen v průměrných ukazatelích za celou ČR. V jednotlivých krajích dochází i k mírným, avšak nepodstatným výkyvům s výjimkou Královéhradeckého kraje, kde nárůst konzultací v časové řadě pouze roste.

V každém kraji bylo průměrně uskutečněno 835 metodických návštěv (v roce 2007 tento průměr činil 840). V průměru byly během roku 2008 **všechny obsluhované knihovny navštíveny téměř dvakrát** (1,82x). Meziroční nárůst metodických návštěv vykázalo pouze 8 krajů, razantní Královéhradecký a Středočeský, podstatný nárůst metodických návštěv vykázaly kraje Liberecký, Zlínský a Plzeňský. Velké snížení počtu metodických návštěv nastalo v krajích Jihomoravském a Jihočeském., ubylo návštěv i v Karlovarském kraji, Vysočině a v kraji Olomouckém.

Počet metodických návštěv v jednotlivých krajích v letech 2002 až 2008

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Počet metodických návštěv															
v roce 2002	0	1279	1373	601	377	380	417	1053	268	927	483	1042	741	353	664
v roce 2003	99	1390	1536	1452	729	418	635	1059	530	978	1231	1236	989	319	900
v roce 2004	102	1438	1582	1570	743	397	833	1110	437	941	905	991	868	356	877
v roce 2005	91	1144	1553	1235	651	473	888	987	412	906	1025	957	874	354	825
v roce 2006	119	1010	1669	1239	781	410	1018	1017	269	1019	872	1028	932	406	842
v roce 2007	121	925	1759	1202	589	529	766	1000	441	1262	957	902	848	461	840
v roce 2008	123	1042	1613	1254	539	520	825	1158	463	1217	663	871	907	494	835

Graficky je vývoj konzultací a metodických návštěv v letech 2005 až 2008 v krajích zachycen v Příloze č. 7.

Výsledky a výkonové ukazatele za rok 2008 v jednotlivých krajích zachycuje následující tabulka:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Prům.
Poradenská a konzultační činnost															
Počet obslužených knihoven	39	875	702	708	121	346	226	431	422	560	709	457	401	441	460
Počet konzultací na jednu obsluženou knihovnu	5,62	2,42	4,66	1,60	3,04	2,78	1,52	6,10	3,75	2,63	2,43	4,59	4,38	3,03	3,47
Počet metod. návštěv na 1 obsluženou knihovnu	3,15	1,19	2,30	1,77	4,45	1,50	3,65	2,69	1,10	2,17	0,94	1,91	2,26	1,12	2,16
Počet obsluhovaných knihoven	39	834	628	501	121	299	223	395	421	575	708	457	401	401	429
Počet konzultací na 1 obsluhovanou knihovnu	5,62	2,54	5,21	2,26	3,04	3,21	1,54	6,66	3,76	2,57	2,43	4,59	4,38	3,34	3,50
Počet metod. návštěv na 1 obsluhovanou knihovnu	3,15	1,25	2,57	2,50	4,45	1,74	3,70	2,93	1,10	2,12	0,94	1,91	2,26	1,23	1,95

Standard RF byl po obsahové stránce naplněn. Kvantitativně je standardizován pouze počet metodických návštěv v knihovnách - **každá z obslužených knihoven má být navštívena minimálně 1x za rok, celorepublikový průměr vykazuje hodnotu 2,16**. Standard je ve všech krajích naplněn, a v některých krajích i několikanásobně překračován již řadu let. Potvrzuje se zkušenost z praxe, že pravidelné a především časté metodické návštěvy výrazně přispívají ke zvyšování kvality VKIS v obsluhovaných knihovnách. Mnoho PK a KK spojuje metodické návštěvy s rozvozem souborů knih. Pravidelné setkání s knihovníkem přímo v jeho knihovně a rovněž soustavný kontakt se zřizovateli knihoven se velmi osvědčuje, neboť daleko intenzivněji přispívá ke zkvalitňování VKIS v knihovnách malých obcí.

Součástí standardu služby „Poradenská a konzultační činnost“ je i forma služby realizovaná prostřednictvím vydávání zpravodaje. Tradičně vysokou úroveň mají např. tituly U nás (Královéhradecký kraj)²⁵, Duha (Jihomoravský kraj)²⁶, Krok (Olomoucký kraj).²⁷

Tato periodika mají velký význam pro praxi knihoven. Většina z nich vychází i v elektronické podobě, nebo vychází pouze v podobě elektronické jako Knihovnický zpravodaj Vysočina²⁸ a přesahuje svým významem hranice kraje. Mnohé PK vydávají skromnější typ metodického zpravodaje, avšak zaměřeného na konkrétní obsluhované knihovny, pro jejichž vnitřní potřebu jsou vydávány. Takový typ informační pomůcky je však stále častěji nahrazován možnostmi, které PK a obsluhovaným knihovnám poskytuje ICT.

Tak vedle tištěných zpravodajů a dalších forem tištěného informování obsluhovaných knihoven nabývají stále více na významu **webové stránky krajských a pověřených knihoven**, resp. jejich speciální část určená obsluhovaným knihovnám. V současnosti je to samozřejmostí u všech knihoven, které poskytují RF (s výjimkou 4 knihoven v Plzeňském kraji a 1 PK v Ústeckém kraji).²⁹ Na těchto webových stránkách se objevují

²⁵ Dostupné na WWW < <http://unas.svkhk.cz/aktualni-cislo.asp> >

²⁶ Dostupné na WWW < <http://www.mzk.cz/publikace/duha.php> >

²⁷ Dostupné na WWW < <http://www.vkol.cz/dokumenty.htm#KROK> >

²⁸ Dostupné na WWW < <http://kzv.kkvyvociny.cz> >

²⁹ Dostupné na WWW < <http://knihovnam.nkp.cz/docs/RF/AdresarRF2009.xls> >

všechny důležité informace, aktuality, sdělení, pokyny a návody. Pro operativní komunikaci zřizují KK a PK i elektronické konference určené obsluhovaným knihovnám a nebo zaheslované stránky, extranety. Postupně se elektronická forma informování a vzájemné komunikace stala běžnou součástí poradenské a konzultační činnosti knihoven, urychluje ji, zjednodušuje. Drtivá většina obsluhovaných knihoven má již k dispozici internet, a tudíž jej stále více knihoven využívá pro běžnou komunikaci se svou obsluhující knihovnou a k průběžnému sledování informací a novinek z oboru. V této oblasti jsou ještě otevřeny velké možnosti sebevzdělávání a zintenzivnění vzájemné komunikace mezi knihovníky.

2. Statistika knihovnických činností

Nízká návratnost výkazů Kult (MK) 12-01 z knihoven s dobrovolnými pracovníky v předešlých letech významně zkreslovala výsledky statistických šetření o knihovnách a snižovala tak použitelnost údajů pro plánovací, strategické a ekonomické činnosti. Pomoc KK a PK obsluhovaným knihovnám, resp. jejich provozovatelům při zpracování výkazů, sumarizace výkazů a další užití výsledků je nezbytným předpokladem zdárného rozvoje VKIS i v malých obcích. Stále platí, že bez pomoci pověřených knihoven by statistika knihovnických činností nikdy nedosáhla takové kvality, aby mohla být používána při nejrůznějších řídicích, plánovacích a projektových činnostech na všech úrovních systému knihoven. Potřeba co nejpřesnějšího a nejúplnějšího statistického šetření je ještě naléhavější i v souvislosti s využíváním Metodického pokynu k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb,³⁰ a pro zdárnou realizaci Projektu benchmarking knihoven.³¹ Je třeba přihlídnout i k tomu, že poslední léta docházelo k častým úpravám statistického formuláře tak, jak se vyvíjely technologie v oboru a současně s tím bylo třeba sledovat nově zaváděné služby knihoven, nové formy již tradičních služeb a sladovat výkaznictví s ostatními zeměmi EU. Současný způsob sběru statistických dat postupně nabývá vyšší kvality, a to i při elektronickém ukládání dat. Zhruba v pololetí roku 2008 ukončila skupina metodiků KK a KI NK ČR návrh inovace statistické evidence a vykazování. Navrhla nově sledované oblasti VKIS (elektronické služby, komunitní funkce knihoven) a podmínky, za nichž jsou realizovány. Výsledkem práce je návrh nového výkazu Kult (MK) 12-01 a Deníku pro veřejné knihovny.³² Ve všech krajích proběhly koncem roku 2008 semináře a školení o nové statistické evidenci, a to na úrovni KK a PK, které pak následně proškolily obsluhované knihovny. V dalších letech budou KK i PK soustavně pečovat o zlepšování kvality podkladové evidence a statistického výkaznictví jak v profesionálních knihovnách, tak i v knihovnách malých obcí svých obvodů. K tomu by měly posloužit i metodické pomůcky obsažené v navrženém Deníku veřejné knihovny (Pokyny pro vyplňování, Definice ...). Zvyšování přesnosti, úplnosti a kvality statistických dat je nezbytné pro řídicí činnosti na všech úrovních knihoven a předpokladem pro úspěšné srovnávací činnosti i sebehodnotící aktivity realizované prostřednictvím Projektu benchmarking³⁰ a využíváním elektronického kalkulátoru standardu

---

³⁰ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. Praha: MK ČR, 2005. 6 s. Dostupný též na WWW < <http://knihovnam.nkp.cz/> >

³¹ Dostupné na z < http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=02_Odb/15_Vykon.htm >

³² Dostupné na < http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=05_St/statZmeny2009.htm >

VKIS³³. SVK HK spolu s NIPOS, garantem resortní statistiky, zlepšily kompatibilitu mezi v některých krajích užívaným programem StatExcel a elektronickým sběrem dat NIPOS. Tím významně zkrátily pracovní čas při ukládání statistických dat do báze NIPOS a odstranily celou řadu citlivých míst, v nichž docházelo k chybám při jejich ukládání.

V roce 2008 pomohly KK a PK 5 997 knihovnám a jejich zřizovatelům se zpracováním statistického výkazu Kult (MK) 12-01, tj. o 35 knihovnám méně než v roce 2007. Zpracováno bylo **celkem 6 152 statistických výkazů a sumářů**, tj. o 67 výkazů a sumářů méně než v roce 2007. Vzhledem k postupující elektronizaci v oboru knihovnictví bude třeba i v dalších letech věnovat zvýšenou pozornost nejen kvalitě zpracovávaných statistických údajů, ale zároveň i systematické péči o jednotnost vykazovaných údajů, respektování pokynů k vyplňování formulářů, doplnění sledovaných údajů o nové formy služeb (především on-line), péči o příslušný SW tak, aby statistický formulář byl stále přívětivější a aby sledované údaje byly v konečném výsledku co nejuplněnější a spolehlivé.

Statistika v jednotlivých krajích a průměrné hodnoty této činnosti v krajích ČR v roce 2008 vyjadřuje tabulka:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Statistika knihovnických činností KULT V 12.01															
Počet obslužených knihoven	39	852	645	507	120	314	220	388	437	583	696	457	401	338	5 997
Počet zpracovaných statistických výkazů	39	852	694	558	122	332	240	417	437	566	703	563	320	309	6 152
Počet zpracovaných výkazů na 1 obsluženou knih.	1,0	1,0	1,1	1,1	1,0	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,2	0,8	0,9	1,0
Počet zpracovaných výkazů na 1metodika	7,6	41,0	27,0	37,4	13,5	18,6	20,9	24,4	71,6	35,4	22,6	23,8	18,6	11,7	25,4

Počet zpracovaných statistických výkazů se v průběhu sedmi let měnil v krajích následovně:

Počet zpracovaných statistických výkazů															
Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
v roce 2002	36	977	731	536	133	429	160	532	336	385	417	428	208	371	406
v roce 2003	37	952	727	586	135	330	235	524	445	563	701	704	429	436	486
v roce 2004	37	936	685	507	135	645	244	458	461	589	728	730	366	373	492
v roce 2005	38	972	697	555	126	641	240	423	434	592	717	681	368	343	488
v roce 2006	38	751	702	579	125	639	250	418	434	568	741	660	352	310	469
v roce 2007	38	813	678	580	123	360	239	414	437	568	717	586	356	310	444
v roce 2008	39	852	694	558	122	332	240	417	437	566	703	563	320	309	439

Obecně platí, že by uvedený počet měl jen mírně převyšovat počet obsluhovaných knihoven, a to o zpracovávané sumáře. Pokles či stagnace jsou naopak upozorněním na zkvalitňování této činnosti (nejedná-li se současně o úbytek knihoven – tj. vykazujících jednotek).

³³ Dostupné na WWW <http://www.nipos-mk.cz/vkis/>

Situaci dokreslují i grafy v Příloze č. 7.

Standard byl splněn téměř všemi knihovnami plnícími RF na území ČR, a to jak ve strategickém cíli, tak periodicitě i v termínech.

3. Vzdělávání knihovníků, semináře, porady

Vzdělávání knihovníků je nezbytnou součástí dosažení vytčených cílů RF knihoven a předpokladem rozvoje VKIS. Tato činnost je těsně provázána s dalšími programy podporujícími zvyšování kvalifikace knihovníků a informačních pracovníků (např. VISK2) a s veškerou činností knihoven. Po vybudování školících středisek KK a získání zkušeností pořadatelů se rozvinulo školení a vzdělávání pracovníků včetně dobrovolných knihovníků nebývalou měrou. Kvantitativně tato činnost vykazuje od roku 2005 výkyvy a je třeba zdůraznit, že již od roku 2006 jsou intenzivně hledány nejrůznější formy a témata vzdělávacích akcí. Diskutována je otázka závaznosti sebevzdělávání, přesně jsou pojmenovány a obecně známy překážky, které knihovníkům brání v účasti na vzdělávání. Neexistují však účinné nástroje, které by mohly významně ovlivnit účast. Jsou kraje, které si stanovují ústřední témata vzdělávání v roce (např. Jihočeský, Královéhradecký, Karlovarský kraj a další), mnohde tato témata předcházejí realizaci celokrajského programu (např. v Jihočeském kraji Portál Jihočeských knihoven, Jihočeské knihovny na webu), některé kraje zjišťují anketami a dotazníky žádaná témata (Středočeský a Plzeňský kraj). Téměř ve všech krajích se zaměřili na proškolení dobrovolných knihovníků ve využívání modulů automatizovaných regionálních knihovnických systémů, velmi časté a hojně navštěvované jsou kurzy a semináře se zaměřením na současnou literaturu, literaturu pro děti, na čtenářství (např. Zlínský a Moravskoslezský kraj, Kraj Vysočina a hl. m. Praha). Často je vzdělávání v krajích organizováno tak, že KK pořádá semináře pro profesionální knihovníky, PK pak pro dobrovolné knihovníky svých obvodů. Středočeský kraj v závěrech výroční zprávy uvádí, že přínosem pro vzdělávání dobrovolných knihovníků by byly e-learningové kurzy pro dobrovolníky. Ve všech krajích pokračovali v počítačových kurzech pro profesionální (na úrovni ECDL) i dobrovolné knihovníky. Často jsou pořádána školení vyhledávacích strategií v portálech, jednotlivých licencovaných databázích, ale i v dovednostech používat plnotextové oborové databáze (např. ASPI apod.). To se týkalo, výjimečně sice, ale přeci, i školení dobrovolných knihovníků. V těchto případech se jednalo o školení využívání největšíchází jako je Souborný katalog ČR, Jednotná informační brána a SKAT (pořadatelem je MěK Kralovice). Všechny regiony se zaměřily na proškolení knihovníků ve schopnostech a dovednostech spravovat vlastní webové stránky. **V roce 2008 pokračoval mírný pokles** v téměř všech ukazatelích,³⁴ **s výjimkou ukazatelů počet vzdělávacích akcí a počet účastníků**, tj. v počtu zúčastněných knihovníků, a to je velmi pozitivní jev.

Vzdělávacích akcí pořádaných KK a PK se v roce 2007 zúčastnilo 3 845 knihoven, zatímco v roce 2008 to bylo 3 783 knihoven, tj. o 62 méně. Z celkového počtu 956 vzdělávacích akcí (o 24 více než v roce 2007) bylo 551, tj. 57,6 %, uskutečněno právě v rámci RF, a to

³⁴ mohl být zčásti způsoben i upřesňováním statistického vykazování cyklických akcí

v celkovém rozsahu 2 506 hodin. Vzdělávání (v rámci RF) se zúčastnilo 7 171 knihovníků, což je o 449 účastníků více než v roce 2007. V roce 2008 bylo průměrně v každém kraji uspořádáno 39 vzdělávacích akcí v rámci RF, ale každé z nich se průměrně zúčastnilo 13,01 knihovníka, přičemž každá akce trvala průměrně 4,55 vyučovací hodiny. Rozdíly oproti roku 2007 jsou patrné z Přílohy č. 4 a vývoj v letech 2002 až 2008 z Příloh č. 5 a 6. Graficky je vzdělávání podchyceno na Příloze č. 7.

Meziroční rozdíly výsledků za celou ČR jsou zachyceny v následující tabulce:

Vzdělávání knihovníků, semináře	2007	2008	+/-
Počet obslužených knihoven	3 845	3 783	-62
Počet všech vzdělávacích akcí	932	956	24
z toho: počet akcí v rámci RF	524	551	27
Počet všech účastníků	13 615	12 847	-768
z toho: počet účastníků akcí v rámci RF	6722	7 171	449
Počet všech vyučovacích hodin	7 007	6 096	-911
z toho: počet vyučovacích hodin v rámci RF	2679	2 506	-173

Plná polovina krajů, tj. 7 ze 14 vykázalo mírný nárůst vzdělávacích akcí v rámci RF. Jsou jimi kraje Jihočeský, Ústecký, Liberecký, Pardubický, kraj Vysočina, a kraje Jihomoravský a Zlínský. V kraji Jihočeském uspořádaly knihovny s RF dokonce o 22 vzdělávacích akcí více. Zbývajících sedm krajů vykázalo pokles. Hledáme-li hlavní příčiny, jsou ve všech krajích obdobné – problémy s uvolňováním pracovníků z profesionálních knihoven s jedním knihovníkem, rozdílný den v týdnu, kdy má knihovna pro veřejnost zavřeno, neochota provozovatele knihovnicka uvolnit, termín a čas konání vzdělávací akce pro dobrovolné knihovníky. Velkou roli patrně hraje i nepochopení významu soustavného vzdělávání pro zdárný výkon profese a absence závaznosti celoživotního vzdělávání profesionálních pracovníků knihoven. V každém případě by závazné mělo být pro metodiky KK a PK, kteří bez celoživotního vzdělávání a soustavné inovace svých schopností a vědomostí nemohou kvalitně vykonávat svou funkci. Celoživotní vzdělávání není stále dostatečně doceněno jako nezbytný předpoklad kvalitního výkonu profese knihovníka na jakékoliv pozici. To se pak odráží v neinformovanosti knihovníků o vývojových trendech a nových možnostech pro knihovny a ve svém důsledku na kvalitě VKIS. To je další problém hodný pozornosti PK a KK, neboť i malé profesionální knihovny patří mezi knihovny obsluhované a uživatelé těchto knihoven mají též právo na kvalitní a moderní služby.

Počet vzdělávacích akcí v rámci RF v krajích v letech 2002 až 2008

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
rok 2002	4	81	25	21	23	18	166	32	21	60	57	110	6	60	49
rok 2003	24	72	64	59	12	21	21	35	23	62	55	55	15	37	40
rok 2004	51	108	81	63	10	24	20	40	23	71	55	78	18	68	51
rok 2005	21	60	51	58	15	30	25	39	19	65	56	54	18	45	40
rok 2006	33	44	58	78	3	25	15	54	21	53	63	64	16	59	42
rok 2007	32	50	73	44	1	13	17	50	19	36	52	50	21	66	37
rok 2008	30	39	95	38	1	32	20	42	23	46	59	47	27	52	39

Vzdělávání je třeba posuzovat nejen počtem vykázaných akcí, ale i v souvislosti s dalšími údaji. Např. v souvislosti s průměrným počtem účastníků na jedné akci, kde dosahují nejvyšších hodnot knihovny v krajích Karlovarském, Zlínském a Moravskoslezském nebo v průměrné délce trvání jedné akce (v počtu vyučovacích hodin), kde největšího počtu vyučovacích hodin dosahuje Praha, kraj Jihomoravský a Středočeský.

Údaje o vzdělávání v rámci RF za jednotlivé kraje v roce 2008 jsou uvedeny v tabulce, zajímavé je jejich srovnání s údaji o celkové vzdělávací činnosti KK a PK:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Počet obslužených knihoven	48	510	333	322	43	191	141	291	163	342	402	278	401	318	270,21
Počet všech vzdělávacích akcí	159	50	112	63	13	37	31	43	34	49	86	135	69	75	68,29
z toho: počet akcí v rámci RF	30	39	95	38	1	32	20	42	23	46	59	47	27	52	39,36
Počet všech účastníků	1 586	696	1 035	806	295	398	467	684	377	1 280	1 223	1 164	1 437	1 399	917,64
z toho: počet účast. akcí v rámci RF	43	578	710	388	29	275	314	635	284	743	1 083	415	634	1 040	512,21
Počet všech vyučovacích hodin	1 180	318	645	370	228	296	165	183	102	241	741	467	542	618	435,39
z toho: počet vyučov. hodin v rámci RF	322	230	395	120	3	68	65	173	83	175	489	124	91	168	178,96
Ukazatele															
Počet vzděláv. akcí RF na 1 obsluž.knih.	0,63	0,08	0,29	0,12	0,02	0,17	0,14	0,14	0,14	0,13	0,15	0,17	0,07	0,16	0,15
Počet vyuč. hodin na 1 vzděláv. akci RF	10,73	5,88	4,16	3,16	3,00	2,13	3,25	4,12	3,61	3,80	8,29	2,64	3,37	3,23	4,55
Počet účastníků 1 vzděláv. akce RF	1,43	14,82	7,47	10,21	29,00	8,59	15,70	15,12	12,35	16,15	18,36	8,83	23,48	20,00	13,01
% obsluhovaných kn., které se účastnily	123,08	61,15	53,03	64,27	35,54	63,88	63,23	73,67	38,72	59,48	56,78	60,83	100,00	79,30	63,02

Údaje druhé části tabulky (pouze vzdělávání v rámci RF) ilustrují, jak se v mnohých krajích o vzdělávání zajímá jen malá část obsluhovaných knihoven. Některé kraje ale naopak vykazují zájem i těch knihoven, které neuvedly jako příjemce služeb RF, tj. jako knihovny obsluhované. Jsou jimi nejrůznější odborné knihovny, počínaje muzejními, přes školní až k vysokoškolským, ústavním a dalším. Nejvyšší účast obsluhovaných knihoven vyjádřenou v procentech vyazuje Praha, Zlínský a Moravskoslezský kraj

Z celkového počtu uspořádaných **vzdělávacích akcí** v PK a KK v roce 2008 bylo **57,64% akcí realizováno v rámci RF**. V roce 2007 to bylo 56,2%. V letech 2006 až 2008 má podíl vzdělávání v rámci RF na celkovém vzdělávání knihovníků vrůstající tendenci. Tento údaj platí především celorepublikově. KK zaměřují své vzdělávací aktivity na široké spektrum typů a druhů knihoven, resp. knihovníků. PK vzdělávají povětšinou knihovníky obecních knihoven a menších profesionalizovaných knihoven. Mnohé vzdělávací formy pro knihovníky obcí - např. instruktáž a trénink - zařazují PK spíše do programů porad.

Vývoj počtu vzdělávacích akcí od roku 2002 do roku 2008 je zachycen v Příloze č. 5 a graficky v Příloze č. 7.

Porady

Porady jsou v oblasti regionálních služeb prostředkem koordinace, informování a vzájemné výměny názorů a poznatků. V mnohých regionech jsou vzdělávací akce spojovány s poradami, to se týká především porad s knihovníky obecních knihoven. Ve sledovaném roce bylo v celé ČR uspořádáno **459 porad** (v roce 2007 472 porad), **jichž se zúčastnilo 5 293 knihovníků z 2 967 knihoven** (v roce 2007 to činilo 5 224 účastníků z 3 064 knihoven). Při meziročním srovnání došlo v roce 2008 k poklesu jak počtu knihoven zastoupených na poradách, tak k mírnému, celorepublikově však nevýznamnému, poklesu počtu porad. Na druhé straně se ale zvýšil počet účastníků porad, viz Přílohy č. 4 až 7. V roce 2008 uspořádaly knihovny s RF **každého kraje průměrně 33 porad**, zatímco v roce 2007 34 porad. Průměrný počet účastníků 1 porady v roce 2008 mírně vzrostl z 11,56 účastníků v roce 2007 **na 11,88**.

Údaje **za jednotlivé kraje v roce 2008** obsahuje následující tabulka (grafické vyjádření viz Přílohu č. 7).

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Porady															
Počet obslužených knihoven	14	363	209	296	33	211	112	159	264	309	414	257	80	246	211,93
Počet akcí	1	30	35	46	11	18	22	37	33	27	44	40	30	85	32,79
Počet účastníků celkem (v kraji)	18	492	372	476	105	188	237	382	296	326	710	384	356	951	378,07
Průměrný počet účastníků na jedné poradě 2008	18,00	16,40	10,63	10,35	9,55	10,44	10,77	10,32	8,97	12,07	16,14	9,60	11,87	11,19	11,88

Vývoj v počtu uspořádaných porad v období let 2002 až 2008 v jednotlivých krajích ČR

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem	Průměr
v roce 2002	2	48	30	38	15	22	14	57	28	34	18	51	18	54	429	31
v roce 2003	2	54	41	45	11	25	26	59	33	27	32	49	22	67	493	35
v roce 2004	2	69	40	74	10	25	18	47	29	26	39	52	26	75	532	38
v roce 2005	1	53	36	77	9	17	18	48	31	32	43	45	27	37	474	34
v roce 2006	1	33	36	40	10	21	18	53	30	28	35	46	21	41	413	29
v roce 2007	1	35	35	49	10	17	19	39	35	27	40	49	28	88	472	34
v roce 2008	1	30	35	46	11	18	22	37	33	27	44	40	30	85	459	33

Průměrná účast knihovníků na 1 poradě podle krajů (srovnání let 2002 až 2008)

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
v roce 2002	23,0	12,7	12,1	9,8	8,7	15,4	8,4	8,6	10,8	10,3	14,2	16,6	7,2	7,7	11,1
v roce 2003	14,5	10,3	10,7	9,0	6,9	9,5	10,8	7,9	16,5	12,4	14,0	12,4	14,4	6,9	10,6
v roce 2004	11,0	8,9	11,3	6,6	10,8	10,3	10,3	9,1	10,7	12,7	15,3	10,2	13,9	9,3	10,1
v roce 2005	23,0	10,8	11,4	6,7	10,7	10,2	11,6	9,3	9,8	10,3	16,8	8,8	12,9	11,7	10,5
v roce 2006	24,0	20,5	12,0	11,4	8,3	8,2	9,9	10,4	8,9	10,7	16,9	10,7	12,3	10,6	11,9
v roce 2007	18,0	13,7	10,6	9,4	10,0	9,1	11,1	11,6	9,5	12,2	16,3	9,8	10,5	10,2	11,6
v roce 2008	18,00	16,40	10,63	10,35	9,55	10,44	10,77	10,32	8,97	12,07	16,14	9,60	11,87	11,19	11,9

Standard

Strategickým cílem této služby je zajištění celoživotního vzdělávání knihovníků a jejich informovanosti o aktuálním vývoji oboru. Pro vzdělávací činnost standard stanovuje, aby každý profesionální pracovník absolvoval za rok 30 hodin vzdělávání a dobrovolný knihovník 8 hodin vzdělávání. Protože v Metodickém pokynu RF není jasně určena metoda, jak tento ukazatel sledovat, je problémem jej i vyhodnotit. Některé kraje uvádějí, že parametr splnily, další se buď nezmiňují vůbec, nebo poukazují na daný problém. Bude třeba upřesnit, zda se budou vykazovat nabídnuté, resp. zrealizované akce v rozsahu vyučovacích hodin, nebo zda se bude sledovat skutečná účast každého knihovníka z obsluhovaných knihoven. Právě druhá možnost je přesná, avšak problematická v metodice sledování. Je třeba sjednotit metodu evidence a vykazování.

Jako součást vzdělávání jsou standardizovány i porady s obsluhovanými knihovnami. Většina KK naplnila požadavek 4 porad ředitelů PK ročně, stejně tak je zčásti naplňován cíl uspořádat 2 porady ročně pro neprofesionální knihovníky. Přetrvávají obtíže s účastí knihovníků malých

profesionálních knihoven. Uváděné důvody jsou pestré, avšak z hlediska potřeby vzdělávání jako podmínky úspěšného rozvoje VKIS překonatelné (např. jednotný tzv. zavírací den v regionu, pobídkové nástroje, vývoz kurzů do regionů jednotlivých PK, atd.). Jak ukazují výsledky roku 2008 a jejich hodnocení v krajských výročních zprávách RF, bude ještě k jejich vyřešení třeba několikaletého úsilí. Hodnocení **plnění standardu** je stejné jako při hodnocení roku 2007. **Upřesnění metodiky evidence a vykazování je již nanejvýš nutné.**

4. Tvorba výměnných fondů, jejich cirkulace a distribuce

Výměnný fond, jako specifický druh knihovních fondů budovaných výhradně v síti knihoven územně samosprávných celků, se právě svým účelem ukázal jako nezbytný prostředek ke zkvalitňování dostupnosti dokumentů a informací v nich obsažených a ke stírání rozdílů v kvalitě služeb knihoven ve městech a v malých obcích. Tím, že výměnný fond cirkuluje po knihovnách, je jeho budování a využívání efektivní i ekonomické. Výměnné fondy pomáhají především těm obcím, které nemají takový finanční potenciál, aby jejich knihovna byla dostatečně „atraktivní“ a mohla uspokojovat požadavky občanů. Stále hojněji je ale využívají i ty obce, které sice financují nákup KF ve své knihovně, avšak nebylo by pro ně hospodárné doplňovat ho v takové šíři, jakou představují cirkulující soubory z výměnných fondů. Především poslední důvod pak bude, jak ostatně potvrzují několikaleté výsledky, důležitým argumentem pro další realizaci této služby.

K 31. 12. 2008 dosáhly výměnné fondy v rámci celé ČR objemu **2 627 907 knihovních jednotek** (dále k.j.). Znamená to, že **pro každou obsluženou knihovnu bylo k dispozici průměrně 501 k. j. výměnného fondu** (pro každou obsluhovanou knihovnu to představovalo 437,8 k.j. Průměrně je v každém kraji ČR³⁵ k dispozici VF o velikosti zhruba 188 tisíc k. j. (svazků). V roce 2007 to bylo necelých 181 tisíc k. j. **Roční přírůstek VF činil 246 750 k.j.**, v roce 2007 to bylo 259 475 k. j. **Finanční částka** za celou ČR věnovaná z krajských dotací na RF na nákup VF v roce 2008 **činila 38 493 940** (o 821 tisíc Kč více než v roce 2007) **a představuje 29 %** z celkových krajských dotací na RF stejně jako v roce 2007. VF byl doplňován nejen z finančních prostředků krajů, ale i z prostředků obcí, a to v 8 ze 14 krajů a zároveň 7 krajů využívá dalších finančních zdrojů. Praha a Zlínský kraj budují VF výhradně z finančních prostředků krajů, naopak financování z krajské dotace, z prostředků obcí a dalších zdrojů, tedy ze všech sledovaných zdrojů, uplatňují kraje Plzeňský, Vysočina, Olomoucký a Moravskoslezský.

---

³⁵ Včetně hlavního města Prahy

Meziroční rozdíly ukazatelů budování výměnného fondu v ČR znázorňuje tabulka a Přílohy č. 4, 5 a 6.

Výměnný fond	2007	2008	+/-
Stav výměnného fondu k 31.12 v k. j.	2 534 124	2 627 907	93 783
Roční přírůstek VF	259 475	246 750	-12 725
Zakoupeno z dotace na RF (v k. j.)	235 959	220 075	-15 884
Zakoupeno z prostředků obcí (v k. j.)	15 187	12 710	-2 477
Zakoupeno z finan. prostř. dalších zdrojů (v k. j.)	5 585	6 781	1 196

Údaje za jednotlivé kraje o budování VF i finančních nákladech s tím spojených viz Přílohu č. 7.

Stav VF k 31. 12. 2008, přírůsteky za rok a počet doplněných k.j. podle původu finančních prostředků v jednotlivých krajích (v k.j.)

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem	Průměr
Výměnný fond (v k. j.)																
Stav výměnného fondu k 31. 12. 2008	7789	206922	276229	294427	120322	162305	62109	335976	353074	260442	153358	141503	86428	167023	2627907	187708
Roční přírůstek VF	1208	38752	22407	15499	7530	13211	5935	18632	24173	27436	19748	17044	8268	26907	246750	17625
Zakoupeno z dotace na RF	1208	38647	18373	14494	4706	10832	5606	16364	22383	23228	17588	15453	8268	22925	220075	15720
Zakoupeno z prostředků obce	0	0	284	535	2824	2176		1697	0	853	0	1122	0	3219	12710	978
Zakoupeno z jiných zdrojů	0	25	0	450	0	0	329	0	1790	3355	210	469	0	153	6781	484

Přírůstek VF v k.j. z hlavního finančního zdroje 2008 po jednotlivých krajích

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem	Průměr
2002 – Zakoupeno z dotace státu na RF	0	25650	54791	8724	2294	12405	4901	11319	11565	16338	14358	11118	9315	14478	197256	14090
2003 - Zakoupeno z dotace státu na RF	1021	40232	17220	13626	5736	15239	6052	14912	21264	22549	19973	16332	12118	23514	229788	16413
2004 – Zakoupeno z dotace státu na RF	1732	39179	17270	14342	4211	13840	4524	15161	21830	28507	16444	20869	9332	21936	229177	16370
2005 – Zakoupeno z dotace krajů na RF	1177	31059	18267	11702	5481	12026	5273	17477	21269	25409	23399	20058	8753	22386	223736	15981
2006 – Zakoupeno z dotace krajů na RF	1326	42724	21759	13205	5388	11202	3797	16525	22052	29096	23301	22026	6407	22934	241742	17267
2007 – Zakoupeno z dotace krajů na RF	1250	41039	21992	13907	4728	13663	5814	14175	24036	27921	21216	18209	5613	22396	235959	16854
2008 – Zakoupeno z dotace krajů na RF	1208	38647	18373	14494	4706	10832	5606	16364	22383	23228	17588	15453	8268	22925	220075	16854

Roční přírůstek VF upravuje i **standard RF**³⁶. Stanovuje minimální přírůstek VF v 1 PK (nebo KK budující VF) na 1 500 k.j. za rok pro cca 80 obsluhovaných knihoven. Z následující tabulky je patrné, že standard neplní pouze 2 kraje, ty však nepracují v podmínkách pro plnění standardu.

Roční přírůstek VF na 1 knihovnu s RF v r. 2008

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem	Stand.
Počet knihoven budujících VF*	1	5	10	14	3	8	4	6	4	5	8	7	4	15	94	1
Počet knihoven, kt. VF využívají	23	753	525	451	90	269	193	343	363	497	578	436	352	372	5 245	80
Roční přírůstek v k. j.	1 208	38 752	22 407	15 499	7 530	13 211	5 935	18 632	24 173	27 436	19 748	17 044	8 268	26 907	246 750	1 500
Roční přírůstek v 1 knihovně s VF	1 208	7 750	2 241	1 107	2 510	2 001	1 651	3 105	6 043	5 482	2 469	2 434	2 067	1 794	2 625	1 500

* V některých krajích doplňují VF i KK, pokud vykonávají RF i v intencích PK (obvykle v rámci okresu)

Pozornost věnovaná VF se odvíjí do jisté míry i od výše finančních prostředků vynaložených v jednotlivých krajích na jeho doplňování, tzn. na nákup VF. Přehled o finančních objemech vynaložených na doplňování VF v roce 2008, zejména pak procentuální vyjádření této částky z celkových nákladů na RF, je obsahem následující tabulky, grafické vyjádření je uvedeno v Příloze č. 8.

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
Celkové náklady (v Kč)	2886000	15991500	13000000	7500000	4049000	8000000	5300000	10122000	7200000	10744000	14405000	10200000	9543000	13194000	132134500
z toho na VF (v Kč)	169958	6517958	3821143	2311826	780913	1859980	919726	2819344	3722408	4107932	3506497	2493552	1510713	3951990	38493940
na nákup VF v % z celku	5,9%	40,8%	29,4%	30,8%	19,3%	23,2%	17,4%	27,9%	51,7%	38,2%	24,3%	24,4%	15,8%	30,0%	29,1%

Prostředky na nákup VF v Kč, vývoj v letech 2002 až 2008 (procentuální vyjádření viz kap. IV. Hodnocení financování)

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
v roce 2002	0	4327878	1833636	1734957	324239	2260277	645078	1910371	1934193	2647535	2734864	1525345	1248987	2133493	25260853
v roce 2003	153977	6545284	2556495	2401050	931400	2488932	764684	2594606	3415854	4352283	3589209	3197435	1854736	3270411	38116356
v roce 2004	249703	6802727	2842854	2148433	891468	2220698	751849	2467962	3326135	4040599	3081356	2959618	1430000	3487770	36701172
v roce 2005	190679	4947402	2710540	1744063	693443	2490208	712667	2679934	3477761	4266437	3753521	2941623	1292356	3465750	35366384
v roce 2006	178882	6512000	3795383	1968424	771299	1755710	553071	2496475	3556367	3914831	3948548	3259937	1462876	3676096	37849899
v roce 2007	171579	6518011	3691284	2139296	775181	1851585	899031	2342686	3660518	4187639	3571387	2724626	1347540	3792507	37672869
v roce 2008	169958	6517958	3821143	2311826	780913	1859980	919726	2819344	3722408	4107932	3506497	2493552	1510713	3951990	38493940

³⁶ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: MK ČR 1994. str. 9. Dostupné na WWW < <http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc> >

Částka věnovaná na nákup VF za rok 2008 byla vyšší oproti předešlému roku **o 821 071 Kč, dosáhla hodnoty 38 493 940 Kč.** Několik krajů sice vykázalo snížení částky oproti roku 2007, jedná se však o zcela zanedbatelné objemy. Větší zvýšení nákladů na nákup VF vykázaly kraje Královéhradecký, Zlínský a Moravskoslezský. Knihovny ve všech krajích dbají na aktuálnost VF a dostatečné pokrytí zájmu obcí o novinky v cirkulačních souborech, na zkvalitnění skladby a aktuálnosti VF a stále častěji se soustřeďují i na rozšíření druhů dokumentů ve VF – na časopisy, CD, zvukové knihy apod.

Cirkulace výměnného fondu

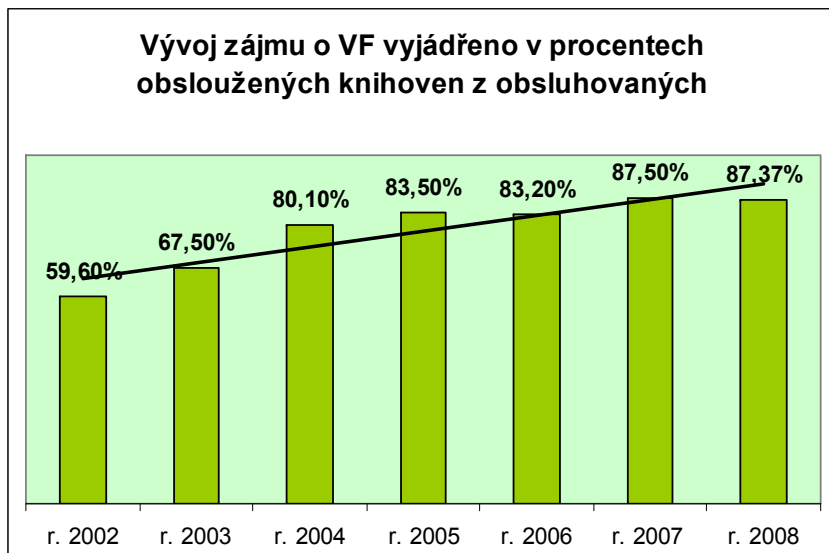
Cirkulace výměnných fondů byla tradičně i v roce 2008 hned vedle poradenské a konzultační činnosti nejžádanější službou a vykázala jednoznačný nárůst objemu oproti roku 2007, přestože mírně klesl počet knihoven, které službu využívaly. Pokles byl způsoben i úbytkem počtu obsluhovaných knihoven. **V roce 2008 využilo** možnosti obohatit svůj knihovní fond (dále KF) výměnnými soubory **5 245 knihoven**, což je oproti roku 2007 o 31 knihoven méně. **Z celkového počtu obsluhovaných knihoven** ve sledovaném roce činí **87,37 % knihovny, které tuto službu využívají. Jedná se trvale o jednu z nejméně žádaných standardizovaných služeb RF.**

Celkem bylo v ČR expedováno 20 134 souborů (o 511 souborů více než v roce 2007), které dohromady obsahovaly **1 098 145 k. j.** (o 69 867 k.j. více než v roce 2007), tzn., že **1 soubor obsahoval průměrně 55 k. j.** Každá z obslužených knihoven obdržela za celý rok 2008 průměrně **3,8 cirkulačních souborů a v nich dohromady 209 k. j.** Jinak řečeno, **v každé obci, jejíž knihovna je zapojena do programu RF a využívá cirkulační služby, obdrželi uživatelé knihovny průměrně 209 nových knihovních jednotek.** Zájem o službu a její růst vyjadřují následující tabulky, Příloha č. 4 a grafy v Příloze č. 7.

Vývoj zájmu o službu zachycuje tabulka vyjadřující v % počet knihoven využívajících tuto službu z celkového počtu obsluhovaných knihoven:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
v roce 2002	0 %	56 %	58 %	77 %	76 %	82 %	59 %	66 %	58 %	60 %	32 %	75 %	39 %	68 %	60 %
v roce 2003	3 %	71 %	36 %	88 %	76 %	89 %	81%	74 %	78 %	70 %	53 %	87 %	86 %	70 %	68 %
v roce 2004	38 %	89 %	68 %	88 %	76 %	88 %	77 %	85 %	84 %	82 %	61 %	88 %	89 %	75 %	80 %
v roce 2005	45 %	97 %	74 %	95 %	76 %	90 %	84 %	87 %	78 %	85 %	68 %	88 %	86 %	77 %	84 %
v roce 2006	49 %	81 %	78 %	94 %	76 %	89 %	86 %	88 %	80 %	84 %	77 %	91%	78 %	84 %	83 %
v roce 2007	54%	89%	85%	94%	74%	98%	89%	88%	85%	87%	82%	91%	85%	89%	87%
v roce 2008	59%	90%	84%	90%	74%	90%	87%	87%	86%	86%	82%	95%	88%	93%	87%

Zajímavé je, že zájem obsluhovaných knihoven roste i v krajích, kde práce s VF a cirkulačními soubory má dlouholetou a především nepřerušovanou tradici, např. v Moravskoslezském. Významnější procentuální pokles vykazují kraje Plzeňský a Ústecký, menší pak kraje Jihočeský, Liberecký, a kraj Vysočina. Může to být způsobeno snížením počtu obsluhovaných knihoven, jedním z údajů použitých na vypočtení zájmu o službu. V roce 2008 ale pokračoval růst zájmu i v krajích, v nichž kontinuitu služby přerušila do jisté míry změna koncepce (Středočeský kraj) a nebo byla služba zavedena nově – Praha.

Počet souborů do 1 obslužené knihovny (tj. knihovny využívající tuto službu) v letech 2002 až 2008

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR	Standard
v roce 2002	0,0	2,8	2,1	1,7	6,5	5,9	2,4	2,5	2,6	2,1	3,1	3,6	1,6	2,5	2,8	2
v roce 2003	1,0	3,1	2,6	2,3	7,2	6,4	2,2	4,4	2,2	3,1	2,4	4,6	2,2	3,6	3,3	2
v roce 2004	1,8	3,3	2,7	2,4	5,6	7,0	2,2	4,5	2,5	4,1	3,0	4,2	2,5	5,1	3,6	2
v roce 2005	1,5	3,2	3,0	2,3	4,8	6,8	2,5	4,9	2,6	6,1	2,8	4,5	2,7	5,5	3,8	2
v roce 2006	1,4	2,3	2,8	2,4	4,6	6,5	2,3	5,1	2,8	6,4	2,8	4,7	2,7	5,8	3,8	2
v roce 2007	1,5	2,6	2,6	2,4	4,5	6,2	2,7	5,3	2,7	5,2	3,0	5,3	2,5	5,3	3,8	2
v roce 2008	1,4	3,1	2,7	2,8	4,7	6,9	3,0	5,2	2,9	3,8	3,3	5,7	2,3	6,4	3,8	2

Počet k.j. dodaných (za rok) v souborech celkem do 1 obslužené knihovny:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR	Standard
v roce 2002	0	113	135	120	163	229	81	160	130	89	85	86	51	84	120	60(2x 30)
v roce 2003	50	130	166	145	120	254	81	232	116	144	81	134	114	147	144	60(2x 30)
v roce 2004	89	133	177	169	152	295	83	234	140	184	101	145	110	187	157	60(2x 30)
v roce 2005	87	138	192	169	184	308	99	240	158	185	108	191	125	219	173	60(2x 30)
v roce 2006	80	118	199	163	185	305	91	252	176	193	121	376	125	243	193	60(2x 30)
v roce 2007	169	133	214	171	252	321	111	297	192	223	147	220	130	238	195	60(2x 30)
v roce 2008	193	161	222	175	201	343	124	279	198	248	172	237	160	249	209	60(2x 30)

Tabulka o cirkulaci VF v roce 2008 zachycuje postupné vyrovnávání rozdílů mezi kraji: „začínající“ Prahu na straně jedné, pokračuje přes intenzivní rozvoj služby v kraji Vysočina, zásadní změny v organizaci ve Středočeském kraji, až po kraje s dlouholetou a nepřerušovanou tradicí VF a jejich cirkulaci v souborech po knihovnách obcí (např. Jihočeský, Plzeňský, Královéhradecký, Ústecký, Liberecký, Moravskoslezský a Jihomoravský kraj) na straně druhé.

Průměrně v každém kraji expedovali v roce 2008 pracovníci PK a KK 1 438 souborů, které obsahovaly průměrně 78 439 k. j.

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Cirkulace VF															
Počet obslužených knihoven	23	753	525	451	90	269	193	343	363	497	578	436	352	372	375
Počet expedovaných souborů	32	2 310	1 419	1 243	424	1 861	578	1 768	1 042	1 897	1 890	2 493	796	2 381	1 438
Počet svazků v souborech	4 436	120 874	116 351	79 136	18 060	92 229	23 962	95 715	71 793	123 474	99 390	103 470	56 462	92 793	78 439
Poč. sv. na 1 obsluž. knihovnu	193	161	222	175	201	343	124	279	198	248	172	237	160	249	212
Poč.sv. na 1 expedovaný soubor	139	52	82	64	43	50	41	54	69	65	53	42	71	39	62
Poč. exp. soub. do 1 obsluž. knih.	1	3	3	3	5	7	3	5	3	4	3	6	2	6	4

Příloha č. 7 obsahuje grafy zachycující práci se soubory, a to ve srovnání let 2002, 2005 a 2008. Graf „Počet k.j. v souborech“ vyjadřuje stoupající kvantitu práce s výměnnými soubory, a co je nejdůležitější, počet svazků v jednom souboru se od roku 2002 kontinuálně zvyšuje.

Formy práce s cirkulačními soubory jsou různé. Stále častěji přibývá regionů, v nichž si knihovníci obsluhovaných knihoven žádají o konkrétní tituly prostřednictvím webového rozhraní, a tak ovlivňují skladbu souborů. Periodicita dodávání je též kraj od kraje různá a stejně tak cirkulace, resp.vracení kompletních souborů či jen těch k.j. o které již není v místě zájem, důsledná cirkulace po předem stanovených trasách. Poslední

knihovna si soubor ponechává jako dlouhodobou výpůjčku. Mnohé PK, především ty, které působí v příhraničí, budují VF a půjčují cizojazyčnou literaturu, nap. v Moravskoslezském kraji literaturu v polském jazyce.

Standard upravuje jak velikost ročního přírůstku v 1 PK, tak i **minimální počet souborů** dodaných do jedné obsluhované knihovny a **počet k. j. v 1 souboru**. Standard doplňování VF neplní pouze Plzeňský kraj viz tabulku výše (počet obsluhovaných knihoven v PK Plzeňského kraje je však nižší než určuje standard – tj. 80, proto je přírůstek adekvátní místním potřebám a Praha je zatím v poskytování služby hodnocena jako začínající). Standard pro **počet dodaných souborů a jejich velikost** je již několikátý rok naplňován a překračován (viz tabulky výše). Ukládá knihovnám s RF poskytnout každé obslužené knihovně minimálně 2x ročně 1 soubor s minimálně 30 k.j.

Bylo by proto vhodné začlenit do standardu na doplňování VF i jiné dokumenty než knihy, cizojazyčnou literaturu tam, kde je to vhodné do VF či o zvýšení ukazatelů. Vzhledem k vývoji vlastních VKIS obsluhovaných knihoven **je třeba věnovat pozornost i využívání VS a hledání cest optimálního titulového složení souborů pro konkrétní knihovny.**

5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

KK a PK si kladou za cíl vést provozovatele knihoven k uvědomělé správě KF. Obecními knihovnami, resp. obcemi je vyhledávána a ve všech krajích s výjimkou Středočeského kraje je i součástí krajských koncepcí RF. Probíhá podle plánu revizí sestavovaných na základě objednávky (zájmu) obcí. Povinnost provozovatelů provádět revize knihovních fondů je stanovena knihovním zákonem. Jím je také stanovena periodicita revizí pro tuto velikostní kategorii knihoven na 5 let. V současné době v rámci programu RF probíhá druhé kolo revizí, v němž se již výrazněji projevuje samostatnost obcí při provedení revize a pomoc PK a KK spočívá více v radách a konzultacích. V posledních dvou letech (2007 a 2008) nabývá nového významu poradenská pomoc při aktualizaci KF obsluhovaných knihoven, a to i v souvislosti se zaváděním regionálních automatizovaných knihovních systémů.

Vývoj služby má ustálený charakter, stále více se soustřeďuje na metodickou pomoc při její realizaci (uvádí vedle Středočeského kraje i další, např. kraj Jihočeský, Jihomoravský, Královéhradecký a Ústecký). Samotná aktualizace jako nezbytný krok při ukládání KF do elektronických databází se objevuje téměř ve všech krajích, např. Jihočeském, Vysočina, Moravskoslezském, Královéhradeckém, Ústeckém a Libereckém atd. V některých krajích již úspěšně provedli i revize KF právě za pomoci regionálního automatizovaného knihovního systému a zdůrazňují obrovské zkrácení pracovního času nutného pro klasické provedení revize. Vzhledem k rychlému rozšiřování těchto nástrojů se blížíme době, kdy již nebude revize KF charakterizována jako mimořádně časově a personálně náročná činnost a prostor se uvolní pro další, uživatelům bezprostředně prospěšnější knihovnické činnosti.

V roce 2008 bylo obslouženo celkem 1 064 knihoven, z toho v 695 z nich proběhla revize KF. Zrevidováno bylo 1 745 653 knihovních jednotek. Rozdíl oproti roku 2007 viz Přílohu č. 4 a výše naznačený vývoj v letech 2002 až 2008 vyjádřený v číslech viz Přílohu č. 5.

V každém kraji bylo průměrně obslouženo 76 knihoven, v roce 2007 to bylo 78 knihoven. Z tohoto počtu pak v 50 knihovnách (66 %) proběhla revize KF. V každé revidované knihovně prošlo kontrolou průměrně 2 512 k. j. (v roce 2007 3 260 k. j.). Počty revidovaných knihoven, objemy revidovaných KF a průměrné „velikosti“ KF 1 knihovny v jednotlivých krajích v roce 2008 jsou uvedeny v následující tabulce:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Prům.
Pomoc při revizi a aktualizaci KF															
Počet obslužených knihoven	2	71	100	93	65	56	39	66	71	56	98	118	169	60	76
Počet revidovaných k. j.	13074	39103	135373	103045	36900	73637	49898	144476	174823	93937	280114	232645	167930	200698	124690
Počet revidovaných knihoven	2	58	65	42	16	37	23	63	69	54	72	91	65	38	49,64
% revid. knih. z počtu obslužených	100%	82%	65%	45%	25%	66%	59%	95%	97%	96%	73%	77%	38%	63%	70%
Počet zrevid. k. j. na 1 knihovnu	6 537	674	2 083	2 453	2 306	1 990	2 169	2 293	2 534	1 740	3 890	2 557	2 584	5 282	2 512

Počet zrevidovaných k. j. na 1 knihovnu v jednotlivých krajích v roce 2008 ve srovnání s léty 2002 a 2005 zachycuje graf v Příloze č.7. Tento údaj vyjadřuje objem revizních činností (čím vyšší počet revidovaných svazků, tím větší objem práce metodika, pokud je práce prováděna klasickou cestou). Obsluhované knihovny a jejich provozovatelé – obce mají o službu trvalý zájem. Téměř 18 %, přesně 17,72% ze všech obsluhovaných knihoven bylo v roce 2008 příjemci služby.

Parametrů uvedených ve **standardu** bylo dosaženo, tj. byla zajištěna pomoc při revizích KF v obsluhovaných knihovnách ve smyslu § 16, zák. č. 257/2001 Sb.³⁷ v neprofesionálních knihovnách a knihovnách s nejvýše jedním celým pracovním úvazkem. Ve Středočeském kraji, kde každá pověřená knihovna obsluhuje velký počet knihoven, realizují tuto službu jen jako instruktáž a radu na začátku revize a konzultaci, resp. pomoc při ukončení revize a formulaci revizního protokolu. Obdobně je tomu i v dalších krajích, kde obce vyžadují pouze konzultace v přípravné a závěrečné fázi revize. Revize KF v obecních knihovnách již začínají být prováděny i „elektronickou“ cestou a z výročních zpráv krajů vyplývá, že budou v následujících letech masivně přibývat spolu se zaváděním regionálních automatizovaných knihovních systémů. Ty regiony, které upřednostňují obecní knihovny bez vlastních knihovních fondů, poukazují i na to, že při zavedení takového modelu odpadají revizní práce v obsluhovaných knihovnách.

³⁷ Revize v knihovnách s knihovním fondem do 100 000 k.j. se provádí 1x za 5 let.

6. Nákup a zpracování knihovních fondů z prostředků obcí

Některé obce financují nákup knihovních fondů svých knihoven. Cílem je, aby obsluhované knihovny měly vlastní, kvalitní a aktuální knihovní fond a výměnnými soubory by jej dále obohacovaly a zpestřovaly³⁸. Obce tak vyjadřují svou odpovědnost za úroveň knihovnických a informačních služeb svým občanům a zájem o to, aby služby byly co nejkvalitnější. Z hlediska celkových výsledků a průměrů však lze pozorovat jistou stagnaci až pokles. S výjimkou Prahy, která tuto službu nerealizuje a ani realizovat neplánuje, nakupují z finančních prostředků obcí PK, eventuálně i KK ve všech krajích. Stále častěji a intenzivněji se ozývají hlasy, že nákup do vlastního fondu a zejména pak jeho využití není efektivní především ekonomicky. Oba názory, jakkoliv protichůdné, mají svou váhu, své opodstatnění. V následujících letech bude třeba postupovat dle vlastních rozhodnutí obcí a podle poptávky v tom kterém regionu. Celorepublikové údaje jsou za rok 2008 opět nižší než v předešlých letech, avšak při srovnání výsledků jednotlivých krajů je zřejmé, že o službu mají některé obce trvalejší zájem, jinde přibývají zájemci noví nebo naopak, některé obce od tohoto modelu odstupují.

Celkově bylo z **prostředků obcí v roce 2008** nakoupeno **91 038 k. j.** (v roce 2007 93 208 k. j.), tj. o 2 170 k. j. méně než v roce předešlém. Ubylo dalších 26 knihoven, jimž obce takto přispívaly na vlastní KF. **Celkově bylo obslouženo 1 066 knihoven**, což představuje **17,8 %** ze všech **obsluhovaných knihoven**. V roce 2007 bylo nakupováno z prostředků obcí 1 092 knihovnam (18 % obsluhovaných knihoven). Meziroční rozdíl je uveden v tabulce níže a vývoj od roku 2002 v tabulce následující.

Nákup KF z prostředků obcí	2007	2008	+/-
Počet obslužených knihoven	1 092	1 066	-26
Částka na nákup KF od obcí v Kč	14 247 961	16 195 776	1 947 815
Počet knihovních jednotek	93 208	91 038	-2 170

Nákup KF z prostředků obcí	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet obslužených knihoven	1 111	1 274	1 290	1 224	1 144	1 092	1 066
Počet knihovních jednotek	95 415	113 413	104 357	100 989	100 298	93 208	91 038

Z hlediska počtu obslužených knihoven a zakoupených knihovních jednotek v roce 2008 se služba postupně dostala pod výchozí hodnoty roku 2002.

³⁸ V některých krajích např. Ústeckém, konkrétně v regionu Děčín, touto cestou budují i společné výměnné fondy

Celkový přehled o **financování nákupu knihovních fondů obcemi v jednotlivých krajích v roce 2008** obsahuje následující tabulka:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Nákup KF z prostředků obcí															
Počet obslužených knihoven	0	0	57	21	72	65	140	24	0	13	187	253	107	127	76
Počet knihovních jednotek	0	0	2 977	694	4 100	8 894	11 187	91	0	346	14 372	12 723	8 006	27 648	6 503
Poč. zakoupených k.j. na 1 obsluž. knihov.	0	0	52,23	33,05	56,94	136,83	79,91	3,79	0	26,62	76,86	50,29	74,82	217,70	57,79
Počet obsluhovaných knihoven	39	834	628	501	121	299	223	395	421	575	708	457	401	401	428,79
Obsluž. knih. v% z poč. obsluhov.	0%	0%	9%	4%	60%	22%	63%	6%	0%	2%	26%	55%	27%	32%	18%
Finanční částky od obcí v Kč	0	0	466200	69000	642197	1656563	1741175	186940	0	65300	2243565	1892956	3208613	4023267	1349648

Značné mezikrajové rozdíly jsou v počtu knihoven, jejichž provozovatelé (obce) poskytují finanční prostředky na nákup KF (tabulka níže a Příloha č. 7). Nejvýstižněji to ilustrují údaje z tabulky výše, z předposledního řádku: nejvyšší procento obcí, které svým knihovnám financují nákup KF, vykazují podobně jako v letech předešlých všechny kraje moravské, Liberecký a Karlovarský a Ústecký kraj. Údaj o počtu svazků zakoupených z prostředků obcí ilustruje rozdílné výše poskytovaných částek, ale i objem prací s tím v PK a KK spojených. Nejvíce svazků za finanční prostředky obcí nakoupily PK v krajích Moravskoslezském, Ústeckém, Libereckém, Jihomoravském a Zlínském. Celkem na nákup KF do vlastních knihoven věnovaly obce v roce 2008 nemalou částku – 16 195 776 Kč, kromě Prahy ještě nenakupují obce ve Středočeském a Pardubickém kraji. Výše částky v jednotlivých krajích se liší až řádově. Ubylo obcí, které na nákup vlastního KF věnují finanční prostředky, ale naopak se zvýšila celková částka, kterou na nákup věnují přispívající obce.

Neustálený vývoj lze sledovat i v krajských výsledcích za léta 2002 až 2008 v Příloze č. 5 a za léta 2002, 2005 a 2008 v Příloze č. 7.

Tabulka vyjadřuje meziroční změny v průměrných počtech k.j. zakoupených z prostředků obcí do jedné obslužené knihovny. Ve všech krajích došlo v průběhu sledovaných let k výkyvům, resp. alespoň jednou k meziročnímu poklesu. Celorepublikový průměr dokonce vykazuje trvalý pokles počtu k.j. zakoupených pro jednu obsluženou knihovnu, a to již od roku 2003 (tabulka níže a Příloha č. 5 a Příloha č. 7). Avšak s měnícím se počtem obcí, které si nechají nakoupit KF do vlastních kmenových fondů, se mění i průměrný počet zakoupených k.j. do 1 obslužené knihovny. V roce 2006 narostl průměrný počet zakoupených k. j. do 1 obslužené knihovny o celých 22 k.j., ale hned v roce 2007 došlo k poklesu v obou ukazatelích, a to téměř na úroveň roku 2002. Z těchto údajů však nelze vyvodit žádné jednoznačné závěry s výjimkou toho, že obce nechápou tyto výdaje jako nutné. Vývoj za 7 sledovaných let spíše naznačuje, že počet obcí není nijak ustálený, resp. vykazuje rozkolísanost oběma směry. Pro dokreslení situace je třeba zdůraznit, že KF jsou nakupovány i pro malé profesionální knihovny (např. v Ústeckém kraji v regionech Litoměřice, Děčín ale i v dalších krajích).

Průměrný počet zakoupených k. j. z prostředků obcí na 1 obsluženou knihovnu

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
2002-zakoupené k.j. na 1 obsluž. knihovnu	0	42	36	43	136	133	73	53	37	39	117	84	68	236	86
2003-zakoupené k.j. na 1 obsluž. knihovnu	0	35	37	27	96	143	72	25	123	44	80	45	96	250	89
2004-zakoupené k.j. na 1 obsluž. knihovnu	0	32	46	20	59	138	75	20	46	36	77	49	96	225	81
2005-zakoupené k.j. na 1 obsluž. knihovnu	0	28	55	25	70	134	77	23	36	25	79	51	75	246	63
2006-zakoupené k.j. na 1 obsluž. knihovnu	0	32	55	30	56	127	82	31	70	25	76	50	99	240	88
2007-zakoupené k.j. na 1 obsluž. knihovnu	0	30	58	56	64	130	75	3	0	25	80	49	79	219	85
2008-zakoupené k.j. na 1 obsluž. knihovnu	0	0	52	33	57	137	80	4	0	27	77	50	75	218	85

Zpracování knihovních fondů z prostředků obcí

Tato služba zpravidla souvisí se službou předešlou – nákupem KF z prostředků obcí, resp. navazuje na ni. Je však poskytována i těm knihovnám, které si KF obstarají vlastními silami, příkladem je obvod MĚK Praha ale i další kraje.

I v této oblasti je v celostátním měřítku zaznamenána určitá stagnace a od roku 2004 i mírný pokles. **KK a PK zpracovaly v roce 2008 knihovní fond pro 1 425 knihoven** (zatímco v roce 2007 pro 1 382 knihoven), tzn. pro **23,74 % obsluhovaných**, oproti roku 2007 to bylo o 43 knihoven více. **Nakupováno bylo v roce 2008 pouze pro 17,8 % obsluhovaných knihoven.** O zpracování vlastního KF mělo vždy zájem více knihoven než o jeho nákup, v roce 2006 se situace mírně změnila, zájem meziročně mírně klesal, avšak v roce 2008 opět mírně vzrostl. (Viz Přílohu č. 4, 5 a 7).

Obsluhující knihovny **zpracovaly 145 935 k. j.**, což o 9 805 zpracovaných k.j. více než v roce 2007.

Celorepublikové průměry jsou následující: každý kraj obslužil v průměru 102 knihovny, což činí v průměru necelých 24 % všech obsluhovaných knihoven. V každém kraji zpracovali průměrně 10 424 k.j., což pro jednu obsluženou knihovnu představuje 88 zpracovaných k. j.

Tabulka obsahuje **výsledky** zpracování knihovních fondů z prostředků obcí v **jednotlivých krajích, počty obsluhovaných knihoven**, pro které tuto službu KK a PK vykonávaly včetně procentuálního vyjádření počtu příjemců této služby, celkové **počty zpracovaných knihovních jednotek a průměry** na 1 obsluženou knihovnu v **roce 2008**

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Zpracování KF z prostředků obcí															
Počet obslužených knihoven	26	0	61	28	72	117	148	34	1	28	264	262	236	148	102
% obslužených kn. z poč.obsluhovaných kn.	67%	0%	10%	6%	60%	39%	66%	9%	0%	5%	37%	57%	59%	37%	24%
Počet zpracovaných knihovních jednotek	3 845	0	3 161	3 379	4 100	19 990	16 936	819	46	1 504	19 739	23 762	18 275	30 379	10 424
Poč. zpracovaných k.j. na 1 obsluženou kn.	148	0	52	121	57	171	114	24	46	54	75	91	77	205	102

Průměrný počet zpracovaných knihovních jednotek pro 1 obsluženou knihovnu v jednotlivých krajích v letech 2002 až 2008

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
2002 - zpracované k.j. na 1 obsluž. knihovnu	50	43	39	67	169	112	82	93	37	51	152	45	88	252	91
2003 - zpracované k.j. na 1 obsluž. knihovnu	158	63	72	186	115	129	105	35	123	57	80	43	81	261	108
2004 - zpracované k.j. na 1 obsluž. knihovnu	139	35	48	284	64	107	105	97	46	55	87	47	79	178	98
2005 - zpracované k.j. na 1 obsluž. knihovnu	162	28	56	36	71	98	127	27	33	47	86	49	86	250	89
2006 - zpracované k.j. na 1 obsluž. knihovnu	161	32	52	91	57	87	122	113	70	49	65	53	104	217	90
2007 - zpracované k.j. na 1 obsluž. knihovnu	146	30	57	56	64	96	134	18	36	68	85	73	85	230	99
2008 - zpracované k.j. na 1 obsluž. knihovnu	148	0	52	121	57	171	114	24	46	54	75	91	77	205	102

Regiony, které vykazují vysoký zájem knihoven (resp. obcí) o tyto služby, mají dlouholetou tradici ve společně, tedy i ekonomicky budovaných fondech. Často PK nebo KK nakupují a zpracovávají KF nejen pro nejmenší obecní knihovny, ale i pro profesionalizované knihovny (např. Karlovarský kraj, okres Děčín a Litoměřice v Ústeckém kraji, ale i obvod Žďár nad S. kraje Vysočina, nebo obvody Rychnov n.K. a Kostelec n. Orlicí v Královéhradeckém kraji a další. V některých případech se způsob příspěvků obcí na nákup a zpracování KF pro vlastní knihovny vyvinul po transformaci okresních knihovních systémů jako operativní řešení, tam se jedná paradoxně o trvalý zájem obcí.

Služba zpracování KF obcí bývá často poskytována bez předchozího společného nákupu, neboť mnohé knihovny, i ty nejmenší, si přejí vybrat a koupit samy, pouze knihovní fond nechat odborně zpracovat, tj. upravit pro půjčování, zapsat do přírůstkových seznamů a zkatologizovat, resp. uložit do AKS. Tato forma v posledních letech sílí. Je sice méně ekonomická, na druhé straně ale vlastní výběr a nákup posiluje vztah dobrovolných knihovníků ke svým uživatelům.

Standard pro obě služby upravuje podmínky pro poskytovatele RF - PK a KK a stanovuje 10,- Kč jako minimální částku od obce na jednoho obyvatele, aby služba byla efektivní a personální nároky finančně únosné. Cíl služby, totiž zajištění kvalitní akvizice a zpracování knihovnických fondů při zajištění ekonomického efektu pro obce, je splněn. Ovšem s postupující automatizací knihovnických služeb i v obsluhovaných knihovnách bude pravděpodobně stále častěji ignorována minimální částka na 1 obyvatele obce. Zároveň ale zůstává otevřena otázka, zda si obce budou větší měrou finančně přispívat na kmenové fondy či společně vytvářet VF. Teprve další vývoj zájmu obcí ukáže, zda standard pozměnit či užívat ve stávající podobě. To ale nemění nic na zásadě, že konečné rozhodnutí závisí vždy pouze na obcích samotných. Ilustrující grafy v Příloze č. 7.

7. Servis výpočetní techniky

Servis výpočetní techniky je činností v rámci RF poměrně „mladou“ a dynamicky se rozvíjející tak, jak se rozšiřuje automatizace a napojování knihoven obcí na internet (významná pomoc VISK3, PIK i strukturálních fondů EU) a posléze i masovějším zaváděním regionálních automatizovaných knihovnických systémů. V roce 2004 služba doznala velkého rozvoje a její masivní nárůst se zopakoval až v roce 2008. Podle výkazů RF za rok 2008 začal službu realizovat i kraj Středočeský a naopak, kraj Liberecký nevykázal poskytování této služby. Obdobně je tomu ještě v dalším případě, kdy servis VT poskytuje jen část PK v kraji. V podkladech se však dál neuvádí, zda tuto službu neřeší dodavatelsky a nehradí ji z prostředků RF. Postupný růst významu, resp. objemu služby byl nastartován v roce 2006, což souviselo s tak významnou událostí českého veřejného knihovnictví, jíž bylo dokončení internetizace do 31. 12. 2007³⁹. Zatímco v roce 2006 bylo v celé ČR obsluženo 610 knihoven, což činilo 10,1% ze všech obsluhovaných knihoven, v roce 2007 to již činilo 625 obslužených knihoven, tj. 10,4 % ze všech obsluhovaných knihoven, tedy o 45 knihoven více, a **v roce 2008 bylo obsluženo 772 knihoven , tj. 12,9 % všech obsluhovaných, tzn. o 147 knihoven více než v roce předešlém.** Početní nárůst služby vyjadřuje zvýšený ruch v oblasti zavádění nových KIS s využitím ICT. Je to logický projev využívání a nasazování nových technologií i v malých knihovnách. Knihovny se nezastavily u pouhého připojení k internetu a jeho zpřístupnění veřejnosti, nýbrž masivně začaly se zaváděním regionálních automatizovaných knihovnických systémů a jejich využívání i při VKIS obecních knihoven. Tím, vedle využití internetu pro vzájemnou komunikaci a informování, jsou postupně zautomatizovány služby uživatelům. V současné době jsou v ČR kraje, kde implementace těchto SW se blíží úplnému pokrytí všech knihoven (např. kraje Vysočina, Jihočeský, Královéhradecký, ale i Moravskoslezský kraj). V současné době všechny kraje v této oblasti začaly a významně postupují. Při udržení dosavadního tempa lze v nejbližší době očekávat, že víc než ¾ obsluhovaných knihoven bude provozovat vlastní webovou stránku, která vedle běžných informačních možností umožňuje i vzdálený přístup uživatelů do OPACu i výpůjčního protokolu a další služby.

Počet servisních akcí za rok 2008, činil v celé ČR **1 785** (v roce 2007 celkem 1 418), což znamená, že **na 1 obsluženou knihovnu** připadly **v průměru 2,3 servisní akce.**

³⁹ Ukládá § 24 odst. 2. zák. č. 257/2001 Sb., v platném znění

Stav v jednotlivých krajích v roce 2008 zachycuje tabulka:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Servis výpočetní techniky															
Počet obslužených knihoven	3	25	135	24	42	46	0	71	24	6	101	84	68	143	55
Počet akcí	5	25	174	68	42	56	0	136	33	11	257	146	176	656	128
Počet akcí na 1 obsluž. knihovnu	1,7	1,0	1,3	2,8	1,0	1,2	0,0	1,9	1,4	1,8	2,5	1,7	2,6	4,6	2,3

Grafické vyjádření, které dobře ilustruje i vývojový trend od roku 2002, přes zlomový rok 2005 viz Přílohu. 7.

Změny v počtech knihoven, které využívaly tuto službu v rámci RF v letech 2002 až 2008 v jednotlivých krajích

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Počet obslužených knihoven															
v roce 2002	2	4	11	46	6	33	0	29	12	7	0	37	131	79	28
v roce 2003	4	14	28	19	4	31	0	53	0	22	52	69	59	73	31
v roce 2004	8	21	35	69	0	83	164	44	7	22	40	89	57	80	51
v roce 2005	8	30	35	18	48	49	0	60	9	16	73	82	68	90	42
v roce 2006	5	0	37	52	48	52	0	57	8	16	73	83	77	102	44
v roce 2007	7	0	38	37	89	39	1	58	10	5	86	80	57	118	45
v roce 2008	3	25	135	24	42	46	0	71	24	6	101	84	68	143	55

Z tabulky výše je patrné, že nejvíce knihoven, které využily této služby bylo v krajích Moravskoslezském, Jihočeském a Jihomoravském.

Standard byl naplněn. Servisní služby byly poskytovány jak knihovnám v malých obcích, tak i malým knihovnám s profesionálním pracovníkem. Služby byly poskytnuty v souvislosti se zaváděním ICT, při přechodu knihoven na vyšší verze užívaného AKS, rozšiřováním o další modul, nebo v rámci údržby, v souvislosti s aktualizací antivirových programů, se zaváděním regionálních AKS apod. Služba je realizována spíše jako mimořádná v rámci 1 kalendářního roku nikoliv jako soustavný servis, avšak její význam stále roste. Některé kraje řeší servis i dodavatelskou cestou. Problém tkví v různosti vykazovaných akcí. Kraje se liší tak výrazně v tom, jaký zásah či pomoc vykazují, že vykazované údaje nelze zcela spolehlivě srovnávat. Při snaze o sjednocení metodiky vykazování RF se stále naléhavěji ukazuje, že standard bude nutno aktualizovat a především zpřesnit definici pro statistické účely. To se již zčásti naplnilo, jak je zřejmé z výkazů RF za rok 2008, zlepšilo se respektování definice služby pro vykazování RF.

Doprava v rámci výkonu RF

Regionální funkce jsou činností náročnou na dopravu. Proto jsou mimo standard sledovány a průběžně vyhodnocovány základní údaje tak, aby výsledky mohly být v případě zájmu knihoven použity při kalkulacích finančních nákladů adekvátních plánovaným úkolům v rámci výkonu RF, a to i s přihlédnutím ke konkrétním podmínkám v regionech (vzdálenosti, dopravní obslužnost apod.). Dopravou je zde míněno užití služebního automobilu při výkonu RF.

Počet obslužených knihoven, do kterých se musel pracovník KK nebo PK dopravit služebním autem (rozvoz knihovních fondů a materiálu, metodické návštěvy i ve večerních hodinách), činil **v roce 2008 5 168 knihoven**, což je **o 107 méně ve srovnání s rokem 2007. Ujeto bylo 368 257 km, tj. o 9 983 km více než v roce 2007.** Využívání služebních aut souvisí s počtem metodických návštěv nebo současně s rozvozem cirkulačních souborů apod. Meziroční rozdíly jsou tak nízké, že i z dlouhodobého pohledu lze mluvit o ustálení forem řešení dopravy.

Doprava v rámci výkonu RF	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet obslužených knihoven	4 099	5 067	5 433	5 214	5 253	5 275	5 168
Počet ujetých km	271 628	380 051	388 464	363 753	340 408	358 275	368 257

Řada obsluhujících knihoven využívá též jiných způsobů dopravy, např. hromadnou dopravu, služby dopravců. Spolupracují i obce. Optimální způsob je dán místními podmínkami, tj. úrovní dopravní obslužnosti, vzdálenostmi mezi místy atd.

Intenzita zájmu o jednotlivé služby RF

Závěrem hodnocení jednotlivých standardizovaných služeb lze říci, že i přes nové podmínky poskytování služeb RF v některých krajích a přes pokles vykazovaných hodnot u několika služeb oproti roku 2007, jsou regionální služby stále vyhledávané a jasně se formují ty nejpotřebnější, a to i podle zájmu obsluhovaných knihoven a jejich provozovatelů. Na standardizovaných službách RF především stojí dosažení cílů RF, ony jsou základem programu RF. Při dlouhodobém dosahování standardu RF lze rozvíjet i další činnosti v rámci RF tak, jak se vyvíjí celý systém VKIS v ČR. **Vývoj zájmu** (počet obslužených knihoven v té které službě z počtu obsluhovaných knihoven, tj. těch, které odebírají alespoň jednu službu v rámci RF) **o jednotlivé služby RF v rámci celé ČR v letech 2002 až 2008** je vyjádřen v procentech a uveden v následující tabulce:

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Poradenská a konzultační činnost	94,76%	86,79%	101,75%	105,16%	104,27%	108,16%	107,25%
Statistika knihovnických činností KULT V 12.01	58,25%	62,88%	108,18%	107,50%	104,32%	100,03%	99,9%
Vzdělávání knihovníků, semináře	55,83%	49,78%	65,47%	64,46%	66,0,4%	63,76%	63,02%
Porady	39,26%	41,21%	45,02%	47,94%	52,27%	50,81%	49,43%
Pomoc při revizi a aktualizaci KF	16,21%	17,76%	19,39%	19,49%	16,18%	18,01%	17,72%
Nákup KF z prostředků obcí	19,54%	18,43%	20,93%	20,13%	18,93%	18,11%	17,76%
Zpracování KF z prostředků obcí	22,07%	21,98%	24,93%	24,49%	23,40%	22,92%	23,74%
Cirkulace VF	59,61%	67,52%	80,10%	83,51%	83,22%	87,5%	87,37%
Servis výpočetní techniky	6,98%	6,19%	11,67%	9,64%	10,09%	10,36%	12,9%
Doprava (% knihoven, do kterých jede vlastní auto)	72,08%	73,29%	88,17%	85,74%	86,93%	87,48%	86,09%

Pořadí z hlediska intenzity zájmu o služby se v roce 2008 oproti předešlému roku nezměnilo a je následující:

pořadí	v roce 2006	v roce 2007	v roce 2008
1.	Statistika knihovnických činností	Poradenská a konzultační činnost	Poradenská a konzultační činnost
2.	Poradenská a konzultační činnost	Statistika knihovnických činností	Statistika knihovnických činností
3.	Soubory VF a jejich cirkulace	Soubory VF a jejich cirkulace	Soubory VF a jejich cirkulace
4.	Vzdělávání knihovníků , semináře	Vzdělávání knihovníků, semináře	Vzdělávání knihovníků, semináře
5.	Porady	Porady	Porady
6.	Zpracování KF z prostředků obcí	Zpracování KF z prostředků obcí	Zpracování KF z prostředků obcí
7.	Nákup KF z prostředků obcí	Nákup KF z prostředků obcí	Nákup z prostředků obcí
8.	Pomoc při revizi a aktualizaci	Pomoc při revizi a aktualizaci	Pomoc při revizi a aktualizaci
9.	Servis VT	Servis VT	Servis VT

Největší zájem o službu **Poradenská a konzultační činnost** představuje dosažení dílčího cíle RF, totiž navázání důvěry knihovníků obsluhovaných knihoven vůči PK a KK a ukotvení faktu, že se mohou kdykoliv obracet s odbornými dotazy a věcnými požadavky na svou obsluhující knihovnu. Je neúčinnějším nástrojem zkvalitňování služeb VKIS obsluhovaných knihoven. Metodická návštěva není kontrolou, nýbrž příležitostí k předání informací a instrukcí. Zájem je trvalý a v posledních letech jej projevují i knihovny odborné, které původně stály mimo systém RF. Tato služba doznává i značných změn, co do forem, totiž využívá čím dál více možností ICT a často dosud není v některých segmentech ani statisticky sledována – např. informace na webových stránkách, elektronické konference apod. Stálá pozice služby **Statistika na čele pořadí** je projevem zájmu samotných PK a KK o přesnost a úplnost statistických dat – podkladů pro hodnocení, plánování atd. Je třeba

postupně přesvědčovat provozovatele knihoven obcí, že vyplnit a odeslat výkaz je jejich zákonnou povinností. Správné údaje pak jediným a nenahraditelným podkladem pro řízení. Obdobně zájem o službu **Pomoc při revizi a aktualizaci** je ovlivněn zákonem předepsanými povinnostmi evidovat a revidovat KF jako majetek, resp. délkou cyklu mezi jednotlivými revizemi a personálními možnostmi PK a RF. Přestože budou garanty kvality obou činností vždy spíše PK a KK, je třeba pokračovat v šíření povědomí provozovatelů o tom, že obě činnosti jsou právě jejich povinností a PK a KK jim pouze pomáhají. Stále častěji je při revizi uplatněno poradenství či konzultace obcím, jako např. je zavedeno ve Středočeském kraji a objevuje se i v krajích Jihočeském a Královéhradeckém. Naopak je tomu u služby Servis VT. Téměř úplné napojení knihoven na síť internet a elektronizace knihovnických a informačních činností si vyžádalo i větší pozornost PK a KK vůči servisním potřebám v obsluhovaných knihovnách. Do pořadí není zahrnuta **doprava**, neboť neilustruje zájem obsluhovaných knihovníků a jejich provozovatelů, ale podmínky pro výkon RF v kraji.

IV. Hodnocení financování regionálních funkcí, hospodaření

Rok 2008 byl již čtvrtým rokem, kdy kraje plně financovaly RF z krajských rozpočtů.⁴⁰ Krajská zastupitelstva rozhodují, jak bude tato částka vysoká a jak bude využita. Většina krajů částku nekrátila a na výkon RF ji schválila v plné výši, několik krajů částku navýšilo, a to minimálně v souladu s inflací. V krajích, ve kterých došlo ke krácení předpokládané finanční částky již v roce 2005, došlo i k určitým změnám v podmínkách a organizaci výkonu RF, a následně ke změnám ve výkonech některých služeb RF. Jednalo se o Plzeňský a o Středočeský kraj. Plzeňský kraj postupně dorovnával původní výši dotace a je třeba zmínit i fakt, že v rámci internetizace kraj zrealizoval program, jehož zásluhou byla napojena drtivá většina obecních knihoven k internetu. V případě Středočeského kraje byla částka cca 3 500 tis. Kč ponechána jako rezerva, ale v závěru roku 2006 i 2007 byla použita na grantový program určený přímo knihovnám pro vytvoření podmínek k realizaci nové koncepce pro výkon RF.⁴¹ Proto není částka zahrnuta do nákladů Středočeského kraje na RF ani v roce 2008. Od roku 2007 změnil Pardubický kraj způsob financování resp. proplácení RF, což se projevilo v nemožnosti srovnávat některé výkony, neboť nejsou v této souvislosti evidovány, či jsou evidovány jinou metodou např., počty pracovníků. To vše se v plném rozsahu projevilo při hodnocení roku 2008.

Od roku 2007 je v celé ČR sledováno a krajskými knihovnami vykazováno, zda krajské zastupitelstvo vyhlásilo vedle RF další dotační program pro knihovny, a v jaké finanční výši, resp. v jaké finanční výši byla dotace knihovnami čerpána. Rok 2008 nepředstavoval žádné významnější

---

⁴⁰ Finanční částky na kraje přešly v roce 2005 v souladu s novelou zákona o rozpočtovém určení daní, a to i s uvedením konkrétní částky pro jednotlivé kraje.

⁴¹ Koncepce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje (usnesení Zastupitelstva Středočeského kraje č. 79-6/2005/ZK ze dne 19.9.2005), která vstoupila v platnost 1. ledna 2006. Dostupné na WWW <<http://www.svkkk.cz/index.php?kodstr=regfce>>

příležitosti pro knihovny, s výjimkou knihoven Středočeského kraje, kde i v tomto roce byl pro knihovny vypsán grant v hodnotě zhruba 4 mil. Kč. Celkově za ČR se však částka oproti roku 2007 výrazně snížila, a to o 2,7 mil. Kč.

Finanční částky přidělené v roce 2008 na RF v krajích v porovnání s částkami, které přešly ze státu na kraje v roce 2005 a které byly skutečně na RF přiděleny v letech 2005 až 2008 (v tisících Kč)

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
2005 ze státního do krajského rozpočtu	2 881	19 283	11 773	8 583	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 196	13 598	9 877	8 550	12 612	133 495
2005 kraji na RF přiděleno	2 881	15 764	11 184	6 000	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 127	14 050	9 920	8 550	12 569	127 187
2006 kraji na RF přiděleno	3 031	15 832	13 512	6 500	4 006	7 500	4 500	8 823	8 250	10 127	14 360	10 200	8 734	12 812	128 187
2007 kraji na RF přiděleno	3 038	15 832	13 000	7 000	4 006	8 000	5 000	8 823	7 000	10 431	14 360	10 200	8 863	12 812	128 365
2008 kraji na RF přiděleno	2 886	15 992	13 000	7 500	4 049	8 000	5 300	10 122	7 200	10 744	14 405	10 200	9 543	13 194	132 135

Viz též Přílohu č. 8.

Z tabulky je patrné, že Středočeský kraj přímo na RF poskytl pro rok 2008 částku ve stejné výši jako v roce 2006 a 2007 včetně mírného navýšení.⁴² Plzeňský kraj pokračoval navýšováním dotace na RF a oproti roku 2007 to bylo o 0,5 mil. Kč (stejně jako ve dvou letech předešlých), ale stále je to o 1 mil. Kč méně, než získal ze státního rozpočtu. Podobně byly navýšeny i rozpočty v krajích Ústeckém a Libereckém, kde došlo ke krácení v r. 2006. Avšak zatímco v kraji Libereckém se již vrátili k původní částce, v kraji Ústeckém stále ještě k dosažení úrovně roku 2005 chybí částka 2 mil. Kč. Krácení v kraji Pardubickém představuje přesun částky přímo do rozpočtu KK. V dalších krajích však byly RF zvýšeny minimálně o částky představující inflační vývoj. Financování RF v roce 2008 již jeví známky jisté stabilizace. To je pozitivní posun v převzetí zodpovědnosti za celkovou úroveň a rozvoj VKIS v jednotlivých místech krajů.

V rámci celé ČR byly dotace na regionální funkce v roce 2008 oproti roku 2007 navýšeny zhruba o 3,8 mil. Kč. To je nejvíc za čtyřleté období RF v plné zodpovědnosti krajských samospráv. Stále však nedosáhly hodnoty státem převedené částky na kraje v roce 2005. S přihlédnutím k trvalému růstu dotace v letech 2002 až 2004 a vzhledem k tomu, že rok 2008 je již čtvrtým rokem od změny organizace, resp. financování, jde o trend alarmující a potvrzující se obavy zmiňované již v hodnocení roku 2005.

⁴² Rozdíl je věnován na Dotační program Středočeského kraje. Dostupné na WWW < <http://www.svkkk.cz/index.php?kodstr=dotace> >

Pro snazší porovnání finančních podmínek krajů k výkonu RF je propočtena **průměrná částka na 1 obyvatele** (vypočtená z 55% celkové dotační částky) a **průměrná částka na 1 obsluhovanou knihovnu** (vypočtená z 45% celkové dotační částky) v Kč a v ČR v roce 2008

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
Na 1 obyvatele ⁴³	5,60	7,58	13,21	10,30	8,67	5,94	8,66	12,10	9,31	12,04	10,20	10,36	10,22	7,70	9,23
Na 1 knihovnu	33 300	8 629	9 315	6 737	15 058	12 040	10 695	11 531	7 696	8 408	9 156	10 044	10 709	14 806	9 905

Údaje z tabulky jsou graficky vyjádřeny v Příloze č. 8

Hospodaření s finančními prostředky na RF je v krajích věnována velká pozornost, jak je patrné z krajských výročních zpráv. Jejich přílohou je statistický výkaz výkonu RF, jehož součástí jsou i tabulky o hospodaření. Vykazované hodnoty jsou porovnány a sumarizovány za celou ČR. Viz Přílohy č. 1, 2, 3 a 8.

Vedle finančních prostředků z rozpočtů krajů byly na RF vynaloženy i částky z jiných zdrojů – od obcí - z vlastních zdrojů a dále pak i dary apod. **Tabulka obsahuje skutečné náklady celkem ze všech zdrojů na RF v krajích za rok 2008.** Od roku 2007 sledujeme i další dotační zdroje pro vyčerpávající srovnání podmínek i aktivity knihoven, jak zlepšit podmínky pro výkon RF a následně úroveň VKIS občanům.

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
Náklady z krajské dotace	2423893	16010820	13000000	7500000	4049499	8000000	5302294	10122000	7200000	10744027	14414667	10200000	9543000	13191274	131701474
Náklady z jiných zdrojů	0	19320	716748	1077704	0	216931	2294	38043	446474	0	9667	29718	0	1100004	3656903
další podpora z krajů	0	4185 500	0	25 000	0	0	0	0	10 000	0	0	29 000	0	0	4 249 500
Celkem náklady	2423893	20215640	13716748	8602704	4049499	8216931	5304588	10160043	7656474	10744027	14424334	10258718	9543000	14291278	139607877
Obce na své KF	0	36000	480071	69000	687467	1717576	1741174	191640	0	90800	3078970	1893981	3249165	5008094	18243939

Zatímco zastupitelstva krajů schválila a přidělila knihovnám na RF částku 132 134 500 Kč, knihovny vykázaly čerpání RF 131 701 474 Kč. Zároveň byly RF financovány i z dalších zdrojů, především zdrojů vlastních a ze zdrojů obcí (10 krajů ze 14), a to v objemu 6,6 % z celkově vynaložené částky. **Na realizaci RF v roce 2008 bylo ze všech uvedených zdrojů vynaloženo celkem 139 607 877 Kč, zatímco v roce 2007 133 615 172 Kč.**

Vedle těchto prostředků i v roce 2008 PK a KK nakupovaly a zpracovávaly **do kmenových fondů** obsluhovaných knihoven KF z **prostředků obcí v celkovém objemu 18 243 939 Kč.**

Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování (v Kč)	2005	2006	2007	2008	rozdíl 2007/2008
Na nákup knihovního fondu pro knihovny (z prostř. obcí)	16 907 706	15 280 850	16 265 076	18 243 939	1 978 862
Na zpracování knihovního fondu pro knihovny (z prostř. obcí)	16 079 013	14 313 663	14 247 961	16 195 776	1 947 815
Celkem na nákup i zpracování KF obcí	828 694	967 187	2 017 115	2 048 162	31 047

Sumář vyúčtování hospodaření v roce 2008 za všechny kraje ČR celkem je Přílohou č. 1.

Porovnání sumářů vyúčtování za celou ČR za léta 2002 až 2008 je Přílohou č. 2.

Porovnání nákladů (výdajů) na RF v letech 2007 a 2008 je Přílohou č. 3

Od roku 2007 sledujeme i částky, které knihovny získaly z **jiných krajských dotací**. Z tohoto zdroje získaly knihovny v roce 2008 něco přes 4 mil. Kč, zatímco v roce 2007 téměř 7 mil. Kč, viz 2 tabulky níže: **Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu v roce 2008 (mimo prostředky určené na RF):**

r. 2008	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
granty mimo RF celkem	0	4 185 500	0	25 000	0	0	0	0	10 000	0	0	29 000	0	0	4 249 500
granty nejen knihovnám	0	157 500	0	25 000	0	0	0	0	10 000	0	0	29 000	0	0	221 500
granty pouze knihovnám	0	4 028 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4 028 000

Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu (mimo prostředky určené na RF), porovnání let 2007 a 2008

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
rok 2007	0	4 028 000	0	35 000	0	0	2 500	0	834 000	2 000 000	0	0	20 000	0	6 919 500
rok 2008	0	4 185 500	0	25 000	0	0	0	0	10 000	0	0	29 000	0	0	4 249 500

Meziroční pokles činil téměř 3 mil. Kč.

Zajímavé a v krajích bedlivě sledované jsou údaje o **struktuře čerpání finančních prostředků přidělených z krajských rozpočtů na RF**. Velké pozornosti se těší údaje o částce věnované **na doplňování VF a částce na mzdy pracovníků RF**. **Procentuální vyjádření těchto dvou údajů za rok 2008** obsahuje následující tabulka:

Z celkových nákladů	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	prům. ČR
na nákup VF v %	5,9%	40,8%	29,4%	30,8%	19,3%	23,2%	17,4%	27,9%	51,7%	38,2%	24,3%	24,4%	15,8%	30,0%	29,1%
mzdové náklady v %	45,34%	33,26%	41,61%	39,27%	52,93%	48,73%	51,97%	39,42%	16,65%	34,98%	43,22%	39,01%	44,43%	44,76%	40,17%

Interpretace údajů a srovnávání krajů však nejsou možné bez znalosti celé řady konkrétních podmínek v krajích. Např. kraje, které vykazují mimořádně vysoké procento částky na nákup VF, jsou obvykle i ty, které stále budují výměnné fondy do standardní velikosti nebo aktuálnosti; příkladem může být i nadále kraj Vysočina (s vysokým počtem malých obcí) a Středočeský kraj. Údaje o Pardubickém kraji jsou pro toto porovnávání v částce na mzdy (i v počtech pracovních úvazků) zkráceny jiným způsobem vyúčtování, resp. vykazování.

Finanční zabezpečení RF mělo vliv na celou řadu charakteristik výkonu RF v hodnoceném roce. Za velmi důležité a výkon ovlivňující je třeba považovat výši mzdových nákladů. Stejně jako v roce 2007 zaznamenal i rok 2008 zvýšení mzdových nákladů, a to o 1 403 988 Kč oproti roku předešlému s akceptací růstu mezd daného novelami příslušných mzdových předpisů. To spolu se snížením počtu pracovních úvazků může znamenat sice nepatrné, ale přeci jen určité zlepšení pro pracovníky RF. Na druhé straně ale nemáme k dispozici číselné vyjádření personální náročnosti výkonu RF v těch krajích, kde některé služby v rámci RF jsou realizovány dodavatelsky některými knihovnami a jimi fakturovány knihovnám pověřeným.

Mzdové náklady v procentech (bez částek na pojištění zdravotní a sociální) z dotace na RF (jako hlavního zdroje) v letech 2003 až 2008

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
v roce 2003	48,95%	32,24%	37,15%	38,28%	48,18%	44,43%	46,88%	34,78%	24,57%	30,91%	38,59%	33,68%	35,89%	34,68%	35,20%
v roce 2004	46,68%	35,27%	41,72%	44,41%	50,04%	47,18%	54,87%	38,12%	25,18%	33,91%	43,34%	32,51%	40,44%	38,72%	39,53%
v roce 2005	51,33%	38,85%	43,88%	39,68%	52,99%	46,00%	54,11%	39,15%	24,85%	34,65%	39,49%	32,95%	42,55%	40,33%	40,02%
v roce 2006	53,41%	30,91%	40,37%	39,24%	53,50%	49,27%	54,77%	41,53%	24,53%	34,75%	40,86%	32,45%	42,84%	42,13%	39,28%
v roce 2007	47,81%	32,26%	41,64%	39,48%	53,51%	47,89%	52,42%	42,92%	17,00%	35,08%	44,44%	36,84%	45,62%	43,09%	40,26%
v roce 2008	45,34%	33,26%	41,61%	39,27%	52,93%	48,73%	51,97%	39,42%	16,65%	34,98%	43,22%	39,01%	44,43%	44,76%	40,17%

Hodnotová stagnace či mírné zvýšení během sledovaných let je způsobeno vývojem platových tarifů, event. inflačních navýšení. Kladně, ve vztahu k výkonu RF, je třeba hodnotit, že z celkového navýšení dotace na RF byla jen malá část věnována na mzdy pracovníků.

Se zvýšením mzdových nákladů zároveň klesl počet pracovníků vykonávajících RF. Celkově se v roce 2008 snížil počet pracovníků oproti roku 2007 o dalších 7,94 pracovních úvazků (v předešlém roce to bylo 7,53 pracovních úvazků). Podíl jednotlivých krajů je již zmíněn v kapitole II. Stručná charakteristika roku 2008. Největší podíl na meziročním poklesu má Praha a kraje Ústecký, Olomoucký a Jihomoravský. Pouze kraj

Moravskoslezský navýšil počet pracovních úvazků o 1,31. Tento ojedinělý čin je projevem chápání významu RF, což se promítá v růstu výkonových ukazatelů a následně zlepšením koncových knihovnických služeb obyvatelům kraje. To lze vysledovat i v případě Královéhradeckého a Zlínského kraje.

Pohyb počtu pracovních úvazků určených pro výkon RF od roku 2002, s uvedením meziročních rozdílů mezi lety 2007 a 2008 i s rozdíly v jednotlivých krajích:

rok	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	celkem	rozdíl meziroční
r. 2002	4	28,5	18,2	17,5	13,8	20,4	9,0	18,2	11,1	13,5	13,4	18,9	10,1	22,6	219,1	
r. 2003	7,4	34,3	27,8	21,0	9,9	26,0	14,5	17,69	11,4	16,1	27,9	23,80	15,0	23,2	275,9	+56,8
r. 2004	7,48	35,7	27,55	21,25	9,35	23,65	15	17,4	11,9	16,32	29,8	23	15,95	25,35	279,7	+ 3,8
r. 2005	9,00	31,35	28,00	15,99	8,35	22,55	14,30	17,40	11,40	16,50	30,00	22,00	16,80	25,60	269,2	- 10,5
r. 2006	8,83	22,67	28,50	15,74	9,75	20,55	11,40	16,9	10,1	16,00	30,46	25,21	16,30	25,67	258,1	- 11,1
r. 2007	8,16	21,10	25,75	15,74	9,05	20,45	11,50	16,60	7,05	16,00	32,10	25,20	16,68	25,17	250,55	- 7,55
r. 2008	5,13	20,8	25,71	14,92	9,05	17,88	11,5	17,1	6,1	16	31,06	23,68	17,2	26,478	242,61	- 7,94
rozdíl 2007 a 2008 v krajích	-3,03	-0,30	-0,04	-0,82	0,00	-2,57	0,00	0,50	-0,95	0,00	-1,04	-1,52	0,52	1,31	-7,94	

Z tabulky vyplývají závažné změny podmínek pro výkon RF. Počínaje rokem 2005 (kdy byly RF poprvé financovány kraji) dochází ke každoročnímu snižování pracovních úvazků určených pro výkon RF. **V rámci celé ČR to od r. 2005 do roku 2008 činilo celkový pokles o 37,9 pracovního úvazku.** To již lze označit za závažné ohrožení kvality výkonu RF.

U většího snížení pracovních úvazků je možné předpokládat, že ovlivnilo i celkové snížení frekvence výkonů. Viz tabulku v oddíle Pracovníci na str. 12, která zachycuje kvantitativní růst výkonů v přepočtu na 1 pracovní úvazek. Ve skutečnosti je to daleko nebezpečnější situace, kdy kvantita snižuje kvalitu. A tu nelze vyjádřit čísly. **Od roku 2004**, v němž byl počet pracovních úvazků nejvyšší, **poklesl o 37,9 pracovního úvazku.** Kdyby měl tento trend pokračovat, mělo by to negativní vliv na vývoj RF v dalších letech. Pracovní úvazky jsou snižovány a naopak rostou nároky na výkony metodiků, jejich schopnosti, dovednosti i pracovní nasazení.

Přestože Výroční zpráva a hodnocení RF v ČR za rok 2007 upozorňovala na toto nebezpečí, ohrožující trend pokračoval i v roce 2008. Viz Přílohu č. 7.

Dalším sledovaným údajem a jedním z důležitých aspektů hodnocení hospodaření s finančními prostředky jsou částky vynaložené jednotlivými regiony na doplňování výměnných fondů. Údaj je sledován i v souvislosti s hodnocením kvality, stavu a doplňování VF. Viz též kapitoly II. a IV.

Přehled o finančních objemech vynaložených na doplňování VF v letech 2002 až 2008 v jednotlivých krajích v procentuálním vyjádření této částky z celkových nákladů (dotací) na RF a ve srovnání mezi kraji je obsahem následující tabulky. Grafické vyjádření vývoje v letech 2002, 2005 a 2008 je uvedeno v Příloze č. 8.

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
v roce 2002	0,00%	32,84%	22,55%	29,79%	12,85%	31,87%	17,13%	30,95%	33,25%	39,46%	29,34%	23,41%	21,30%	23,55%	27,46%
v roce 2003	5,54%	35,81%	22,45%	28,22%	25,15%	25,30%	13,59%	30,14%	42,81%	43,40%	27,04%	33,45%	22,47%	26,98%	29,33%
v roce 2004	8,97%	36,55%	25,17%	25,75%	23,96%	22,75%	14,46%	28,68%	42,54%	41,43%	23,20%	30,45%	17,51%	27,78%	28,31%
v roce 2005	6,72%	30,87%	24,24%	29,07%	18,92%	24,50%	13,39%	30,37%	42,54%	42,13%	26,56%	29,65%	15,11%	27,61%	27,74%
v roce 2006	5,90%	41,13%	28,09%	30,28%	19,25%	23,41%	12,29%	28,30%	43,11%	38,66%	27,50%	31,96%	16,75%	28,69%	29,53%
v roce 2007	5,65%	41,17%	28,39%	30,56%	19,35%	23,14%	17,98%	26,55%	52,29%	40,15%	24,87%	26,71%	15,20%	29,60%	29,35%
v roce 2008	5,89%	40,76%	29,39%	30,82%	19,29%	23,25%	17,35%	27,85%	51,70%	38,23%	24,34%	24,45%	15,83%	29,95%	29,13%

Podrobná vyúčtování za jednotlivé kraje, tj. i za KK a PK jsou součástí ročních zpráv o RF dostupných na příslušných webových stránkách krajských knihoven.⁴⁴

Rozhodující je, aby finanční prostředky na RF byly v krajích alespoň zhruba stejně velké v přepočtech např. na 1 obsluhovanou knihovnu a 1 obyvatele,⁴⁵ nebo kalkulovány jiným způsobem, v němž by výpočet pro jednotlivé PK a jejich výkon RF byl konstruován tak, aby obce, resp. knihovny v různých regionech mohly přijímat zhruba stejné množství a kvalitu regionálních služeb. Jen tak se podmínky poskytování VKIS ve všech částech ČR budou přibližovat cílům RF - zajištění dostupnosti veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky, vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí a odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony a kraji.

Ještě důležitější pro splnění cílů je zajistit, aby v následujících letech nedocházelo ke krácení částek na RF poskytovaných z krajských rozpočtů, neboť příjemci služeb poskytnutých za tyto finanční prostředky jsou obce a jejich obyvatelé.

⁴⁴ Aktuální adresář knihoven realizujících RF, tzn. KK i PK včetně web. adres, dostupný na WWW < http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm >

⁴⁵ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: MK ČR 1994. str. 4. Dostupné na WWW < <http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc> >

V. Závěr

Rok 2008 byl již čtvrtým rokem samostatného řízení a financování RF kraji⁴⁶. Po problémech s financováním RF v roce 2005 byla oblast financování průběžně, včetně roku 2008, bedlivě sledována. Představitelé KK a PK usilovali tam, kde to bylo nutné, o zlepšení situace alespoň na úroveň roku 2004. Očekávané a v některých případech i slíbené financování se však někde nedostalo ani na úroveň částky, která byla k 1. 1. 2005 převedena krajům státem právě na výkon RF. Na RF bylo v roce 2008 v ČR poskytnuto kraji v součtu 132 mil. Kč, tj. téměř o 4 mil. více než v roce 2007, ale stále o 1,3 mil. méně oproti státem převedeným 133 mil. Kč v roce 2005 na výkon RF. Částečně se tak naplnily obavy, že v krajích, kde byly finance na RF kráceny v roce 2005, bude tato snížená finanční částka chápána jako výchozí i pro následující léta. Je třeba však zdůraznit, že např. kraje Plzeňský a Liberecký (tam byly dotace v letech 2005 a 2006 kráceny) se postupně snaží částku dorovnat na původní výši. V roce 2008 zůstal v mínusu pouze kraj Ústecký, a to o celé 2 mil. Kč. V kraji Středočeském je rozdíl v částce státem na kraj převedené a krajem knihovnám skutečně přidělené poskytován jako zvláštní dotační program pro knihovny. Ostatní kraje chápou význam VKIS, finanční prostředky na výkon RF navýšily. Na původní výši částky zůstaly pouze knihovny kraje Vysočina. Přesto je nutné znovu zdůraznit, že krácením finančních prostředků vznikají rozdíly mezi kraji v množství a kvalitě služeb poskytovaných knihovnám v rámci výkonu RF. Tyto rozdíly se mohou v budoucnu i dále prohlubovat. V konečném výsledku hrozí prohloubení rozdílů v dostupnosti a kvalitě VKIS knihoven mezi celými regiony. Dalším negativním rysem jsou i reorganizace krajských systémů RF nikoliv ze strany poskytovatelů – tedy KK, ale ze strany úřední. Takové kroky vycházejí zcela transparentně ze snah ušetřit finanční prostředky, ovšem bez adekvátního zvažování, zda bude možné dosáhnout základních cílů RF:

1. Zajištění dostupnosti veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky
2. Vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí
3. Zajištění kvality a kontinuity veřejných knihovnických a informačních služeb v návaznosti na informační potřeby uživatelů
4. Odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony a kraji.

---

⁴⁶ Do konce roku 2004 byl Program výkonu RF financován a řízen státem. Od 1. ledna 2005 kraji, a to v souvislosti se zákonem č. 1/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Částka 1 Sbírký zákonů 2005, str. 1 – 6.

V následujících letech je proto třeba bedlivě sledovat a vyhodnocovat, zda eventuální změny ve financování nebyly provedeny na úkor potřebné kvantity a kvality služeb RF, zda růst ekonomická efektivity jde společně ruku v ruce s růstem kvality odborných výkonů. To je ovšem podmíněno stejnou metodikou evidence, vyúčtování a vykazování v oblasti služba RF.

V roce 2008 pokračoval trend z předešlých let. Potvrdil se zájem o **poradenskou a konzultační službu** a její nezbytnost pro dosažení cílů RF, a to jak v počtech obslužených knihoven, tak v množství realizovaných služeb, tj. konzultací i metodických návštěv. Dále vzrůstá zájem o poradenskou a konzultační službu ze strany odborných knihoven – především školních a muzejních.

Spolu s **cirkulačními soubory z výměnných fondů**, patřily opět mezi nejžádanější služby poskytované v rámci RF. O výměnné fondy a jejich cirkulaci se zájem stále zvyšuje. Rozšíření a zkvalitnění výběru knihovních fondů pro své obyvatele i stránku ekonomickou oceňuje na cirkulačních souborech stále více obcí, ba objevují se i případy, kdy obce upouštějí od budování vlastních kmenových knihovních fondů a buď svou finanční účast na fungování vlastní knihovny projeví finančním příspěvkem na společné budování VF, nebo podávají projekty, podílejí se finančně a technologickém vybavení knihoven (např. při zavádění automatizovaných regionálních knihovních systémů) nebo zlepšení vybavení a prostorů knihoven.

V průběhu roku 2008 byla věnována velká pozornost **vzdělávacím akcím pro obsluhované knihovny**. Vzdělávání v rámci RF mělo vzrůstající tendenci, pouze počet hodin se mírně snížil, současně se ale **zvýšil zájem účastníků o kurzy**. Témata zůstávají víceméně již několik let stejná, totiž vzdělávání v oblasti ICT (to se však v roce 2008 ještě více zaměřovalo na nadstavbové kurzy a na knihovníky z malých obcí), vzdělávání v oblasti katalogizace věcné i jmenné, národních literatur, v oblasti práce s dětským čtenářem, resp. čtenářství, správa a vedení webové stránky managementu i marketingu. Tematické zaměření časově předchází či kopíruje hlavní vývojové trendy českého knihovnictví v regionech. PK a KK přicházejí s novými nápady, jak usnadnit dostupnost kurzů z časového a dopravního hlediska dobrovolným knihovníkům, na druhé straně se stále nedaří získat v uspokojivém rozsahu zájem knihovníků z malých profesionalizovaných knihoven. V 2. polovině roku 2008 se výrazně zaktivizovalo vzdělávání v oblasti nové statistiky a vedení podkladové evidence.⁴⁷

Zkvalitňuje se i **statistika knihovnických činností**, přesto je nutné pokračovat ve vedení knihovníků k odpovědnějšímu přístupu. KK a PK pokračují ve snahách zoptimalizovat tuto činnost v obsluhovaných knihovnách. Samy PK a KK by měly s větší intenzitou pokračovat ve využívání statistických dat, směřovat k jejich většímu využití při realizaci svých aktivit v rámci RF.

Služba **Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů** se dostala ve sledovaném roce na novou kvalitativní úroveň. Jednak v rámci programu RF probíhají revize již podruhé⁴⁸ a jednak přibývá krajů, které se soustřeďují na poradenství, resp. konzultace spojené s vlastní realizací revizí. První kraje (např. Královéhradecký, Jihočeský) uvádějí provedení revize za využití již rutinně zprovozněného regionálního automatizovaného knihovního systému a podtrhují významné snížení časové náročnosti.

---

⁴⁷ V souvislosti z novinkami ve statistické evidenci a vykazování od 1.1.2009, Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=05_St/statZmeny2009.htm

⁴⁸ Uzákoněná periodicita pro malé evidované knihovny 5 let.

Služba **Servis VT** doznala v roce 2008 výrazného zvýšení, co do počtu akcí. Podle výčtu a popisu této služby lze konstatovat, že se zlepšila metodika vykazování. Nárůst objemu této služby je logickým pokračováním v napojení knihoven na síť internet a zavádění dalších nových technologií do jejich služeb.

V roce 2008 byly uvedeny v provoz další **regionální automatizované knihovní systémy** (jejich instalace je rozšířena již ve všech krajích). Znamenají další mezník v rozvoji VKIS a v dosažení cílů RF. Regionální automatizované knihovní systémy, vytváření souborných katalogů a dálkové zpřístupnění OPAC bylo doménou větších profesionálních knihoven, nyní i první nejmenší knihovny mají k dispozici své on-line katalogy KF přístupné dálkově.

Ke krajům, které již **Standard VKIS**⁴⁹ zavedly do hodnotící praxe v předešlých letech, se připojily další. Častěji využívají elektronického kalkulátoru vyhodnocení standardu VKIS, který zpracoval KI NK ČR ve spolupráci s NIPOS (garantem statistiky kultury),⁵⁰ nebo s úspěchem využívají programu StatExcel s modulem vyhodnocování plnění Standardu VKIS. Některé KK a PK ale i obsluhované knihovny se účastnily práce na přípravě „Projektu benchmarking knihoven.“⁵¹ Tato významná pomůcka pro knihovny je v současné době v rutinním provozu a začátkem roku 2009 se do programu zapojilo již cca 100 knihoven.

Podle dlouhodobého vývoje služby **Nákup a zpracování knihovních fondů z prostředků obcí**, bude třeba nechat na rozhodnutí obcí, zda budou přispívat na své kmenové KF. Dále probíhají diskuse, zda alternativa KF složeného výhradně z výměnných souborů není ekonomičtější cestou, při zachování kvality KF. Na druhé straně je příspěvek obce na nákup KF pro svou knihovnu projevem zájmu o kvalitu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných občanům. Proto by bylo optimální, kdyby příspěvky obcí měly rostoucí tendence a tvorba VF by se mohla postupně zaměřit i na další dokumenty, případně i nákup elektronických licencí. RF by se tak mohly stále více soustředit na pomoc odbornou, poradenskou a konzultační, vzdělávání a na aktuální problémy a úkoly veřejného knihovnictví. V roce 2008 byla již čtvrtým rokem statisticky sledována částka, kterou obce věnují na nákup a zpracování vlastních knihovních fondů. V roce 2005 to bylo téměř 17 mil. Kč, v roce 2006 15 mil. Kč, v roce 2007 přes 16 mil. Kč a konečně **v roce 2008 to činilo přes 18 mil. Kč.**

V každém případě by měli metodici **pokračovat ve vysvětlování obcím, jak se mohou spolupodílet na zkvalitňování VKIS** poskytovaných jejich občanům, od poskytnutí příspěvku na kmenové fondy, přes příspěvek na společně budovaný VF, zlepšování prostorových podmínek a vybavení knihovny, až po **odměňování dobrovolného knihovníka** a celou řadu dalších možností. Např. existují obrovské rozdíly v oceňování práce dobrovolných knihovníků, od řádných pracovních poměrů s krátkým úvazkem, přes dohody o provedení práce až po zcela dobrovolnou činnost. Tento stav není zmapován a část KK volá po jejím **zhodnocení a zpracování společného doporučení**, jak odměnit dobrovolného knihovníka.

V posledních letech, a výsledky roku 2008 to potvrdily, se kvalita, resp. účinnost pomoci v rámci RF dostala na standardy požadovanou úroveň, a to v zásadě na území celé ČR. Kvalita ani kvantita samozřejmě není ve všech regionech zcela stejná a není pravidlem, že nižší úrovní

---

⁴⁹ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. Dostupné na WWW < http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=02_Odb/RegFceSemin05.htm >

⁵⁰ Dostupné na WWW < <http://www.nipos-mk.cz/vkis/> >

⁵¹ Dostupné na WWW < http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=15_Vykon.htm >

výkonu RF jsou charakteristické ty regiony, v nichž byla na delší období zcela přerušena pomoc profesionálních knihoven knihovnám v malých obcích. Rozdíly ve výkonu RF jsou nejen mezi kraji, ale i mezi obvody PK jednoho kraje. Je to dáno jednak obsahem smlouvy PK a KK, v níž často není nasmlouván ani výkon všech 7 standardizovaných služeb, jednak charakterem obvodu – velikostí obcí, počtem obsluhovaných knihoven, dopravní dostupností, zájmem knihovníků a představitelů obcí a v neposlední řadě i osobností metodika a počtem obsluhovaných knihoven.

Globálně za celou ČR lze konstatovat, že v zásadě jsou hlavní cíle RF dosaženy a standardy ze střednědobého hlediska plněny. **Nastal čas, kdy bude třeba věnovat pozornost vyrovnávání rozdílů v konkrétních oblastech VKIS – jako je zavádění elektronických forem služeb, podpora a rozvoj komunitních funkcí obsluhovaných knihoven atd., samozřejmě za udržení standardu 7 základních služeb RF.** To zas předpokládá i adekvátní finanční zajištění RF knihoven, v jehož rámci pak je třeba usilovat po zastavení poklesu počtu pracovníků, kteří tyto činnosti vykonávají.

Zvýšená pozornost by v následujících letech měla být věnována i knihovnám v obsluhovaném obvodu, které z nějakého důvodu mají problémy dosahovat na obvyklé výsledky. To se týká nejen knihoven s neprofesionálními pracovníky ale i menších profesionálních knihoven. Menší profesionální knihovny obvodů působnosti PK a KK by měly být dalším cílem metodické pozornosti.

Pro rok 2009 a léta následující bude důležité, zda se podaří v plném rozsahu realizovat RF, tzn. pokračovat v pomoci obsluhovaným knihovnám, zlepšovat kvalitu a dostupnost knihovnických a informačních služeb pro obyvatele ve všech obcích a městech obvodů KK a PK. Předpokladem je ovšem dostatečné kontinuální finanční zabezpečení regionálních funkcí v celé ČR, pravidelné vyhodnocení a srovnávání výsledků, forem a způsobů realizace RF v jednotlivých krajích i v obvodech PK.

Příklad zlepšení podmínek pro služby VKIS a reakce v návštěvnosti v obsluhovaných knihovnách s neprofesionálním knihovníkem v ČR celkem

rok	počet návštěvníků knihoven celkem	počet kulturních akcí pro veřejnost	počet studijních míst	počet PC napojených na internet	počet využití internetu v knihovně	velikost plochy pro uživatele v m ²	počet výpůjčních (otevírání) hodin
2002	1 678 075	3 565	5 900	869	x	x	13 206
2005	1 746 264	4 625	12 980	2 484	212 740	161 830	14 537
2008	1 781 446	5 476	21 358	5 497	451 505	173 888	15 967

Seznam zkratek

PHA	Praha
SČ	Středočeský kraj
JČ	Jihočeský kraj
PL	Plzeňský kraj
KV	Karlovarský kraj
ÚL	Ústecký kraj
LB	Liberecký kraj
HK	Královéhradecký kraj
PA	Pardubický kraj
VYS	kraj Vysočina
JM	Jihomoravský kraj
OL	Olomoucký kraj
ZL	Zlínský kraj
MS	Moravskoslezský kraj
NK ČR	Národní knihovna ČR
KI NK ČR	Knihovnický institut Národní knihovny ČR
AKS	automatizovaný knihovní systém
RF	regionální funkce
KK	krajská knihovna
PK	pověřená knihovna
VKIS	veřejné knihovnické a informační služby
KF	knihovní fond
VF	výměnný fond
k.j.	knihovní jednotka
sv.	svazky
ICT	informační a komunikační technologie
VT	výpočetní technika
PIK	Program internetizace knihoven
SVT	Servis výpočetní techniky

Webové adresy krajských knihoven a Národní knihovny ČR s informacemi o RF

Knihovnický institut NK ČR	http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm
Městská knihovna v Praze	http://www.mlp.cz/regiofce.php
Středočeská vědecká knihovna v Kladně	http://www.svkkkl.cz/index.php?kodstr=regfce
Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích	http://platon.cbvk.cz/regionfce/
Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje	http://www.svkpl.cz/cs/sluzby/sluzby-knihovnam/vykon-regionalnich-funkci/
Krajská knihovna Karlovy Vary	http://www.knihovna.kvary.cz/cs/pro-knihovny/regionalni-funkce/
Severočeská vědecká knihovna Ústí nad Labem	http://www.svkul.cz/region/kmo/regionalni_funkce.html
Krajská vědecká knihovna v Liberci	http://www.kvkli.cz/cz/region/knihovny-regionu.php
Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové	http://www.svkhk.cz/knihovny.asp
Krajská knihovna v Pardubicích	http://www.knihovna-pardubice.cz/index_.asp?menu=5
Krajská knihovna Vysočiny	http://www.kkvysociny.cz/knihovnam.aspx
Moravská zemská knihovna Brno	http://www.mzk.cz/region/
Krajská knihovna Františka Bartoše, p.o. Zlín	http://www.kfbz.cz/knihovnam.htm
Vědecká knihovna v Olomouci	http://www.vkol.cz/cs/regionalni-funkce/
Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, p.o.	http://www.svkos.cz/knihy.htm

Přílohy

Výkaz financování RF v roce 2008 – sumář za ČR

	Výkaz financování regionálních funkcí knihoven (pouze z finančních prostředků kraje)	rok 2008
50	Výkaz financování regionálních funkcí knihoven (pouze z finančních prostředků kraje)	
52	Název knihovny	ČR celkem
53	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	42 665 544,70
54	z toho : nákup knihovního fondu	38 493 939,63
55	z toho : nákup DDHM	1 833 639,26
56	Spotřeba energie (číslo účtu 502)	1 759 090,37
57	Opravy a udržování (číslo účtu 511)	202 026,83
58	Cestovné (číslo účtu 512)	756 402,30
59	Ostatní služby (číslo účtu 518)	12 890 173,16
60	z toho : doprava	913 652,15
61	z toho : servis výpočetní techniky	1 162 790,02
62	z toho : nákup licence na el. zdroje	1 271 957,87
63	z toho : nákup knihovnických služeb	5 303 679,71
64	Mzdové náklady (číslo účtu 521) (ř. 65,66)	53 077 455,05
65	z toho : platy zaměstnanců	51 882 806,05
66	z toho : ostatní osobní náklady	1 194 649,00
67	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	18 431 749,00
68	Sociální náklady (číslo účtu 527 a 528)	1 279 819,33
69	Jiné ostatní náklady (číslo účtu 549)	204 017,50
70	Ostatní provozní náklady (neuveďeny v ř. 53, 56 - 59, 64,67 - 69)	435 195,88
71	Provozní náklady celkem (součet ř. 53,56 - 59, 64,67 - 70)	131 701 474,12
72	Investiční náklady	0,00
73	Náklady celkem (z krajské dotace) (součet ř. 71 a 72)	131 701 474,12
74	z vl. zdrojů	31 807,05
75	Přídělená dotace (krajská)	132 134 500,00
76	Vráceno	464 832,93
80	Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní prostředky knihovny, obce, další zdroje, sponzorské dary)	ČR celkem
82	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	900 473,93
83	z toho: na nákup knihovního fondu	727 325,36
84	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	1 656 860,40
85	z toho : platy zaměstnanců	1 572 530,40
86	z toho: ostatní osobní náklady	71 030,00
87	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	652 745,42
88	Ostatní provozní náklady (neuveďené v ř. 82 - 87)	446 823,33
89	Provozní náklady celkem (součet ř. 82, 84,87,88)	3 552 797,53
90	Investiční náklady	0,00
91	Náklady celkem (součet ř. 89- 90)	3 656 903,08
92	Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování*	18 243 938,65
93	Na nákup (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	16 195 776,20
94	Na zpracování (stálého)knihovního fondu pro knihovny (z pros.obcí)	2 048 162,45
95	Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu (mimo prostředky určené na RF)**	ČR celkem
	Celkové částky, kt. knihovny získaly v roce 2008	4 249 500,00
96	Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám	221 500,00
97	Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám	4 028 000,00

Porovnání výkazů financování RF v ČR v letech 2002 až 2008 (v Kč)
(část 1.)

Příloha č. 2

52	Výkaz financování ČR	2002	2003	2004	2 005	2 006	2007	2008
53	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	37 272 468	46 124 563	42 084 030	40 770 425	42 840 192	41 629 423	42 665 545
54	z toho : nákup knihovního fondu	25 260 854	38 116 356	36 701 172	35 366 383	37 849 899	37 672 869	38 493 940
55	z toho : nákup DDHM	8 282 255	5 163 676	2 940 878	3 156 163	2 441 974	1 749 249	1 833 639
56	Spotřeba energie (číslo účtu 502)	735 583	1 445 908	1 532 694	1 531 332	1 568 368	1 539 933	1 759 090
57	Opravy a udržování (číslo účtu 511)	282 234	882 273	593 812	589 689	342 983	259 991	202 027
58	Cestovné (číslo účtu 512)	754 927	948 470	1 021 415	857 643	778 227	865 560	756 402
59	Ostatní služby (číslo účtu 518)	9 338 920	12 794 934	12 858 883	12 841 242	12 911 734	12 407 524	12 890 173
60	z toho : doprava	699 548	1 085 760	905 099	787 632	866 773	914 809	913 652
61	z toho : servis výpočetní techniky	1 309 277	1 773 661	1 163 149	1 159 476	1 053 520	1 094 613	1 162 790
62	z toho : nákup licence na el. zdroje	1 077 224	976 824	777 859	844 732	852 002	948 600	1 271 958
63	z toho : nákup knihovnických služeb	3 793 884	5 696 840	5 821 117	6 176 800	5 928 902	5 843 661	5 303 680
64	Mzdové náklady (číslo účtu 521) (ř. 65,66)	29 889 277	45 735 893	51 138 354	51 015 420	50 355 416	51 673 467	53 077 455
65	z toho : platy zaměstnanců	27 327 585	40 345 678	49 470 217	49 904 884	49 272 899	50 472 041	51 882 806
66	z toho : ostatní osobní náklady	1 037 176	1 178 713	1 293 097	1 212 536	983 017	1 073 537	1 194 649
67	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	10 024 032	15 666 840	17 336 143	17 740 698	17 479 182	17 924 011	18 431 749
68	Sociální náklady (číslo účtu 527 a 528)	709 705	1 541 984	1 508 046	1 236 030	1 156 615	1 197 513	1 279 819
69	Jiné ostatní náklady (číslo účtu 549)	197 060	332 249	254 468	250 482	227 389	219 829	204 018
70	Ostatní provoz. náklady (neuveďeny v ř. 53, 56-59,64,67-69)	523 982	1 886 638	756 117	654 072	460 883	423 105	435 196
71	Provozní náklady celkem (součet ř. 53,56 - 59, 64,67 - 70)	89 728 187	127 908 183	129 083 960	127 487 034	128 120 987	128 140 355	131 701 474
72	Investiční náklady	1 751 463	2 035 973	281 000	0	85 000	0	0
73	Náklady celkem (součet ř. 71 a 72)	91 479 955	129 944 593	129 364 456	127 487 034	128 205 987	128 140 355	131 701 474
74								
75	Přidělená dotace	91 790 921	129 607 432	129 627 000	127 187 000	128 187 190	128 365 000	132 134 500
76	Vráceno do státního (krajského od 2005) rozpočtu					117	357 493	464 833
77	Uhrazeno z jiných zdrojů	410 485	469 486	263 271	94 998	18 914	132 848	31 807

**Porovnání výkazů financování RF v ČR v letech 2002 až 2008 (v Kč)
(část 2.)**

Příloha č. 2

80	Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní zdroje)							
81	Náklady za rok	2002	2003	2004	2 005	2 006	2007	2008
82	Spotřeba materiálu (č. účtu 501)					1 028 750	2 370 162	900 474
83	z toho: na nákup knihovního fondu					943 212	2 164 778	727 325
84	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	2 725 628	813 724	1 391 063	1 560 388	1 477 275	1 803 151	1 656 860
85	z toho : platy zaměstnanců	2 264 588	798 716	1 378 258	1 545 954	1 453 410	1 791 251	1 572 530
86	z toho: ostatní osobní náklady	720 318	15 008	12 805	14 434	22 120	11 900	71 030
87	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	2 256 972	327 434	398 942	603 445	569 487	672 227	652 745
88	Ostatní provozní náklady (neuvedené v ř. 82 - 85)	5 283 190	1 533 055	3 792 639	1 352 899	881 185	629 276	446 823
89	Provozní náklady celkem (součet ř. 82 - 86)	4 133 031	2 679 139	5 582 643	3 516 732	3 956 697	5 195 288	3 552 798
90	Investiční náklady	109 856	1 352 029	47 864	0	15 555	0	0
91	Náklady celkem (součet ř. 87- 88)	9 479 622	4 031 168	5 630 507	3 516 732	3 972 252	5 474 816	3 656 903
	Náklady za rok	2002	2003	2004	2 005	2 006	2007	2008
92	Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování*	x	x	x	16 907 706	15 280 850	16 265 076	18 243 939
93	Na nákup knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	x	x	x	16 079 013	14 313 663	14 247 961	16 195 776
94	Na zpracování knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	x	x	x	828 694	967 187	2 017 115	2 048 162
							0	
	Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu (mimo prostředky určené na RF)**	2002	2003	2004	2 005	2 006	2007	2 008
95	Celkové částky, kt. knihovny získaly v roce 2007	neevidováno	neevidováno	neevidováno	neevidováno	neevidováno	6 919 500	4 249 500
96	Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám						60 500	221 500
97	Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám						6 859 000	4 028 000

Výkaz financování RF za ČR celkem, srovnání let 2007 a 2008

52	Výkaz financování ČR	2007	2008	Rozdíl
53	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	41 629 423	42 665 545	1 036 122
54	z toho : nákup knihovního fondu	37 672 869	38 493 940	821 071
55	z toho : nákup DDHM	1 749 249	1 833 639	84 391
56	Spotřeba energie (číslo účtu 502)	1 539 933	1 759 090	219 157
57	Opravy a udržování (číslo účtu 511)	259 991	202 027	-57 965
58	Cestovné (číslo účtu 512)	865 560	756 402	-109 157
59	Ostatní služby (číslo účtu 518)	12 407 524	12 890 173	482 649
60	z toho : doprava	914 809	913 652	-1 156
61	z toho : servis výpočetní techniky	1 094 613	1 162 790	68 177
62	z toho : nákup licence na el. zdroje	948 600	1 271 958	323 358
63	z toho : nákup knihovnických služeb	5 843 661	5 303 680	-539 982
64	Mzdové náklady (číslo účtu 521) (ř. 65,66)	51 673 467	53 077 455	1 403 988
65	z toho : platy zaměstnanců	50 472 041	51 882 806	1 410 765
66	z toho : ostatní osobní náklady	1 073 537	1 194 649	121 112
67	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	17 924 011	18 431 749	507 738
68	Sociální náklady (číslo účtu 527 a 528)	1 197 513	1 279 819	82 307
69	Jiné ostatní náklady (číslo účtu 549)	219 829	204 018	-15 811
70	Ostatní provozní náklady (neuvezeny v ř. 53, 56-59,64,67-69)	423 105	435 196	12 091
71	Provozní náklady celkem (součet ř. 53,56 - 59, 64,67 - 70)	128 140 355	131 701 474	3 561 119
72	Investiční náklady	0	0	0
73	Náklady celkem (součet ř. 71 a 72)	128 140 355	131 701 474	3 561 119
74				
75	Přidělená dotace	128 365 000	132 134 500	3 769 500
76	Vráceno do státního (krajského od 2005) rozpočtu	357 493	464 833	107 340
77	uhrazeno z jiných zdrojů	132 848	31 807	-101 041
	Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní zdroje)			
81	Náklady za rok	2007	2008	Rozdíl
82	Spotřeba materiálu (č. účtu 501)	2 370 162	900 474	-1 469 688
83	z toho: na nákup knihovního fondu	2 164 778	727 325	-1 437 453
84	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	1 803 151	1 656 860	-146 291
85	z toho : platy zaměstnanců	1 791 251	1 572 530	-218 721
86	z toho: ostatní osobní náklady	11 900	71 030	59 130
87	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	672 227	652 745	-19 482
88	Ostatní provozní náklady (neuvezené v ř. 82 - 85)	629 276	446 823	-182 453
89	Provozní náklady celkem (součet ř. 82 - 86)	5 195 288	3 552 798	-1 642 491
90	Investiční náklady	0	0	0
91	Náklady celkem (součet ř. 87- 88)	5 474 816	3 656 903	-1 817 913
	Náklady za rok	2007	2008	Rozdíl
92	Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování*	16 265 076	18 243 939	1 978 862
93	Na nákup knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	14 247 961	16 195 776	1 947 815
94	Na zpracování knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	2 017 115	2 048 162	31 047
	Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu (mimo prostředky určené na RF)**	2007	2008	Rozdíl
95	Celkové částky, kt. knihovny získaly v roce 2007	6 919 500	4 249 500	-2 670 000
96	Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám	60 500	221 500	161 000
97	Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám	6 859 000	4 028 000	-2 831 000

Výkaz výkonu regionálních funkcí, sumář za ČR, srovnání let 2007 a 2008

	ČR celkem	2007	2008	Rozdíl
2	PK + KK	86 + 14	85 + 14	- 1
3	Počet pracovníků zajišťujících RF	250,548	242,61	-8
4	Počet obsluhovaných knihoven	6 030	6 003	-27
5	Poradenská a konzultační činnost			
6	počet obslužených knihoven	6 522	6 438	-84
7	počet poskytnutých konzultací	20 745	21 013	268
8	počet metodických návštěv	11 762	11 689	-73
9	Statistika knihovnických činností KULT V 12.01			
10	počet obslužených knihoven	6 032	5 997	-35
11	počet zpracovaných statistických výkazů	6 219	6 152	-67
12	Vzdělávání knihovníků, semináře			
13	počet obslužených knihoven	3 845	3 783	-62
14	počet všech vzdělávacích akcí	932	956	24
15	z toho : počet akcí v rámci RF	524	551	27
16	počet všech účastníků	13 615	12 847	-768
17	z toho : počet účastníků akcí v rámci RF	6722	7 171	449
18	počet všech vyučovacích hodin	7 007	6 096	-911
19	z toho : počet vyučovacích hodin v rámci RF	2679	2 506	- 173
20	Porady			
21	počet obslužených knihoven	3 064	2 967	-97
22	počet akcí	472	459	-13
23	počet účastníků	5 224	5 293	69
24	Pomoc při revizi a aktualizaci KF			
25	počet obslužených knihoven	1086	1 064	-22
26	počet revidovaných k.j.	2 148 049	1 745 653	-402 396
27	počet revidovaných knihoven	659	695	36
28	Nákup KF z prostředků obcí			
29	počet obslužených knihoven	1 092	1 066	-26
30	počet knihovních jednotek	93 208	91 038	-2 170
31	Zpracování KF z prostředků obcí			
32	počet obslužených knihoven	1 382	1 425	43
33	počet zpracovaných knihovních jednotek	136 130	145 935	9 805
34	Výměnný fond			
35	stav výměnného fondu k 31.12	2 534 124	2 627 907	93 783
36	roční přírůstek VF	259 475	246 750	-12 725
37	zakoupeno z dotace na regionální funkce (od 2005 kraje)	235 959	220 075	-15 884
38	zakoupeno z prostředků obce	15 187	12 710	-2 477
39	zakoupeno z prostředků dalších zdrojů	5 585	6 781	1 196
40	Cirkulace VF			
41	počet obslužených knihoven	5 276	5 245	-31
42	počet expedovaných souborů	19 623	20 134	511
43	počet svazků v souborech	1 028 278	1 098 145	69 867
44	Servis výpočetní techniky			
45	počet obslužených knihoven	625	772	147
46	počet akcí	1 418	1 785	367
47	Doprava v rámci výkonu RF			
48	počet obslužených knihoven	5 275	5 168	-107
49	počet ujetých km	358 275	368 257	9 983

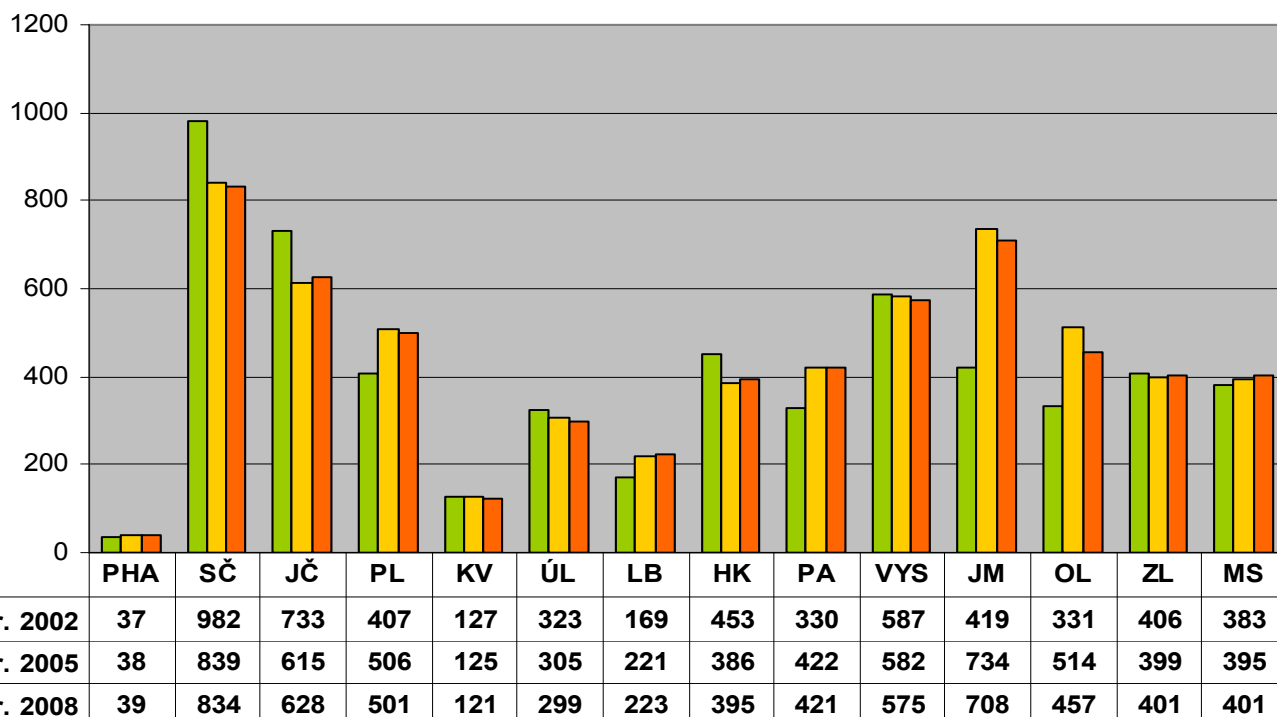
(Příloha č. 5 viz str. 87)

Výkaz výkonu RF, sumář za ČR, srovnání let 2002 a 2008

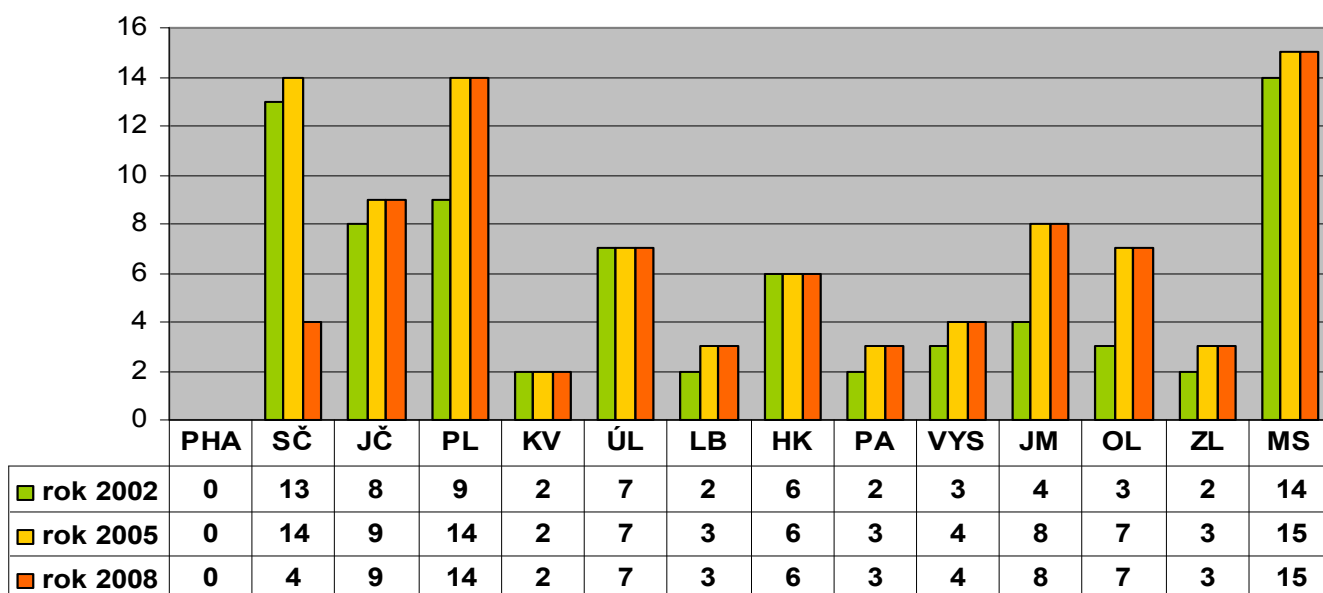
1	ČR celkem	2002	2008	Rozdíl
2	PK + KK	75 + 14	85 + 14	
3	Počet pracovníků zajišťujících RF	219,1	242,61	24
4	Počet obsluhovaných knihoven	5 687	6003	316
5	Poradenská a konzultační činnost			
6	počet obslužených knihoven	5 389	6 438	1 049
7	počet poskytnutých konzultací	13 162	21 013	7 851
8	počet metodických návštěv	9 294	11 689	2 395
9	Statistika knihovnických činností KULT V 12.01			
10	počet obslužených knihoven	5 414	5 997	583
11	počet zpracovaných statistických výkazů	5 679	6 152	473
12	Vzdělávání knihovníků, semináře			
13	počet obslužených knihoven	3 175	3 783	608
14	počet všech vzdělávacích akcí	899	956	57
15	z toho : počet akcí v rámci RF	X	551	551
16	počet všech účastníků	10 120	12 847	2 727
17	z toho : počet účastníků akcí v rámci RF	X	7 171	7 171
18	počet všech vyučovacích hodin	4 854	6 096	1 242
19	z toho : počet vyučovacích hodin v rámci RF	X	2 506	2 506
20	Porady			
21	počet obslužených knihoven	2 233	2 967	734
22	počet akcí	429	459	30
23	počet účastníků	4 769	5 293	524
24	Pomoc při revizi a aktualizaci KF			
25	počet obslužených knihoven	922	1 064	142
26	počet revidovaných k.j.	1 747 259	1 745 653	-1 606
27	počet revidovaných knihoven	454	695	241
28	Nákup KF z prostředků obcí			
29	počet obslužených knihoven	1 111	1 066	-45
30	počet knihovnických jednotek	95 415	91 038	-4 377
31	Zpracování KF z prostředků obcí			
32	počet obslužených knihoven	1 255	1 425	170
33	počet zpracovaných knihovnických jednotek	184 030	145 935	-38 095
34	Výměnný fond			
35	stav výměnného fondu k 31.12	1 400 124	2 627 907	1 227 783
36	roční přírůstek VF	184 415	246 750	62 335
37	zakoupeno z dotace na regionální funkce (od 2005 kraje)	197 256	220 075	22 819
38	zakoupeno z prostředků obce	13 468	12 710	-758
39	zakoupeno z prostředků dalších zdrojů	11 466	6 781	-4 685
40	Cirkulace VF			
41	počet obslužených knihoven	3 390	5 245	1 855
42	počet expedovaných souborů	9 623	20 134	10 511
43	počet svazků v souborech	408 221	1 098 145	689 924
44	Servis výpočetní techniky			
45	počet obslužených knihoven	397	772	375
46	počet akcí	1 093	1 785	692
47	Doprava v rámci výkonu RF			
48	počet obslužených knihoven	4 099	5 168	1 069
49	počet ujetých km	271 628	368 257	96 629

Regionální funkce v krajích ČR v grafech

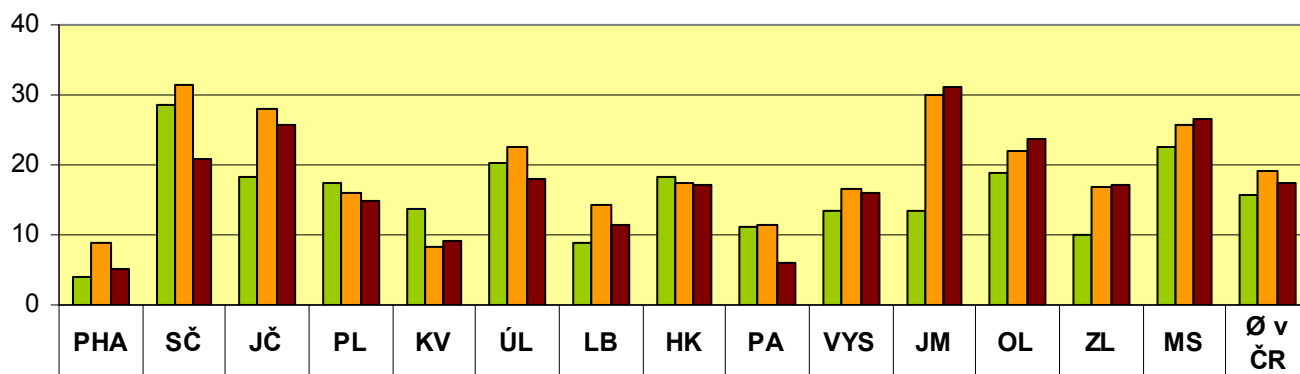
**Počet obsluhovaných knihoven v krajích ČR
v letech 2002, 2005 a 2008**

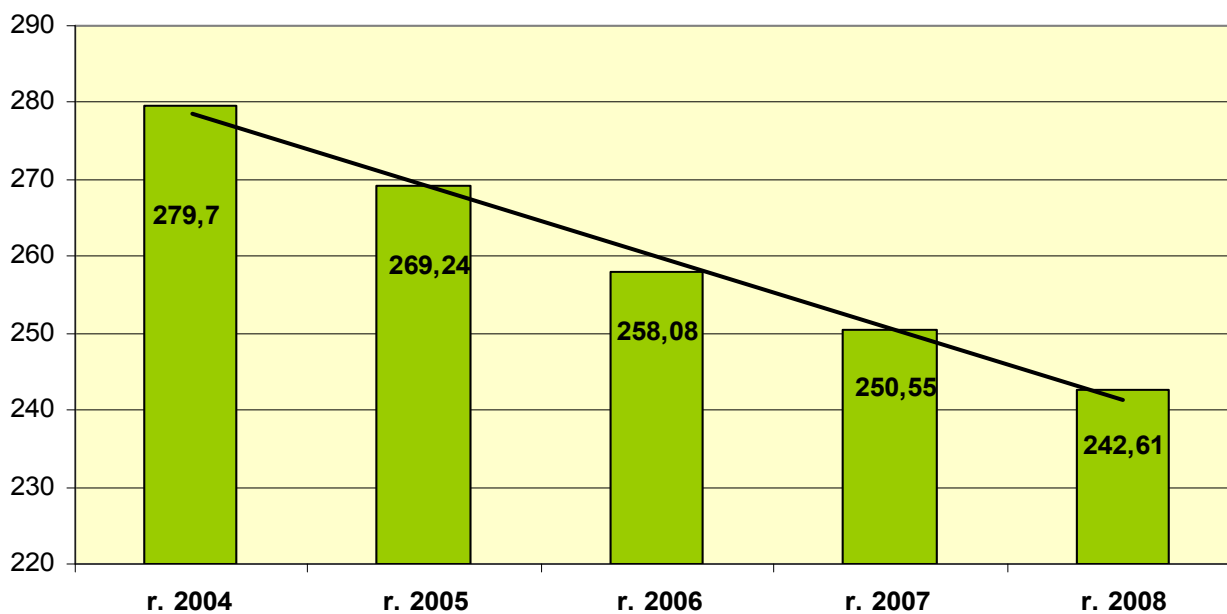
**Počet pověřených knihoven v krajích
v letech 2002, 2005 a 2008 (bez krajských knihoven)**

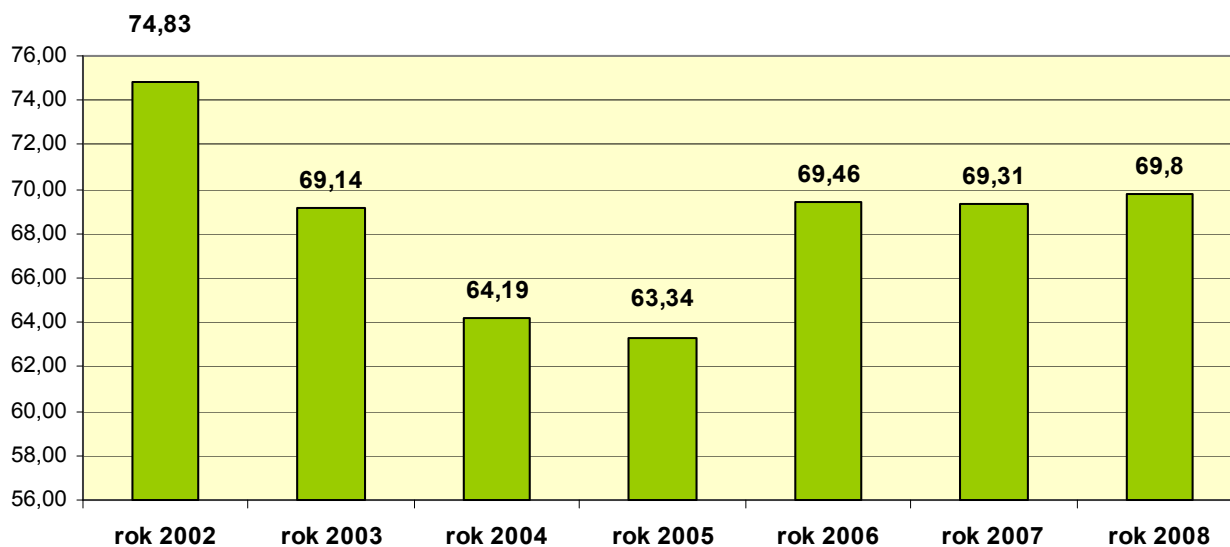
**Počet pracovních úvazků určených na výkon RF v krajích
v letech 2002, 2005 a 2008**

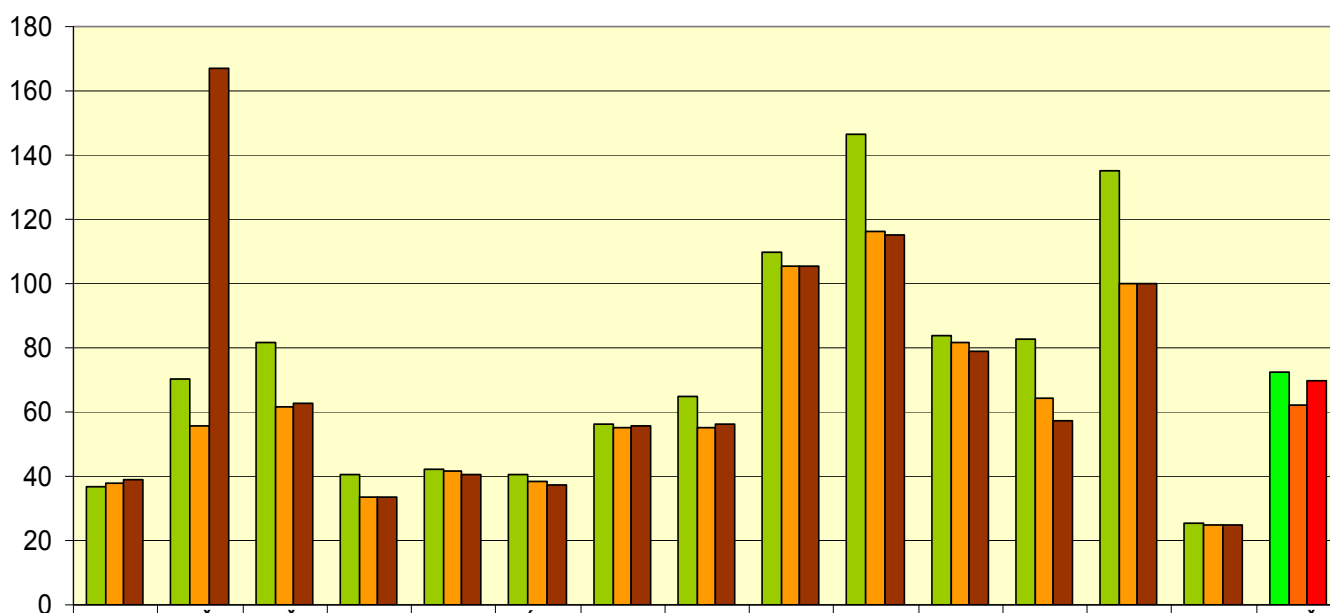
**Počet pracovních úvazků na výkon RF v ČR celkem
v letech 2005 až 2008**

**Průměrný počet obsluhovaných knihoven na 1 PK nebo KK
v letech 2002 až 2008**

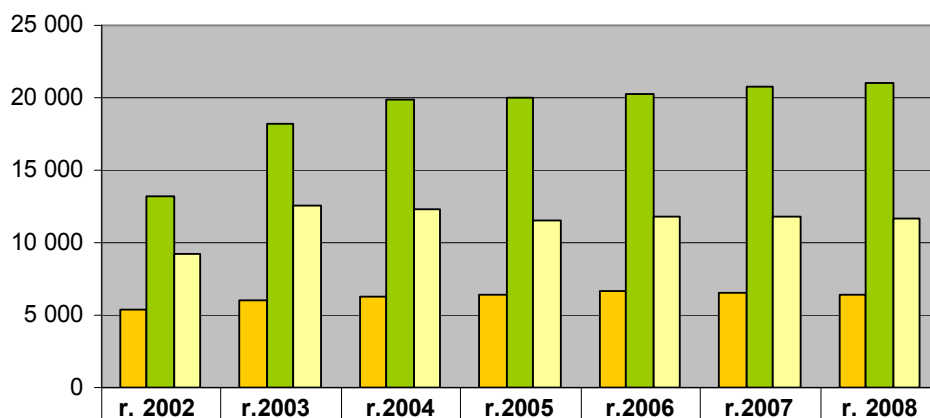
**Počet obsluhovaných knihoven na 1 PK (či KK) v krajích
v letech 2002, 2005 a 2008**

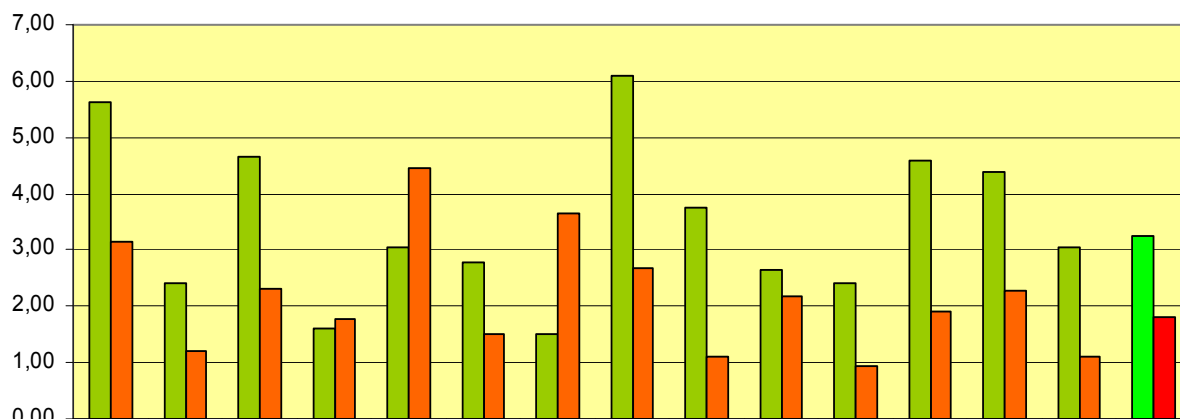
Poradenská a konzultační činnost

Poradenská a konzultační činnost v ČR v letech 2002 až 2008
celkem

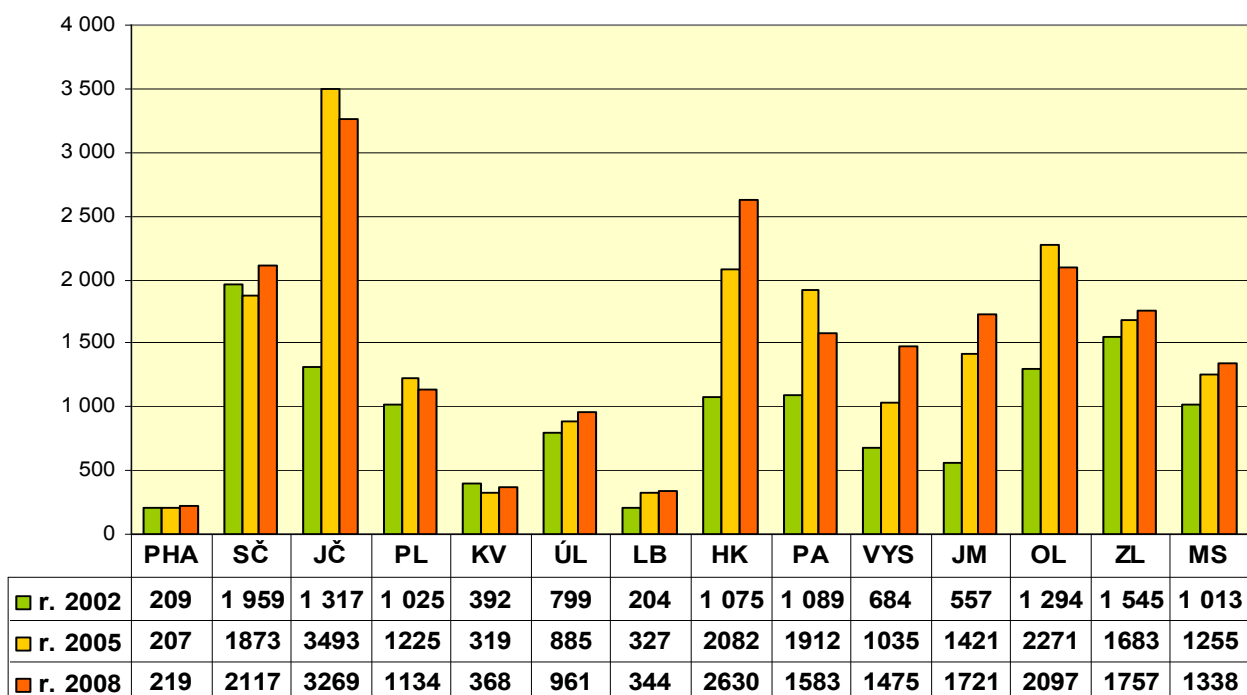
	r. 2002	r.2003	r.2004	r.2005	r.2006	r.2007	r. 2008
Počet obslužených knihoven	5 389	6 001	6 270	6 395	6 687	6 522	6 438
Počet poskytnutých konzultací	13 162	18 231	19 890	19 988	20 308	20 745	21 013
Počet metodických návštěv	9 294	12 601	12 273	11 550	11 789	11 762	11 689

Poradenství a konzultace (na 1 obsluženou knihovnu) v roce 2008

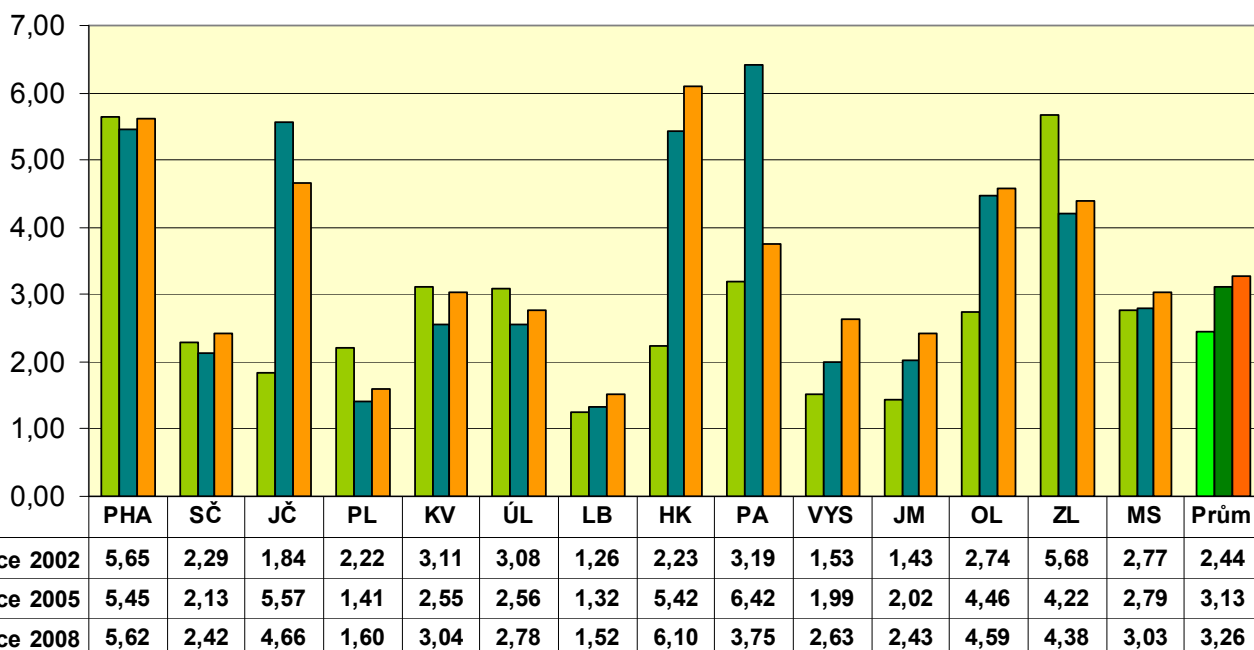

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Prům
konzultace	5,62	2,42	4,66	1,60	3,04	2,78	1,52	6,10	3,75	2,63	2,43	4,59	4,38	3,03	3,26
m. návštěvy	3,15	1,19	2,30	1,77	4,45	1,50	3,65	2,69	1,10	2,17	0,94	1,91	2,26	1,12	1,82

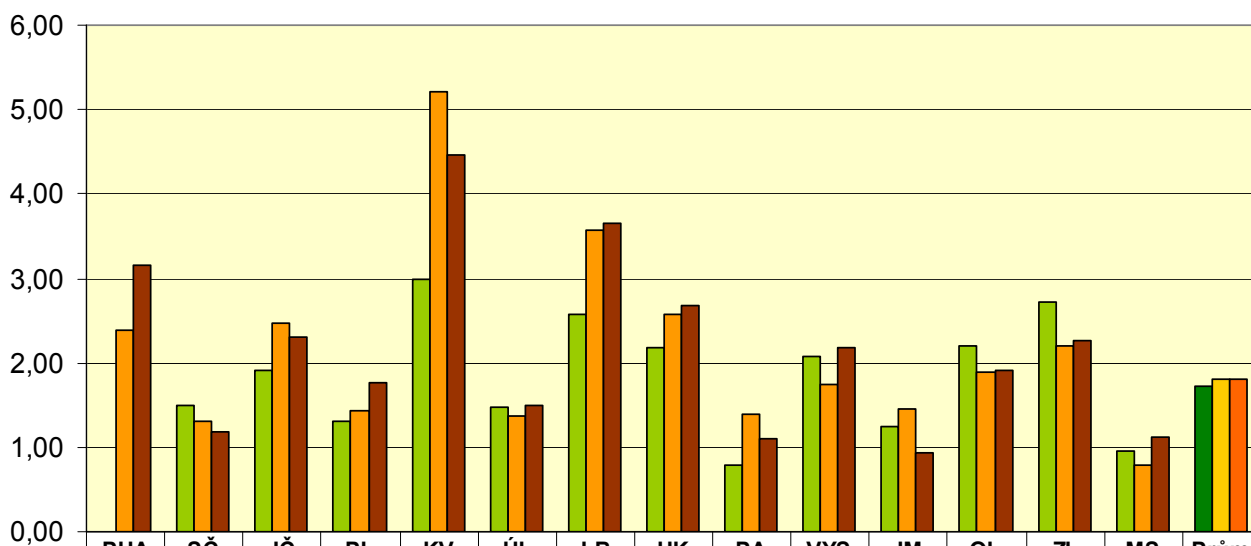
Počet konzultací v letech 2002, 2005 a 2008 v krajích ČR

Průměrný počet konzultací na 1 obsluženou knihovnu v krajích ČR v letech 2002, 2005 a 2008

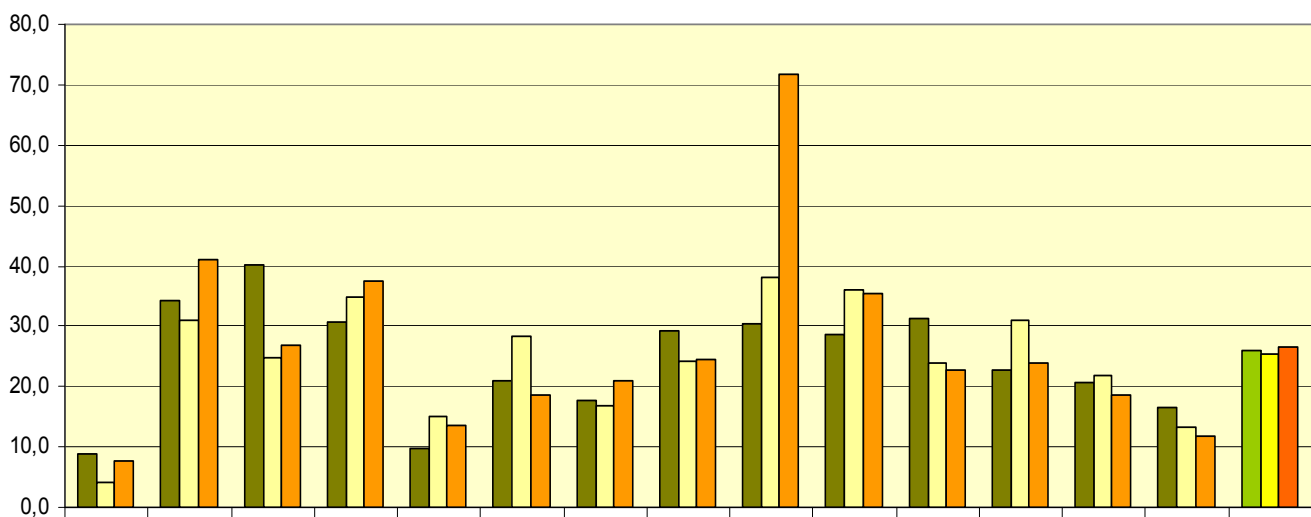
**Průměrný počet metod. návštěv v 1 obslužené knihovně
v letech 2002, 2005 a 2008**

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Prům
v roce 2002	0,00	1,49	1,92	1,30	2,99	1,47	2,57	2,18	0,79	2,07	1,24	2,20	2,72	0,96	1,72
v roce 2005	2,39	1,30	2,48	1,42	5,21	1,37	3,58	2,57	1,38	1,74	1,46	1,88	2,19	0,79	1,81
v roce 2008	3,15	1,19	2,30	1,77	4,45	1,50	3,65	2,69	1,10	2,17	0,94	1,91	2,26	1,12	1,82

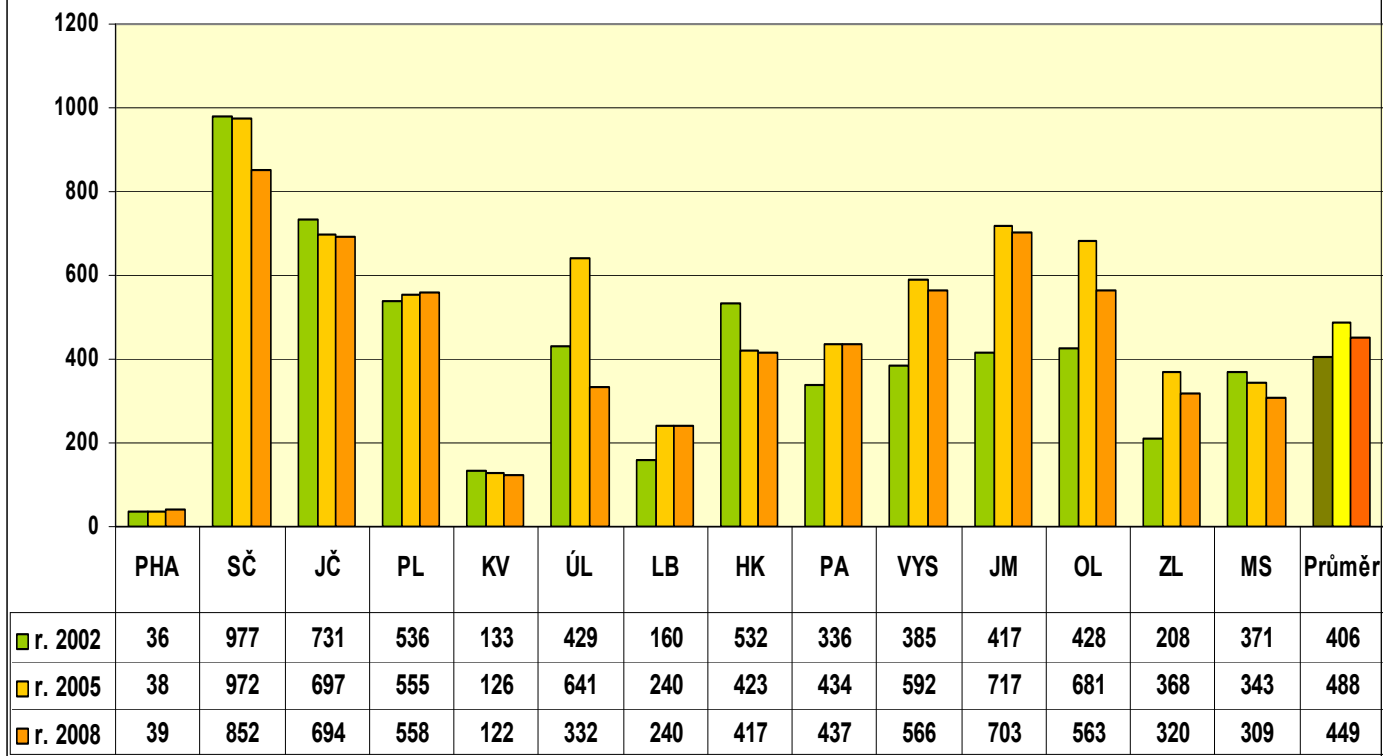
Statistika

**Průměrný počet zpracovaných (uložených) statistických výzků
na 1 pracovníka RF v krajích v letech 2002, 2005 a 2008**

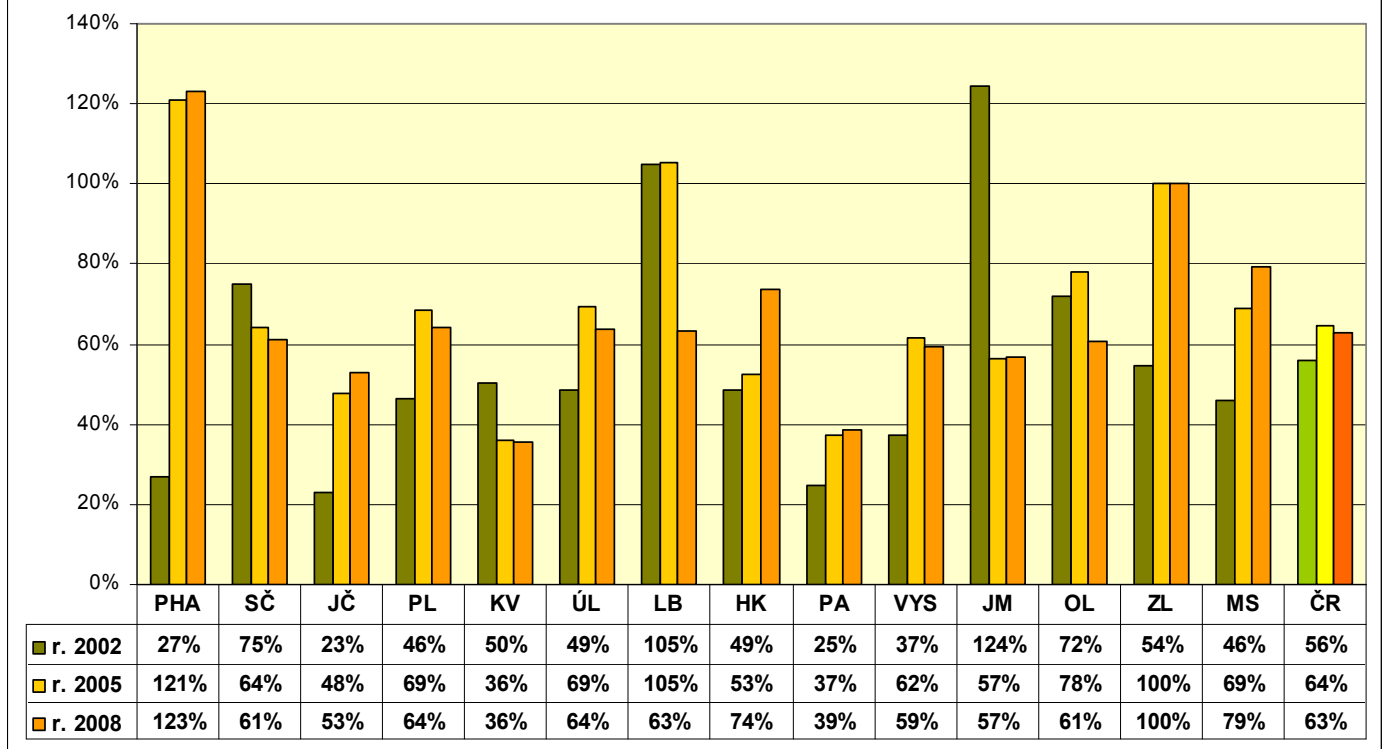
	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
r. 2002	9,0	34,3	40,2	30,6	9,7	21,0	17,8	29,2	30,3	28,5	31,2	22,6	20,7	16,4	25,9
r. 2005	4,2	31,0	24,9	34,7	15,1	28,4	16,8	24,3	38,1	35,9	23,9	31,0	21,9	13,4	25,4
r. 2008	7,6	41,0	27,0	37,4	13,5	18,6	20,9	24,4	71,6	35,4	22,6	23,8	18,6	11,7	26,7

Počet zpracovaných statistických výkazů v letech 2002, 2005 a 2008

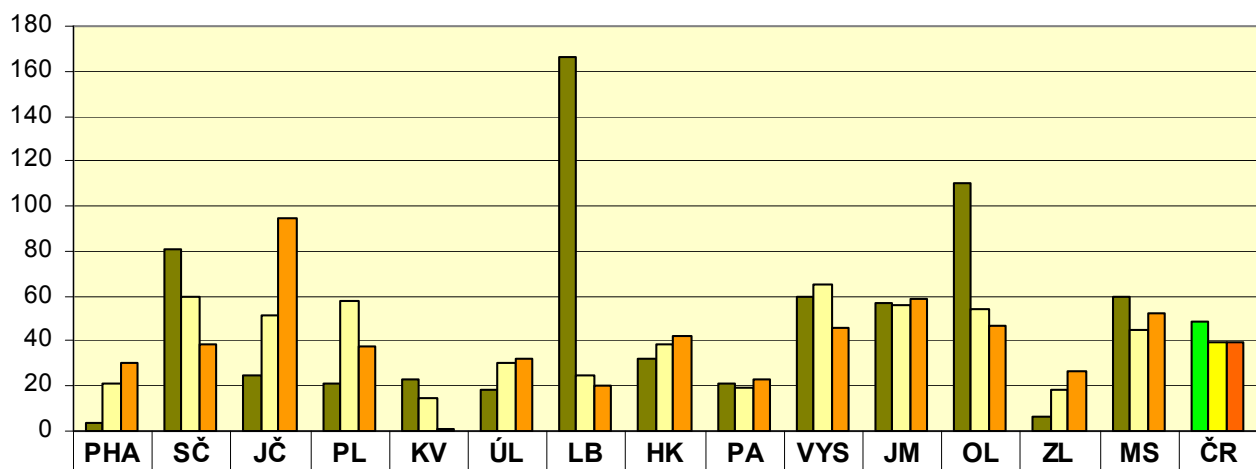

Vzdělávání knihovníků

Zájem obsluhovaných knihoven o vzdělávání RF v letech 2002, 2005 a 2008

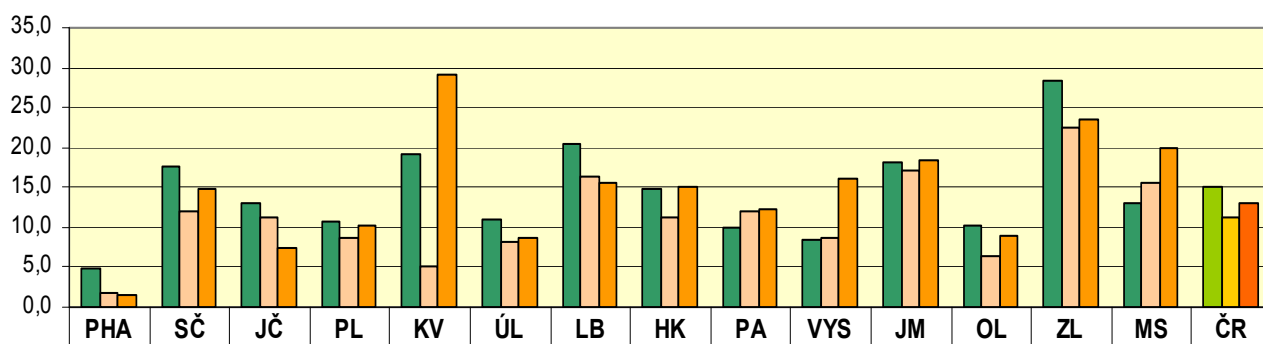

Počet vzdělávacích akcí v rámci RF v krajích v letech 2002, 2005 a 2008

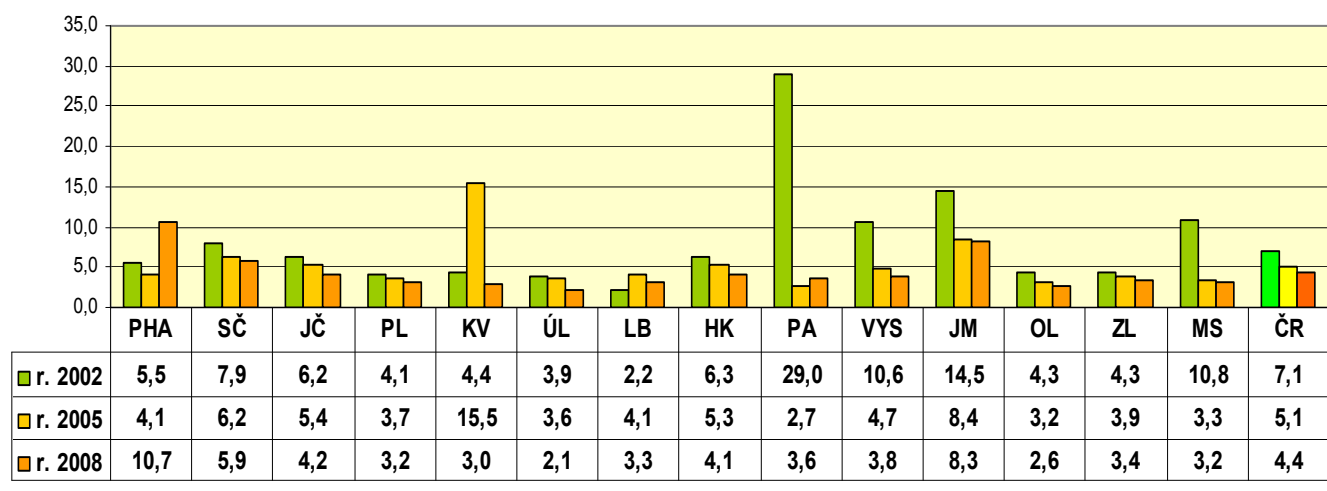
	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
■ r. 2002	4	81	25	21	23	18	166	32	21	60	57	110	6	60	48,86
■ r. 2005	21	60	51	58	15	30	25	39	19	65	56	54	18	45	39,71
■ r. 2008	30	39	95	38	1	32	20	42	23	46	59	47	27	52	39,36

**Průměrný počet účastníků 1 vzdělávací akce RF
v letech 2002, 2005 a 2008**

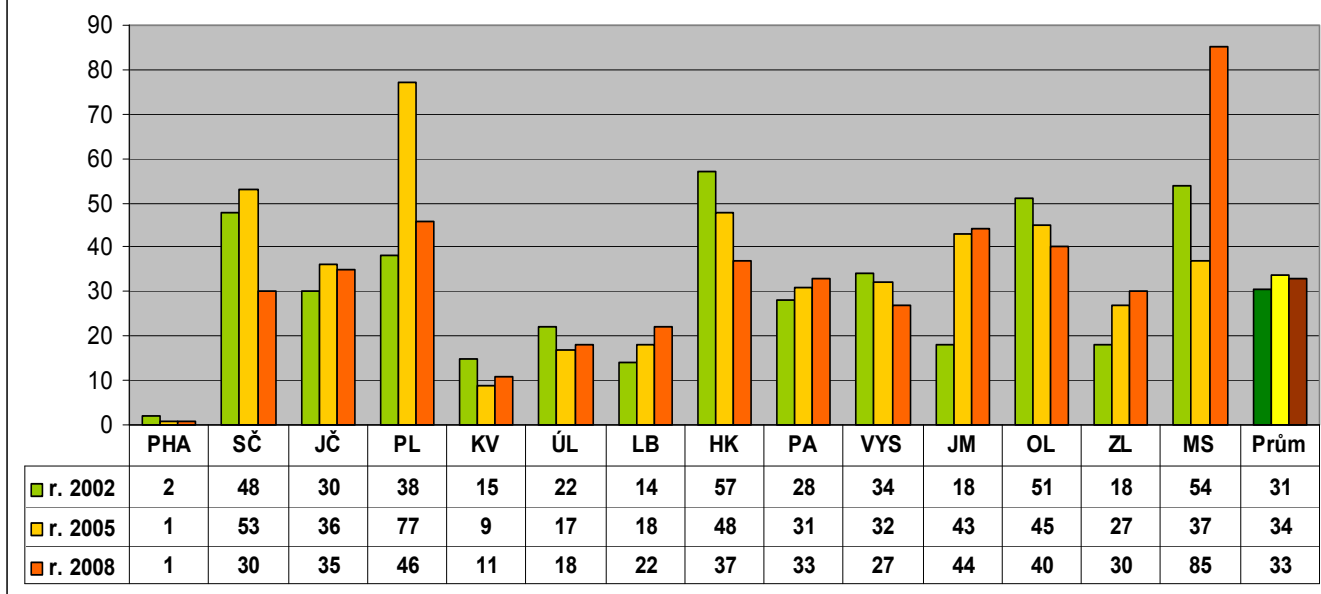
	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
■ r. 2002	4,8	17,5	13,0	10,7	19,2	11,0	20,3	14,8	10,0	8,5	18,0	10,1	28,3	13,0	15,0
■ r. 2005	1,7	11,9	11,2	8,8	5,0	8,1	16,4	11,3	12,0	8,7	17,1	6,4	22,5	15,6	11,1
■ r. 2008	1,4	14,8	7,5	10,2	29,0	8,6	15,7	15,1	12,3	16,2	18,4	8,8	23,5	20,0	13,0

**Průměrná délka trvání 1 vzdělávací akce RF v hodinách
v letech 2002, 2005 a 2008**

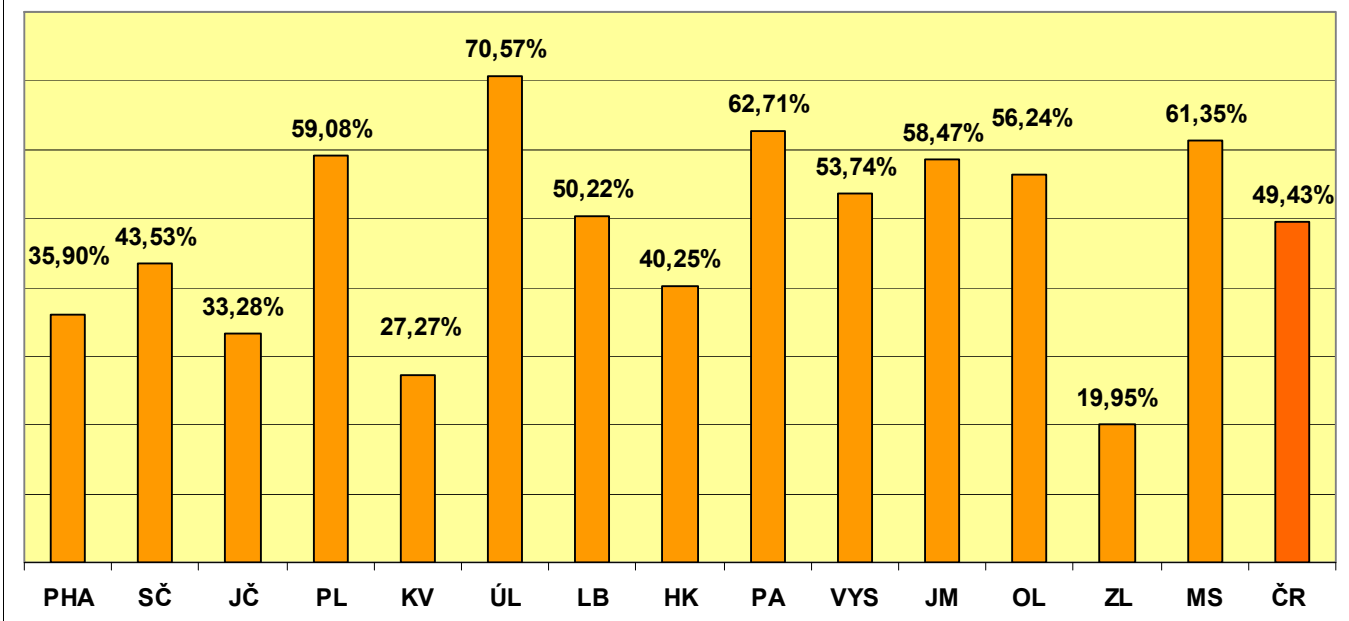

Porady

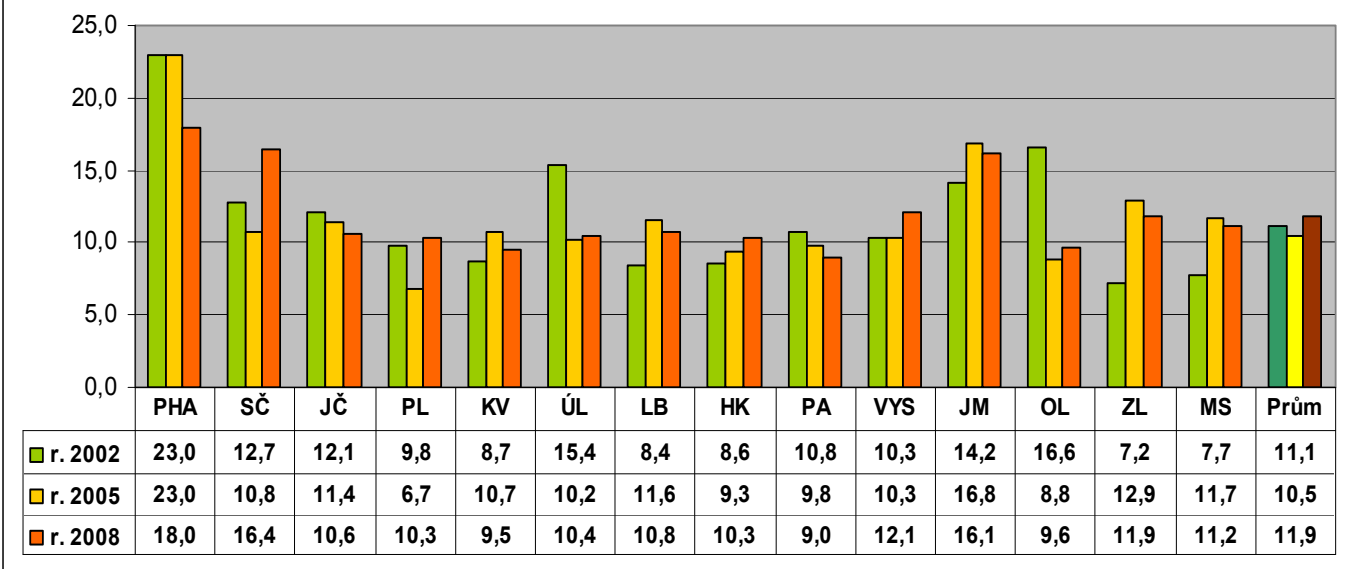
Počet porad v krajích v letech 2002, 2005 a 2008

% knihoven (ze všech obsluhovaných), které se účastnily porad v r. 2008

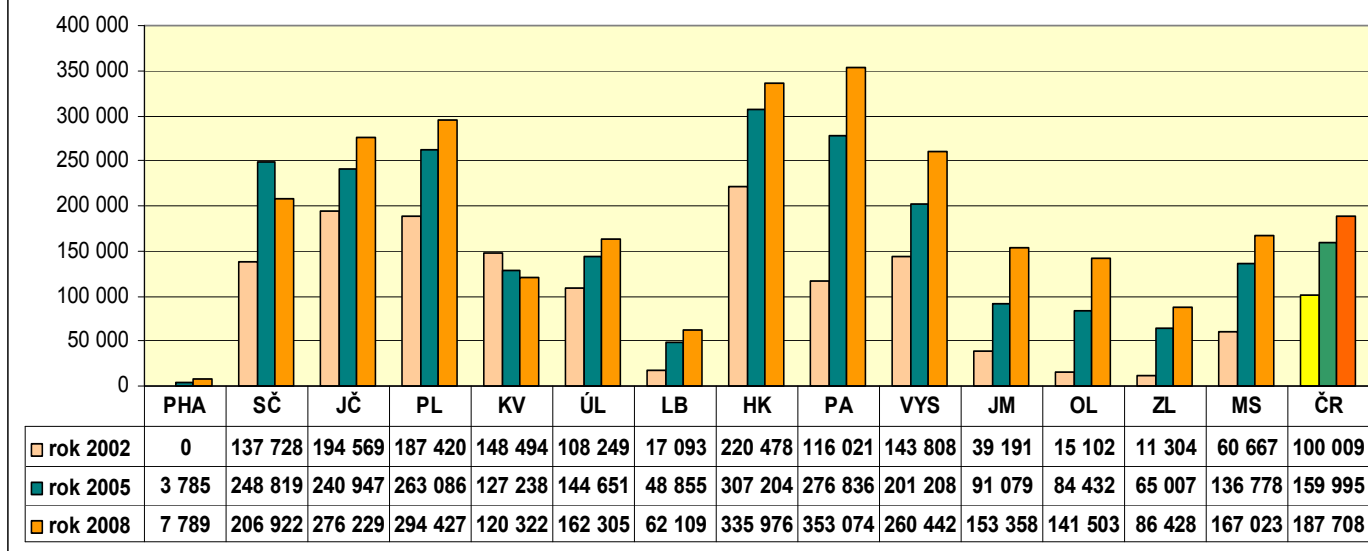

Průměrný počet účastníků jedné porady v krajích v letech 2002, 2005 a 2008

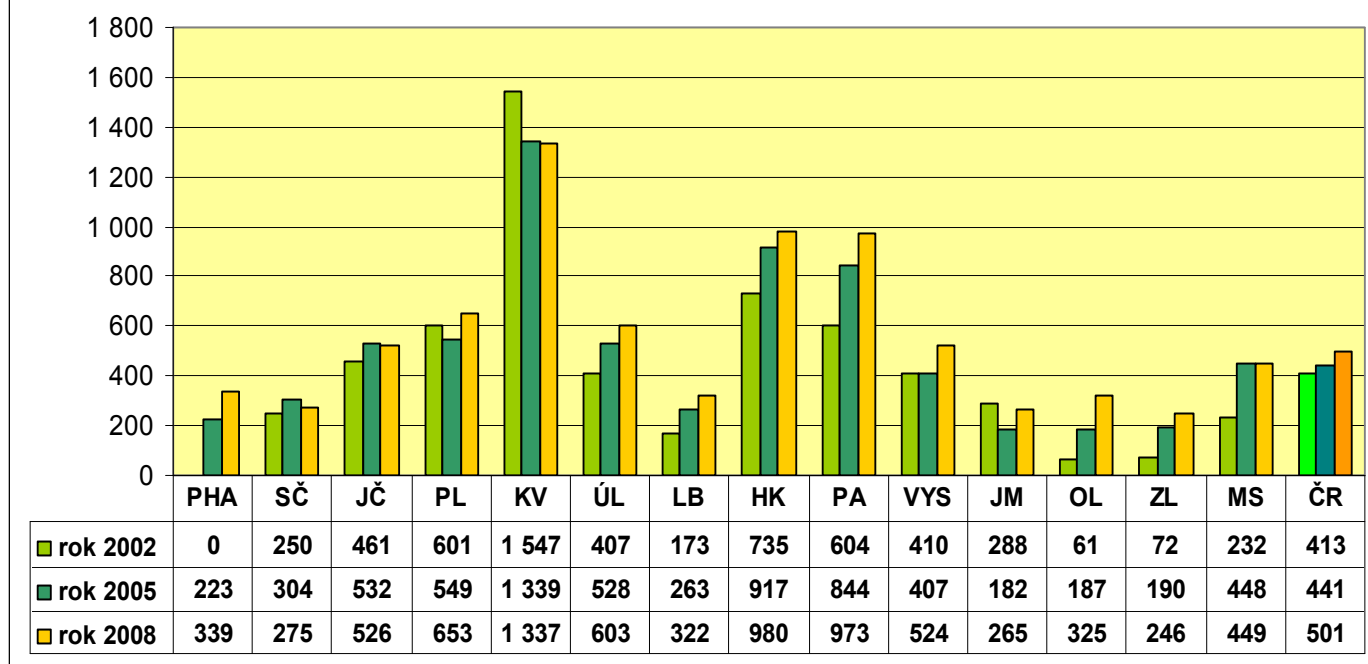

Stav a budování výměnných fondů

Stav VF k 31. 12. roků 2002, 2005 a 2008 v krajích

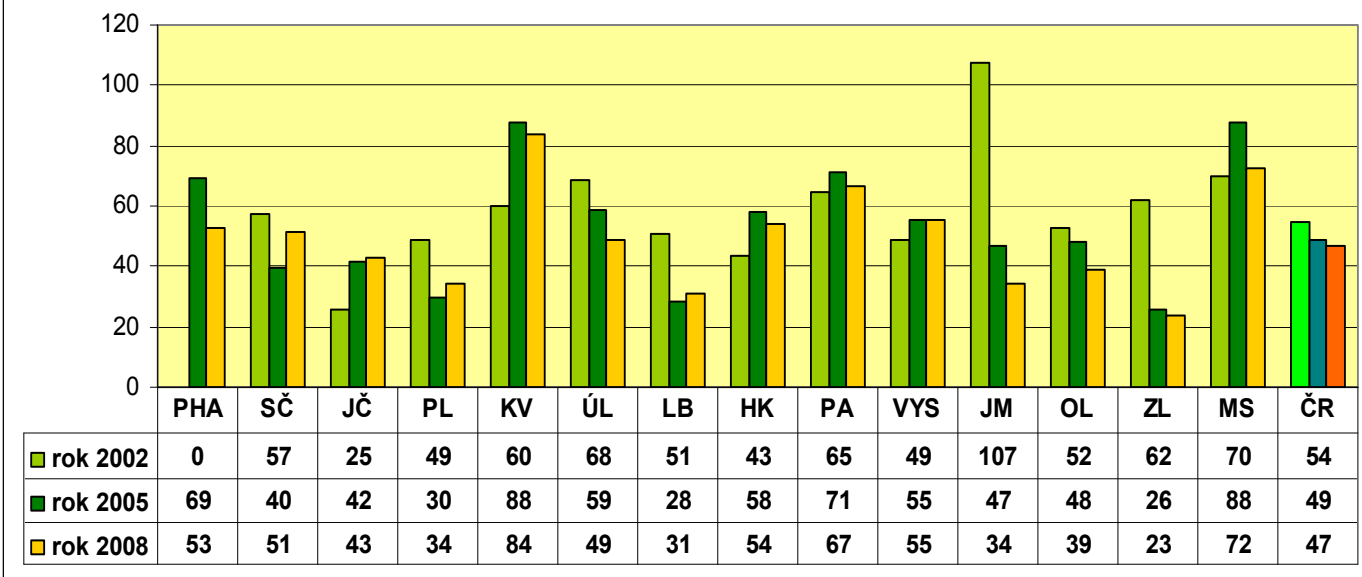

Stav VF - vývoj prům. počtu k.j. pro 1 obsluženou knihovnu v krajích v letech 2002, 2005 a 2008

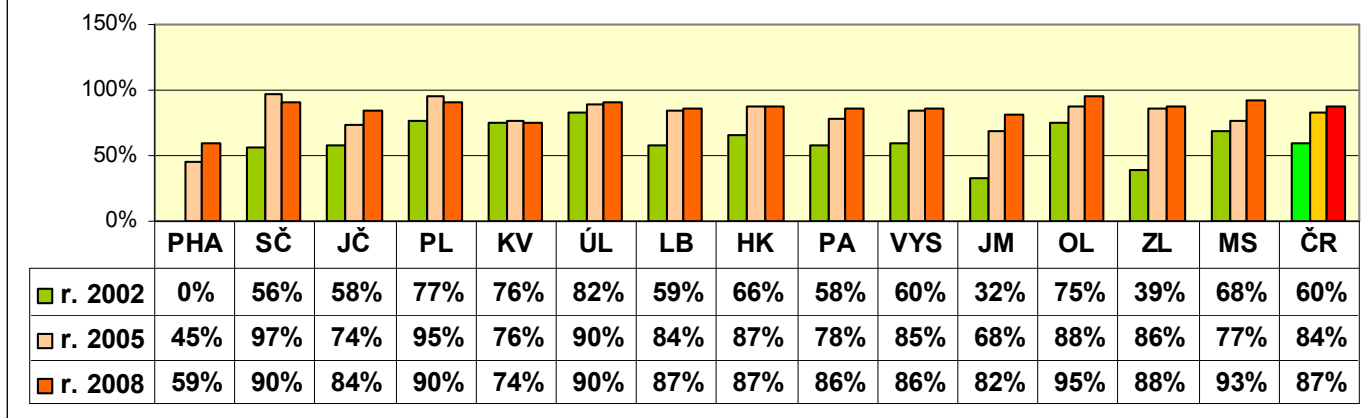

**Průměrný roční přírůstek VF v k.j. na 1 obslouženou knihovnu
v letech 2002, 2005 a 2008**

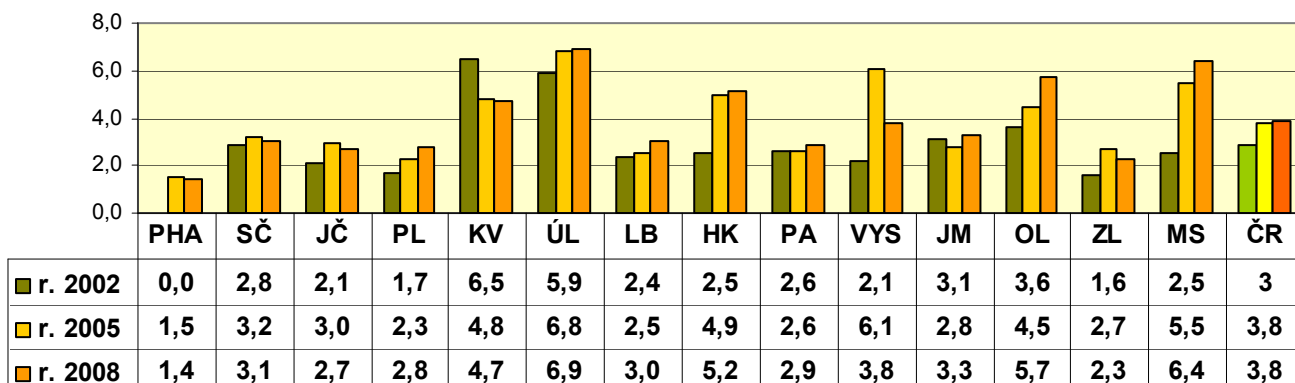

Soubory, cirkulace VF

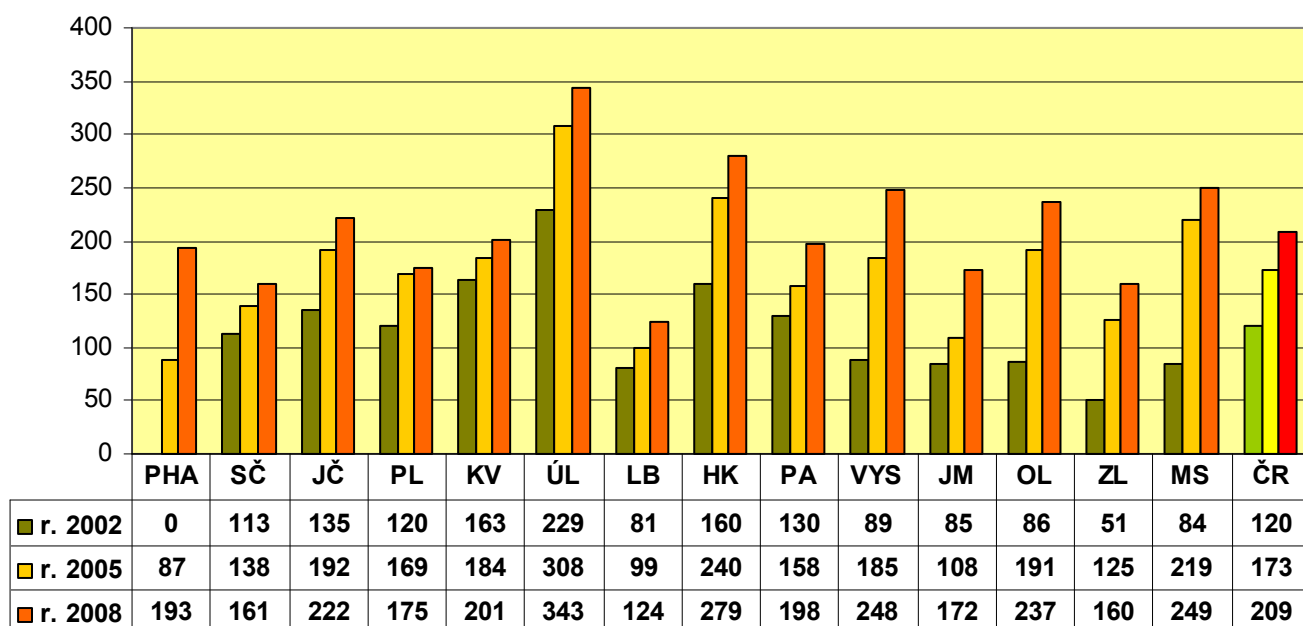
**Procento knihoven ze všech obsluhovaných využívajících VF
v letech 2002, 2005 a 2008**

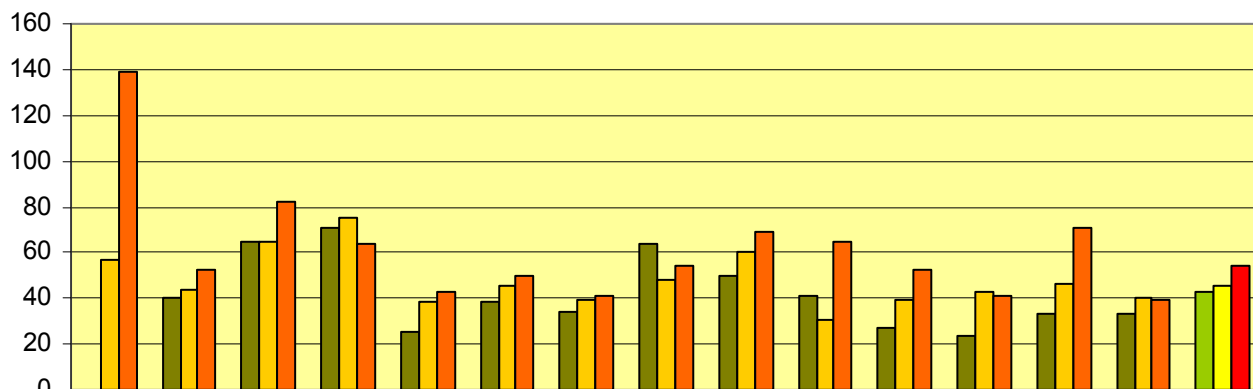
**Průměrný počet souborů do 1 obslužené knihovny
v letech 2002, 2005 a 2008**

**Počet k.j. ročně v souborech do 1 obslužené knihovny
v letech 2002, 2005 a 2008**

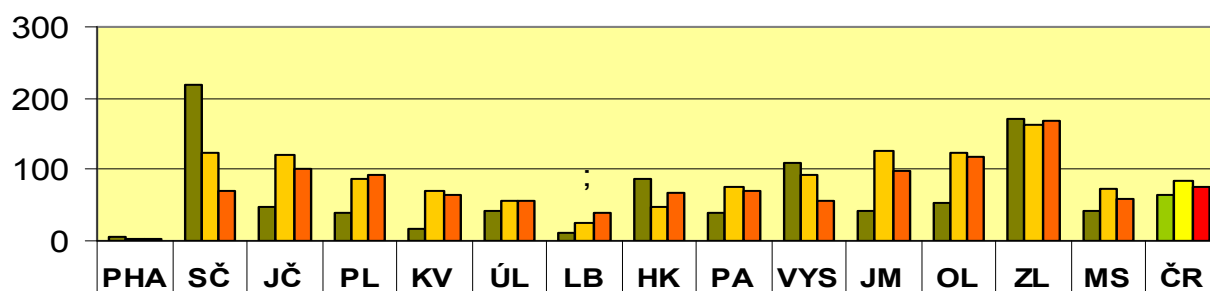
**Průměrná velikost 1 souboru v letech 2002, 2005 a 2008
(v knihovních jednotkách)**

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
r. 2002	0	40	65	71	25	39	34	64	50	41	27	24	33	33	42
r. 2005	57	43	65	75	38	45	40	48	60	30	39	42	47	40	45
r. 2008	139	52	82	64	43	50	41	54	69	65	53	42	71	39	55

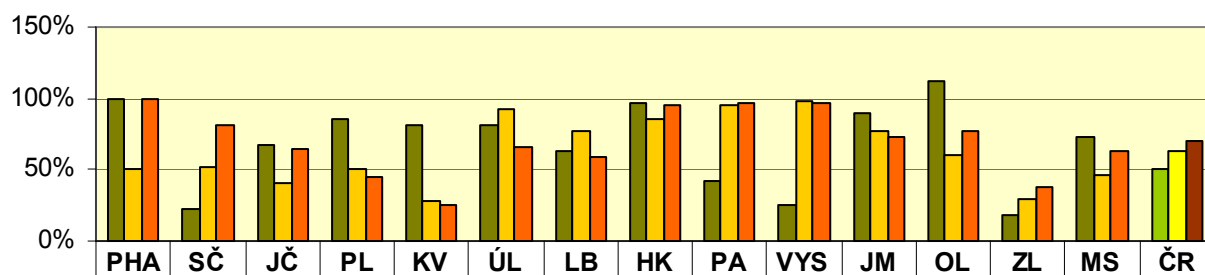
Pomoc při revizích a aktualizacích KF obsluhovaných knihoven

**Počet obslužených knihoven (kt. využily službu revize
a aktualizace KF) v letech 2002, 2005 a 2008**

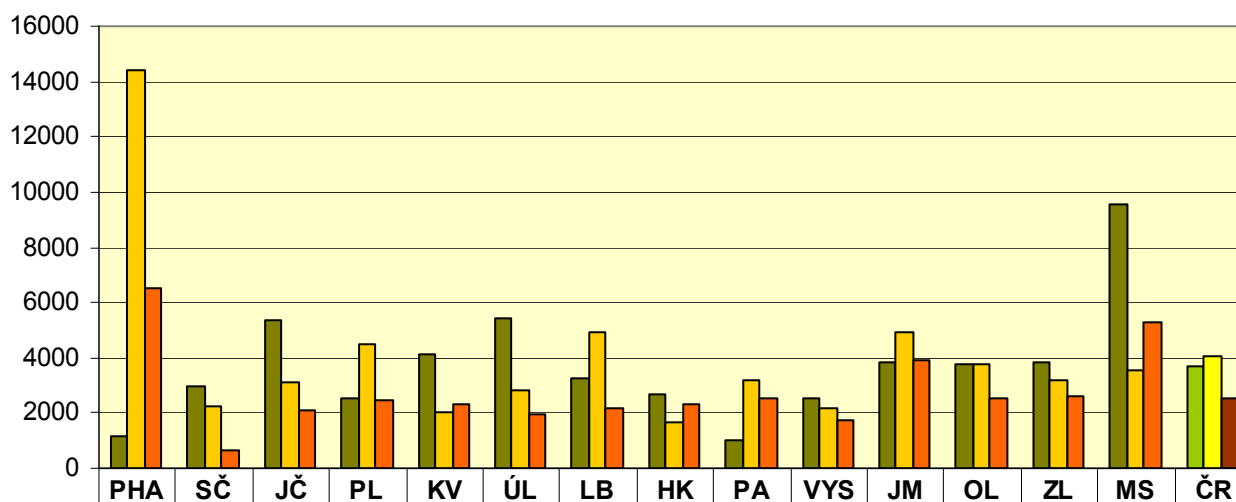
	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
rok 2002	5	218	49	40	16	42	11	88	38	109	41	52	172	41	66
rok 2005	2	124	120	86	70	56	26	49	77	92	125	122	164	72	85
rok 2008	2	71	100	93	65	56	39	66	71	56	98	118	169	60	76

Procento knihoven z počtu obslužených, v nichž byla dokončena revize, v krajích, v letech 2002, 2005 a 2008

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
■ rok 2002	100%	22%	67%	85%	81%	81%	64%	97%	42%	26%	90%	112%	18%	73%	50%
■ rok 2005	50%	52%	40%	51%	29%	93%	77%	86%	95%	98%	78%	60%	29%	46%	63%
■ rok 2008	100%	82%	65%	45%	25%	66%	59%	95%	97%	96%	73%	77%	38%	63%	70%

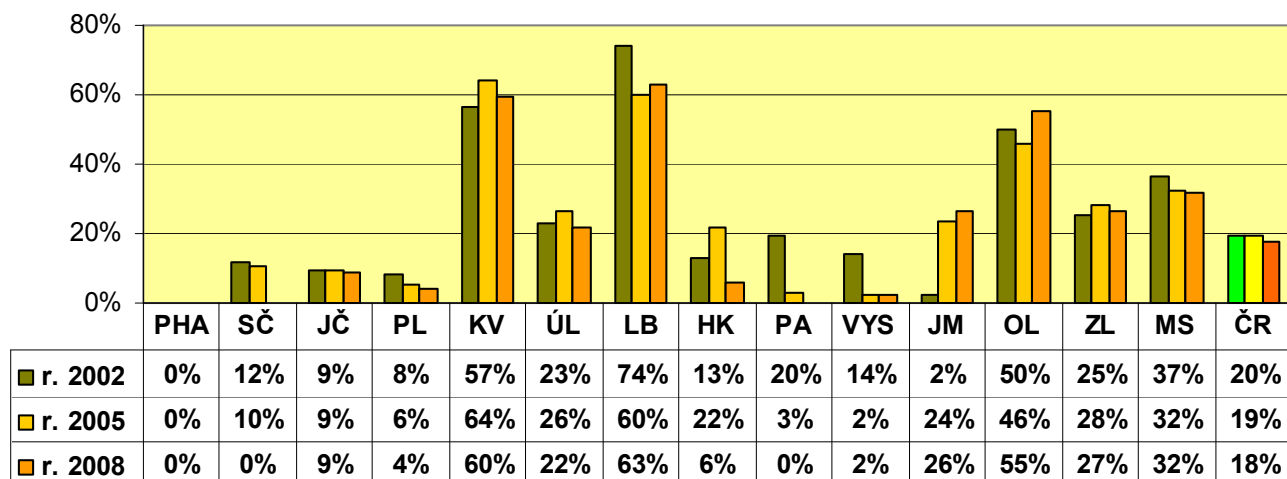
Průměrná velikost 1 revidované knihovny (v k.j.) v letech 2002, 2005 a 2008

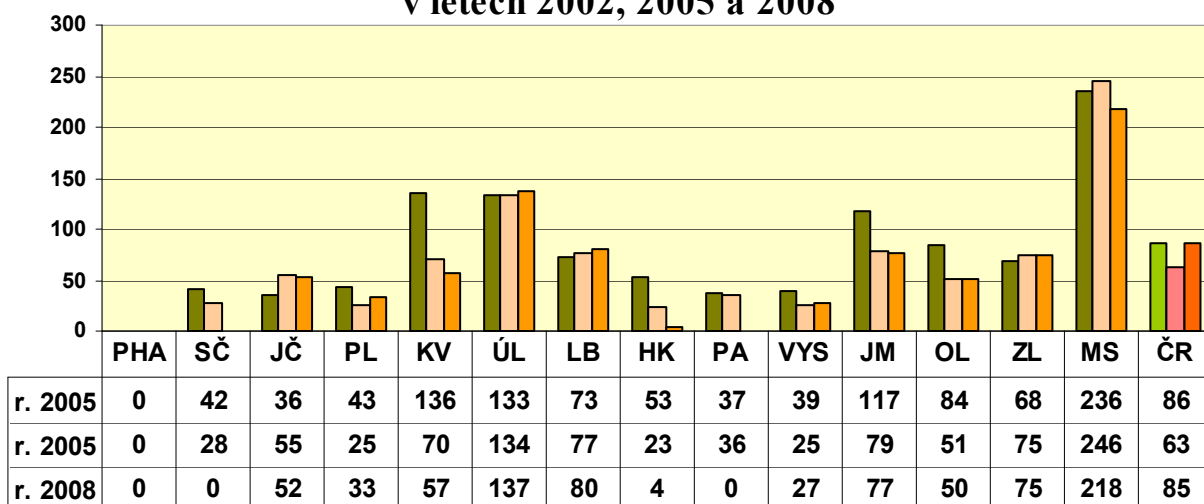
	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
■ rok 2002	1175	2940	5346	2521	4125	5398	3231	2662	1038	2509	3808	3789	3821	9536	3707
■ rok 2005	14380	2227	3094	4481	2000	2860	4958	1673	3192	2208	4903	3743	3150	3522	4028
■ rok 2008	6537	674	2083	2453	2306	1990	2169	2293	2534	1740	3890	2557	2584	5282	2512

Nákup knihovních fondů z prostředků obcí do vlastních fondů obsluhovaných knihoven

Knihovny, pro které PK a KK nakupovaly KF z prostředků obcí v letech 2002, 2005 a 2008 v procentech ze všech obsluhovaných knihoven

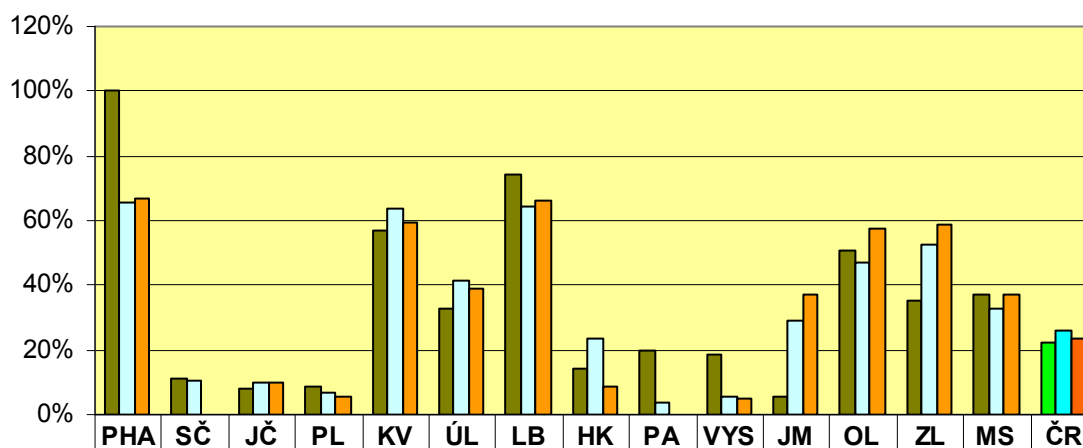

Počet zakoupených k.j. na jednu obsluženou knihovnu v letech 2002, 2005 a 2008

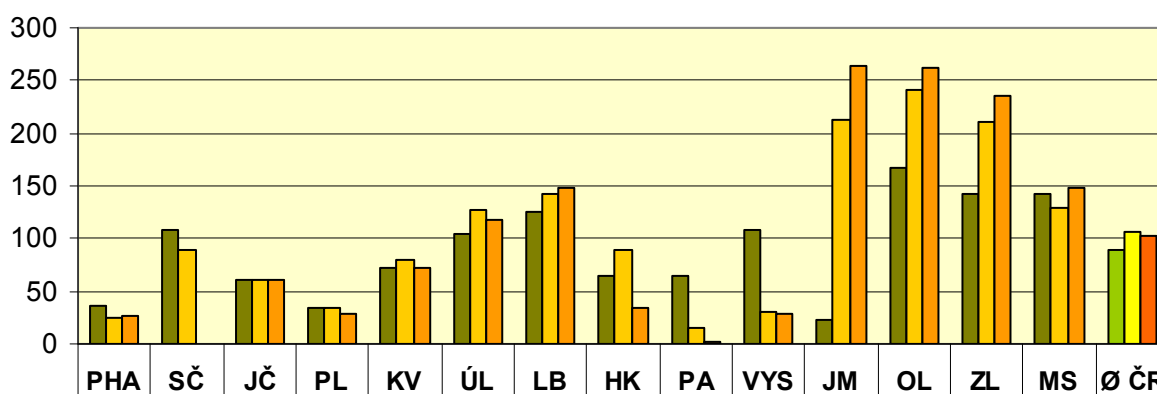
Zpracování knihovních fondů do vlastních fondů knihoven (z prostředků obcí)

**Zájem obcí o službu zpracování KF v % ze všech
obsluhovaných knihoven v letech 2002, 2005 a 2008**

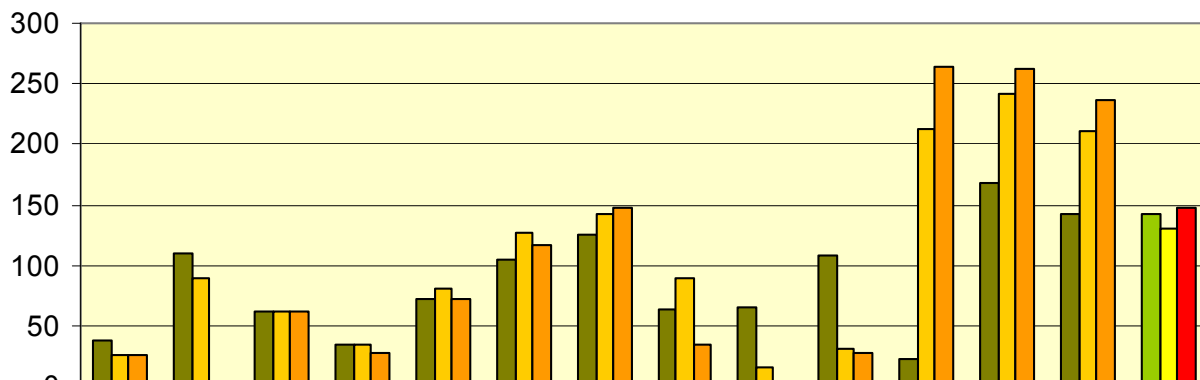
■ r. 2002	100%	11%	8%	8%	57%	33%	74%	14%	20%	18%	5%	51%	35%	37%	22%
□ r. 2005	66%	11%	10%	7%	64%	42%	64%	23%	4%	5%	29%	47%	53%	33%	26%
■ r. 2008	67%	0%	10%	6%	60%	39%	66%	9%	0%	5%	37%	57%	59%	37%	24%

**Počet knihoven, pro které byl zpracováván KF
za finance obcí v letech 2002, 2005 a 2008**

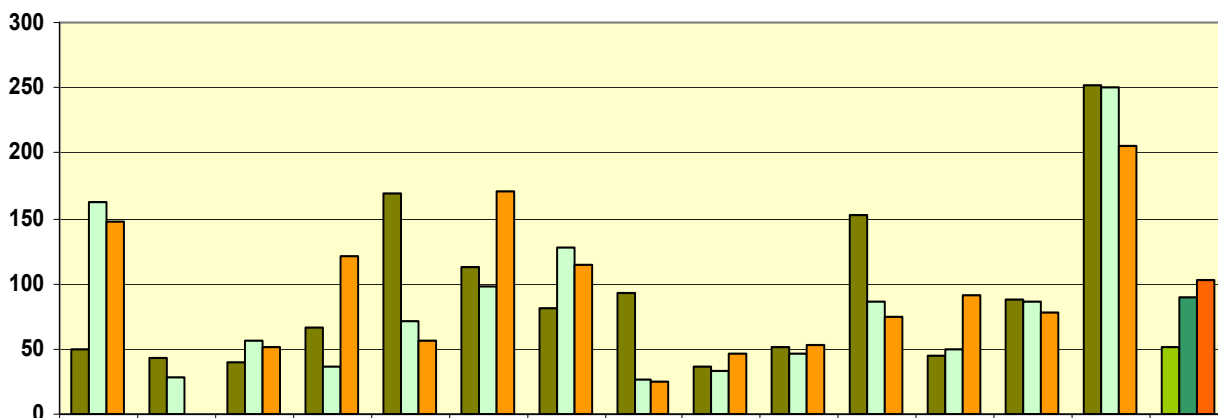
■ r. 2002	37	109	61	34	72	105	125	64	65	108	23	168	142	142	90
■ r. 2005	25	89	61	34	80	127	142	90	16	31	212	242	210	130	106
■ r. 2008	26	0	61	28	72	117	148	34	1	28	264	262	236	148	102

**Počet knihoven, pro které byl zpracováván KF
za finance obcí v letech 2002, 2005 a 2008**

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS
r. 2002	37	109	61	34	72	105	125	64	65	108	23	168	142	142
r. 2005	25	89	61	34	80	127	142	90	16	31	212	242	210	130
r. 2008	26	0	61	28	72	117	148	34	1	28	264	262	236	148

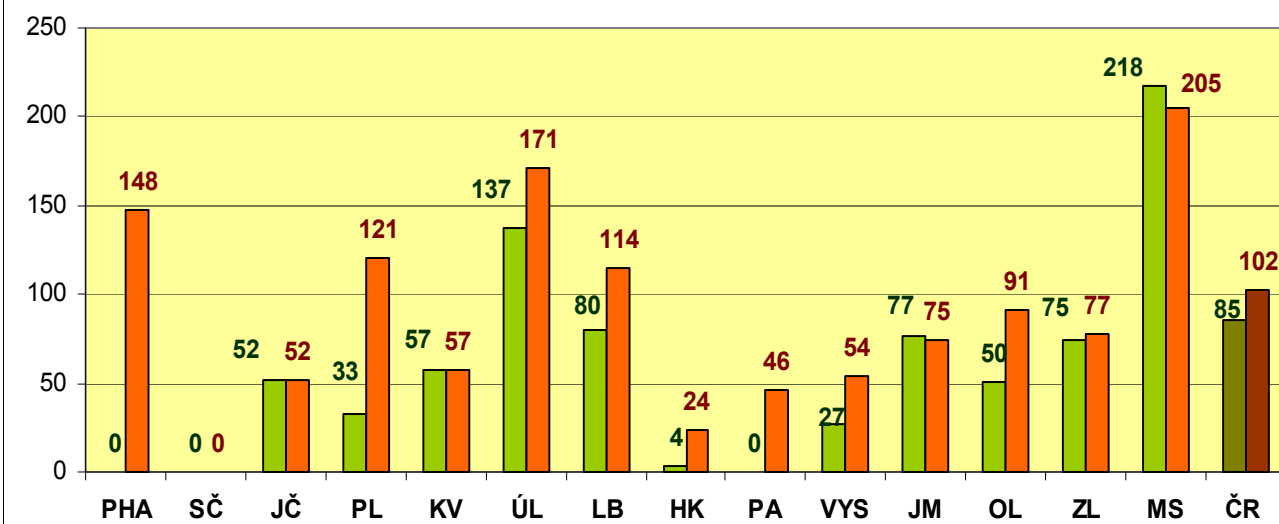
**Průměrný zpracovaných k.j. na jednu obslouženou knihovnu
v letech 2002, 2005 a 2008**

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
r. 2002	50	43	39	67	169	112	82	93	37	51	152	45	88	252	52
r. 2005	162	28	56	36	71	98	127	27	33	47	86	49	86	250	89
r. 2008	148	0	52	121	57	171	114	24	46	54	75	91	77	205	102

Nákup a zpracování KF z prostředků obcí v roce 2008 (na 1 obslouženou knihovnu)

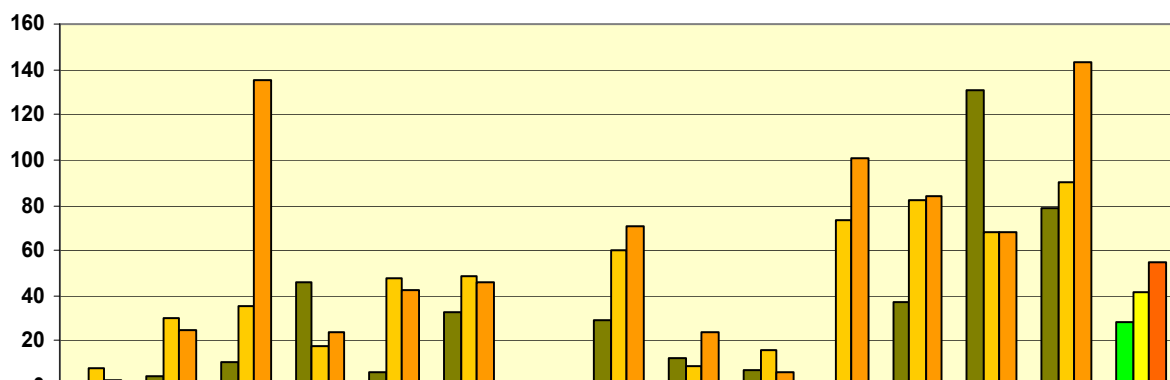
■ počet zakoupených k.j. na knihovnu
 ■ počet zpracovaných k.j. na knihovnu

Servis VT

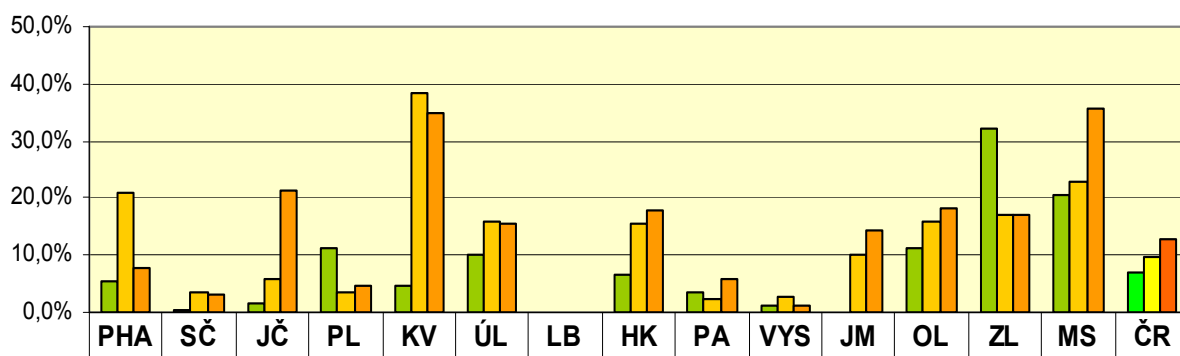

Servis výpočetní techniky počet obslužených knihoven v letech 2002, 2005 a 2008

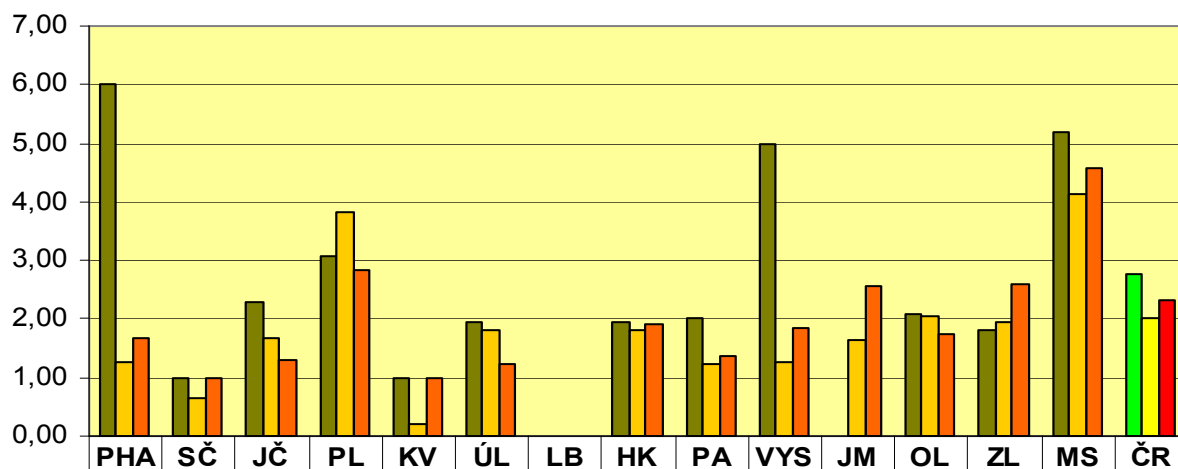
	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
v roce 2002	2	4	11	46	6	33	0	29	12	7	0	37	131	79	28
v roce 2005	8	30	35	18	48	49	0	60	9	16	73	82	68	90	42
v roce 2008	3	25	135	24	42	46	0	71	24	6	101	84	68	143	55

Zájem knihoven o servis VT v % z celkového počtu obsluhovaných v letech 2002, 2005 a 2008

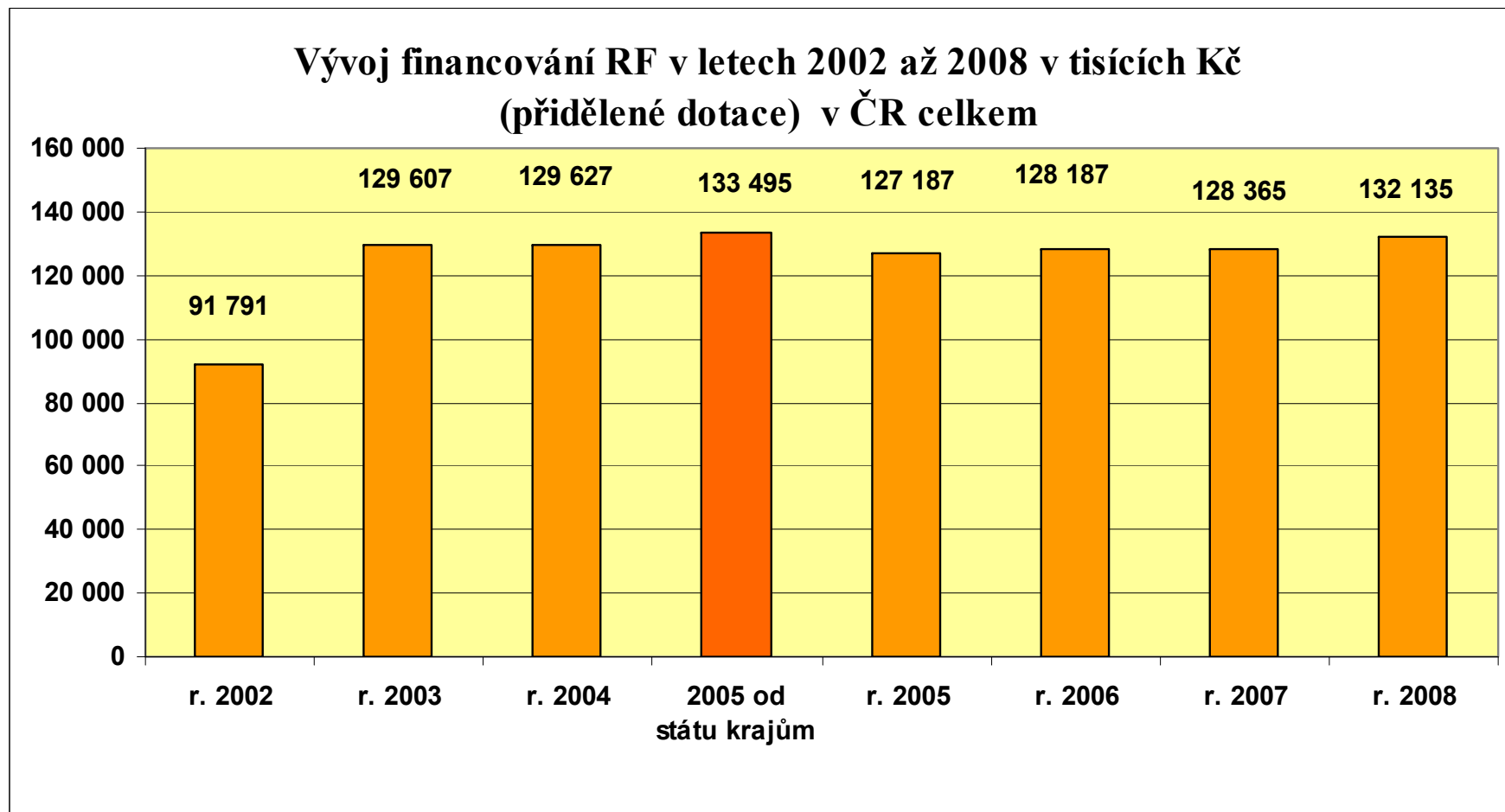
	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
v roce 2002	5,4%	0,4%	1,5%	11,3%	4,7%	10,2%	0,0%	6,4%	3,6%	1,2%	0,0%	11,2%	32,3%	20,6%	7,0%
v roce 2005	21,1%	3,6%	5,7%	3,6%	38,4%	16,1%	0,0%	15,5%	2,1%	2,7%	9,9%	16,0%	17,0%	22,8%	9,6%
v roce 2008	7,7%	3,0%	21,5%	4,8%	34,7%	15,4%	0,0%	18,0%	5,7%	1,0%	14,3%	18,4%	17,0%	35,7%	12,9%

**Počet akcí na 1 obslouženou knihovnu
v letech 2002, 2005 a 2008**

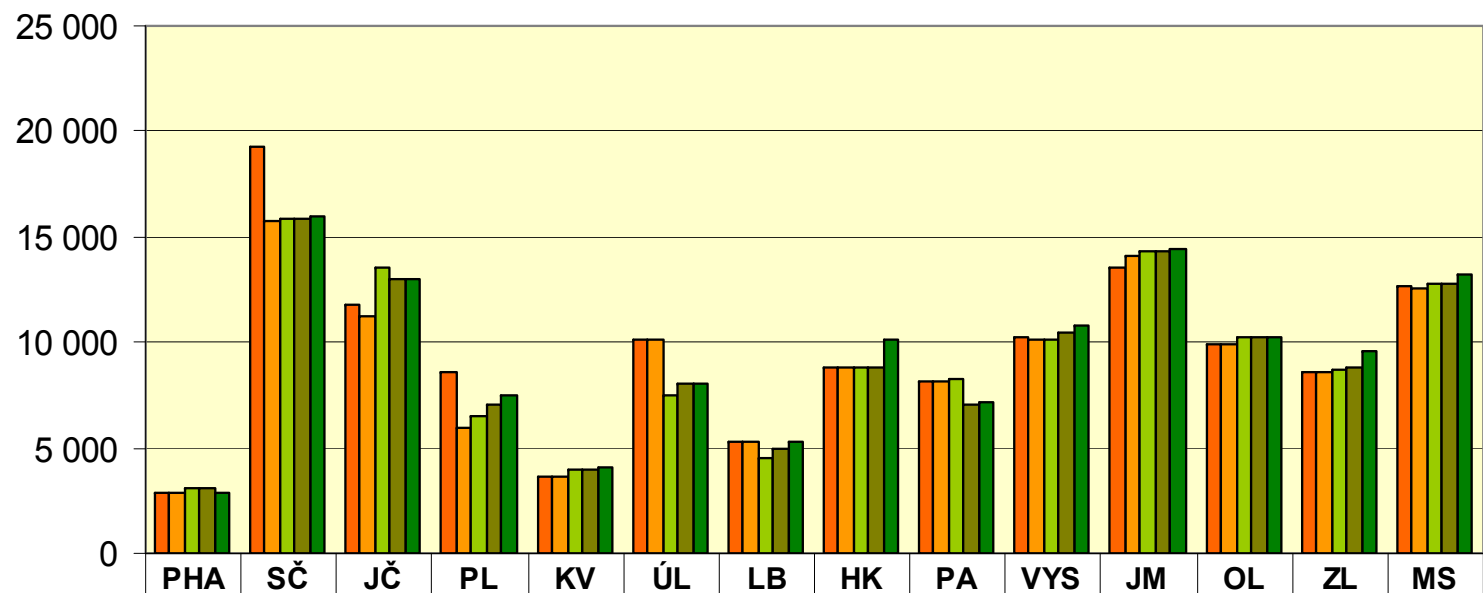

■ v roce 2002	6,00	1,00	2,27	3,09	1,00	1,94	0,00	1,93	2,00	5,00	0,00	2,08	1,82	5,18	2,75
■ v roce 2005	1,25	0,63	1,66	3,83	0,21	1,82	0,00	1,80	1,22	1,25	1,63	2,06	1,94	4,12	2,02
■ v roce 2008	1,67	1,00	1,29	2,83	1,00	1,22	0,00	1,92	1,38	1,83	2,54	1,74	2,59	4,59	2,31

Financování regionálních funkcí

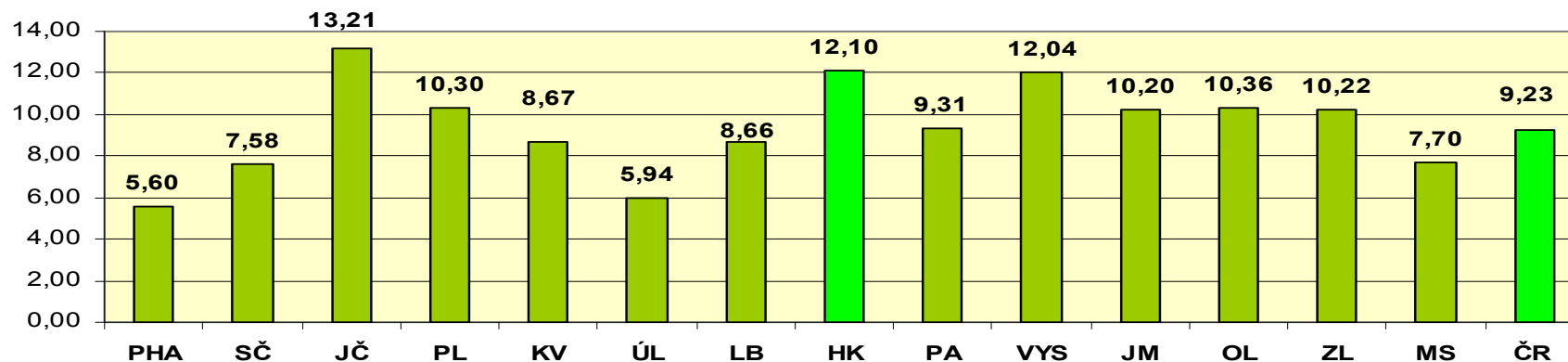

Vývoj krajských dotací na RF od r. 2005 do r. 2008 (v tisících Kč)

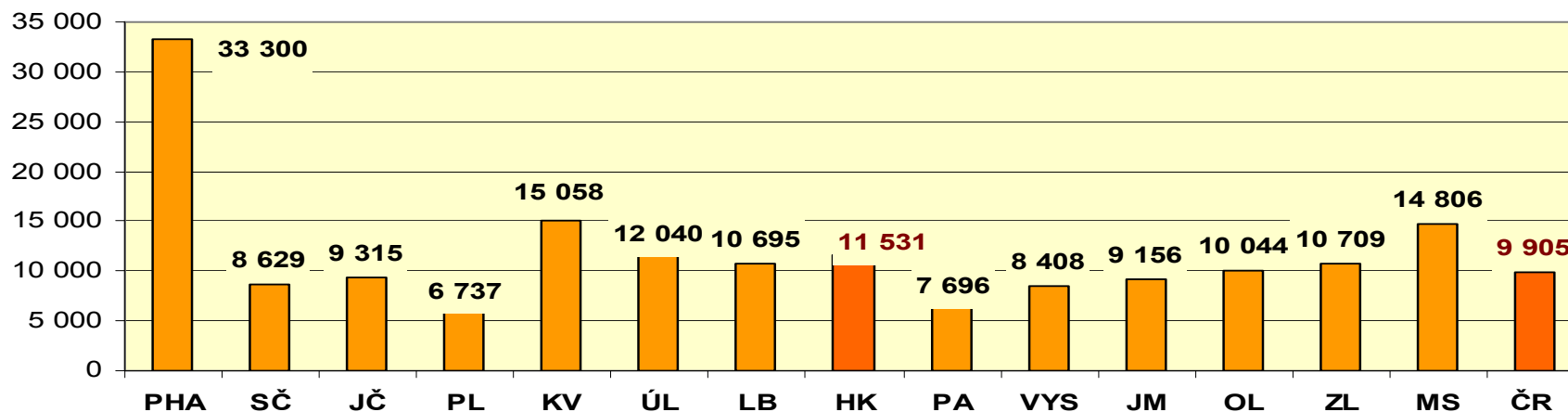

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS
r. 2005 stát do krajů	2 881	19 283	11 773	8 583	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 196	13 598	9 877	8 550	12 612
r. 2005 kraje na RF	2 881	15 764	11 184	6 000	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 127	14 050	9 920	8 550	12 569
r. 2006	3 031	15 832	13 512	6 500	4 006	7 500	4 500	8 823	8 250	10 127	14 360	10 200	8 734	12 812
r. 2007	3 038	15 832	13 000	7 000	4 006	8 000	5 000	8 823	7 000	10 431	14 360	10 200	8 863	12 812
r. 2008	2 886	15 992	13 000	7 500	4 049	8 000	5 300	10 122	7 200	10 744	14 405	10 200	9 543	13 194

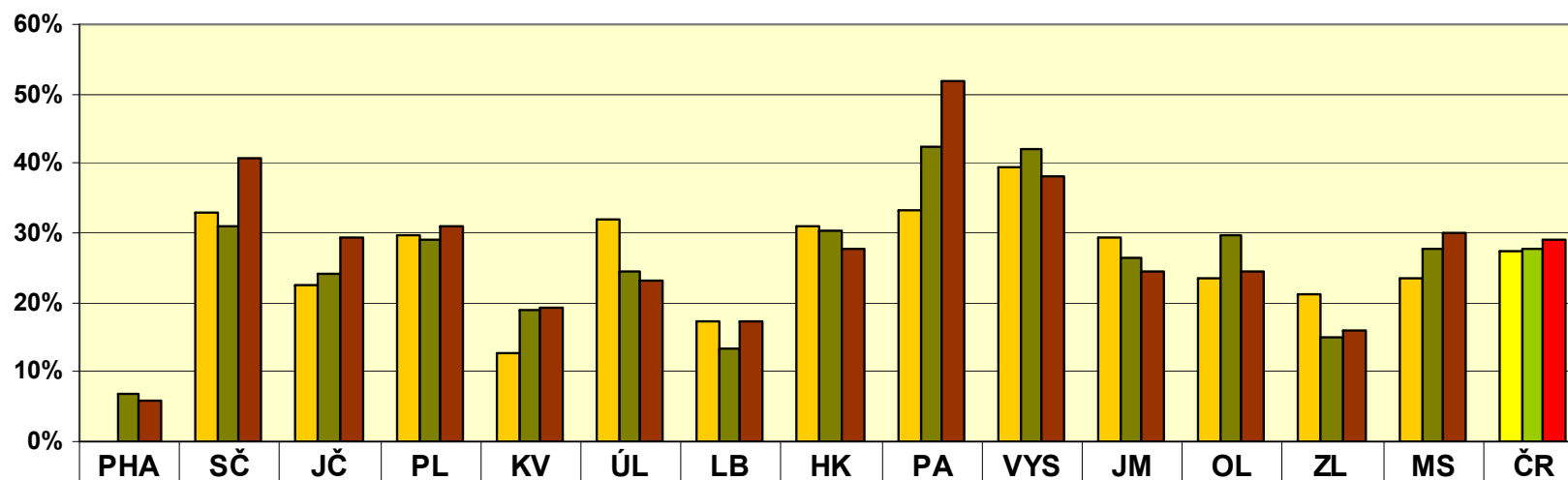
Částka na 1 obyv. kraje v r. 2008 v Kč
 (po odečtu obyv. kraj. měst, z 55 % krajem přidělené částky)

Částka na 1 obsluhovanou knihovnu v Kč v roce 2008
 (z 45% krajem přidělené částky)

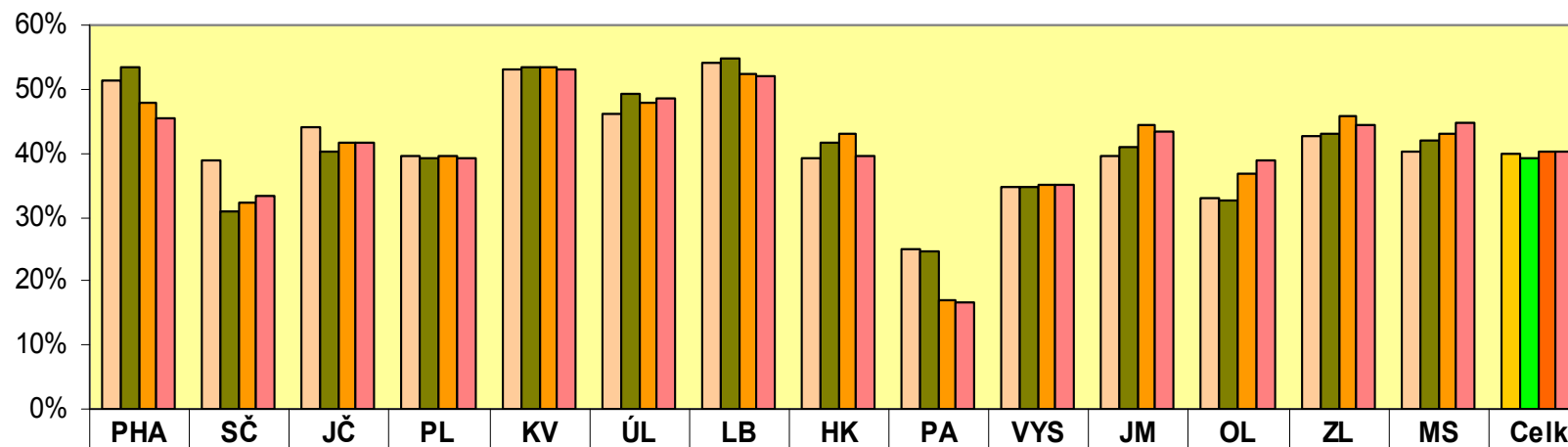

Financování nákupu VF z dotace na RF v letech 2002, 2005 a 2008 v krajích vyjádřeno procenty z celkových nákladů

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
v roce 2002	0%	33%	23%	30%	13%	32%	17%	31%	33%	39%	29%	23%	21%	24%	27%
v roce 2005	6,7%	30,9%	24,2%	29,1%	18,9%	24,5%	13,4%	30,4%	42,5%	42,1%	26,6%	29,7%	15,1%	27,6%	27,7%
v roce 2008	5,89%	40,76%	29,39%	30,82%	19,29%	23,25%	17,35%	27,85%	51,70%	38,23%	24,34%	24,45%	15,83%	29,95%	29,13%

Mzdové náklady v procentech z celkových nákladů na RF v letech 2005 až 2008 (z celkových nákladů)

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celk
v roce 2005	51%	39%	44%	40%	53%	46%	54%	39%	25%	35%	39%	33%	43%	40%	40%
v roce 2006	53%	31%	40%	39%	54%	49%	55%	42%	25%	35%	41%	32%	43%	42%	39%
v roce 2007	48%	32%	42%	39%	54%	48%	52%	43%	17%	35%	44%	37%	46%	43%	40%
v roce 2008	45%	33%	42%	39%	53%	49%	52%	39%	17%	35%	43%	39%	44%	45%	40%

Výkaz výkonů RF, sumář za ČR, srovnání let 2002 až 2008

ČR celkem	2002	2003	2 004	2 005	2006	2007	2008
PK + KK	75 + 14	99 + 14	95 + 14	95 + 14	86+14	86 + 14	85 + 14
Počet pracovníků zajišťujících RF	219,1	275,89	280	269	258,08	250,55	242,61
Počet obsluhovaných knihoven	5 687	6 914	6 162	6 081	6 043	6 030	6 003
Poradenská a konzultační činnost							
počet obslužených knihoven	5 389	6 001	6 270	6 395	6 301	6 522	6 438
počet poskytnutých konzultací	13 162	18 231	19 890	19 988	20 308	20 745	21 013
počet metodických návštěv	9 294	12 601	12 273	11 550	10 770	11 762	11 689
Statistika knihovnických činností KULT							
počet obslužených knihoven	5 414	7 923	6 666	6 537	6 304	6 032	5 997
počet zpracovaných statistických výkazů	5 679	7 408	6 894	6 827	6 567	6 219	6 152
Vzdělávání knihovníků, semináře							
počet obslužených knihoven	3 175	3 442	4 034	3 920	3 991	3 845	3 783
počet všech vzdělávacích akcí	899	1 073	1 329	863	1 072	932	956
z toho : počet akcí v rámci RF	X	555	710	556	586	524	551
počet všech účastníků	10 120	11 081	15 225	11 367	14 477	13 615	12 847
z toho : počet účastníků akcí v rámci RF	X	5 896	7 341	6 198	6 848	6 722	7 171
počet všech vyučovacích hodin	4 854	9 100	8 112	6 172	7 088	7 007	6 096
z toho : počet vyučovacích hodin v rámci RF	X	3 541	3 768	2 817	3 270	2 679	2 506
Porady							
počet obslužených knihoven	2 233	2 849	2 774	2 915	3 177	3 064	2 967
počet akcí	429	493	532	474	413	472	459
počet účastníků	4 769	5 209	5 381	4 981	4 918	5 224	5 293
Pomoc při revizi a aktualizaci KF							
počet obslužených knihoven	922	1 228	1 195	1 185	1 015	1 086	1 064
počet revidovaných k.j.	1 747 259	2 019 343	2 134 152	2 308 759	1 926 708	2 148 049	1 745 653
počet revidovaných knihoven	454	785	757	705	644	659	695
Nákup KF z prostředků obcí							
počet obslužených knihoven	1 111	1 274	1 290	1 224	1 144	1 092	1 066
počet knihovnických jednotek	95 415	113 413	104 357	100 989	100 298	93 208	91 038
Zpracování KF z prostředků obcí							
počet obslužených knihoven	1 255	1 520	1 536	1 489	1 414	1 382	1 425
počet zpracovaných knihovnických jednotek	184 030	150 832	133 267	132 408	126 872	136 130	145 935
Výměnný fond							
stav výměnného fondu k 31.12	1 400 124	1 887 722	2 076 175	2 239 925	2 317 340	2 534 124	2 627 907
roční přírůstek VF	184 415	257 952	256 051	247 418	266 846	259 475	246 750
zakoupeno z dotace na regionální funkce*	197 256	229 788	476 709	223 736	241 742	235 959	220 075
zakoupeno z prostředků obce	13 468	24 417	18 466	18 488	17 732	15 187	12 710
zakoupeno z prostředků dalších zdrojů	11 466	9 975	5 725	2 978	6 359	5 585	6 781
Cirkulace VF							
počet obslužených knihoven	3 390	4 668	4 936	5 078	5 029	5 276	5 245
počet expedovaných souborů	9 623	15 445	17 611	19 377	18 984	19 623	20 134
počet svazků v souborech	408 221	672 157	789 792	876 112	970 273	1 028 278	1 098 145
Servis výpočetní techniky							
počet obslužených knihoven	397	428	719	586	610	625	772
počet akcí	1 093	1 248	1 348	1 185	1 527	1 418	1 785
Doprava v rámci výkonu RF							
počet obslužených knihoven	4 099	5 067	5 433	5 214	5 253	5 275	5 168
počet ujetých km	271 628	380 051	388 464	363 753	340 408	358 275	368 257

